

12.9.2024

Myrsky Energia Oy
Elektroniikkatie 2
90590 Oulu

Myrsky Energia Oy, Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahanke, Tervola ja Tornio,
ympäristövaikutusten arviointiselostus 2.5.2024, pyyntö antaa perusteltu päätelmä 15.5.2024.

PERUSTELTU PÄÄTELMÄ KUORINKI-VINSANMAAN TUULIVOIMAHANKKEESTA, TERVOLA JA TORNIO

Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä
ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka on tehty
arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen, sekä
yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta ympäristövaikutusten
arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) nojalla (jäljempänä YVA-laki).

YHTEYSTIEDOT

Hankkeesta vastaava

Myrsky Energia Oy
Elektroniikkatie 2
90590 Oulu

Yhteyshenkilö: Olli Kiviniemi (puh. 040 765 5224)
Sähköpostiosoite: olli@myrsky.fi

Hankkeesta vastaavan YVA-konsultti

Sitowise Oy
Voudintie 3
90400 Oulu

Yhteyshenkilö: Sanna Matkaselkä (puh. 044 427 9931)
Sähköpostiosoite: sanna.matkaselka@sitowise.com

Yhteysviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus,
Hallituskatu 3 B
96101 Rovaniemi

Yhteyshenkilö: Hannu Raasakka (puh. 0295 037 500)
Sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

SISÄLLYS

PERUSTELTU PÄÄTELMÄ KUORINKI-VINSANMAAN TUULIVOIMAHANKKEESTA, TERVOLA JA TORNIO	1
YHTEYSTIEDOT	1
HANKKEESTA VASTAAVAN KUVAUS HANKKEESTA JA SEN VAIHTOEHDISTA.....	5
Hankkeen vaihtoehdot.....	5
YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY.....	6
Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen YVA-menettely.....	7
Arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän huomioon ottaminen	7
Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja muiden menettelyjen yhteensovittaminen	7
Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi	7
Kaavoitus	8
Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu.....	8
ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN	8
Yleisötilaisuudet arviointiselostuksesta 12.6. ja 13.6.2024	9
ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET	12
Yhteenveto arviointiselostuksesta annetuista lausunnoista ja mielipiteistä.....	13
Keminmaan kunta	13
Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto	13
Lapin liitto.....	15
Lapin hyvinvointialue, pelastuslaitos	16
Tornionlaakson museo.....	16
Metsähallitus.....	19
Luonnonvarakeskus (Luke).....	20
Paliskuntain yhdistys	21
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	23
Fingrid Oyj.....	23
Digita Oy	23
Suomen Erillisverkot Oy	24
Suomen luonnonsuojeluliitto, Lapin piiri ry ja Kemin seudun luonnonsuojeluyhdistys	24
Tervolan riistanhoitoyhdistys ry	26
Mielipide 1	27
Mielipide 2	27
Mielipide 3	27
Mielipide 4	27
Mielipide 5	30
Mielipide 6	32
Mielipide 7	33
Mielipide 8	37
Mielipide 9	37
Mielipide 10	38
Mielipide 11	38
Mielipide 12	38
Mielipide 13	39
Mielipide 14	39
Mielipide 15	39
ARVIOINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU	41
Kuvaus hankkeesta ja sen ominaisuuksista	41
Hankkeen vaihtoehdot.....	42
Hankkeesta vastaava ja hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulu.....	43
Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin	44
Hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset	45
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.....	46

Vaikutusalueen ympäristön nykytila ja sen todennäköinen kehitys, jos hanketta ei toteuteta	47
Epävarmuustekijät	48
Hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset	48
Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön	48
Luonnonvarojen hyödyntäminen	51
Vaikutukset maisemaan.....	52
Vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön	53
Vaikutukset arkeologiaan.....	55
Meluvaikutukset.....	55
Välkevaikutukset	56
Vaikutukset pohjaveteen ja luonnontilaisiin lähteisiin.....	57
Vaikutukset maa- ja kallioperään	58
Vaikutukset vesistöön ja vedenlaatuun	60
Vaikutukset kasvillisuuteen, luontotyypeihin ja suojelualueisiin	61
Vaikutukset linnustoon	62
Vaikutukset muuhun eläimistöön.....	63
Vaikutukset ilmastoon	63
Vaikutukset liikenteeseen	65
Vaikutukset ihmisten elinoloihin, virkistyskäyttöön ja terveyteen sekä elinkeinoelämään	66
Vaikutukset poronhoitoon	66
Vaikutukset viestintäyhteyksiin	68
Vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan.....	69
Vaikutukset yleiseen turvallisuuteen ja arvio ympäristöriskeistä	69
Yhteisvaikutukset	70
Toiminnan päättymisen.....	71
Vaihtoehtojen vertailu	71
Haitallisten ympäristövaikutusten välttäminen, ehkäiseminen, rajoittaminen tai poistaminen.....	73
Seurantajärjestelyt.....	74
Osallistumisen järjestäminen	75
Arviointiselostuksen laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys.....	76
Arviointiselostuksen laatijoiden pätevyys	76
Yhteysviranomaisen pätevyys	76
Yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon huomioon ottaminen	76
Tiivistelmä arviointiselostuksen sisällöstä	77
YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ.....	77
Johtopäätökset hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.....	77
Ihmisten elinolot ja viihtyisyys, sekä virkistyskäyttö	78
Maisema	79
Melu- ja välkevaikutus	79
Vaikutukset maa- ja kallioperään	80
Luontoympäristö.....	81
Pohjavedet ja luonnontilaiset lähteet	82
Poronhoito	82
Yhdyskuntarakenne, maankäyttö ja liikenne.....	83
Vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan.....	84
Vaikutukset Kemi-Tornion lentoaseman toimintaan	84
NATURA-ARVIOINTI.....	84
HANKKEEN JATKOKÄSITTELYSSÄ HUOMIOITAVAA.....	86
PERUSTELLUN PÄÄTELMÄN TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN	86
SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS	87
SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET	87
MERKINTÄ SÄHKÖISESTÄ HYVÄKSYNNÄSTÄ.....	87
LIITTEET	87

JAKELU.....	87
TIEDOKSI.....	87

HANKKEESTA VASTAAVAN KUVAUS HANKKEESTA JA SEN VAIHTOEHDOSTA

Myrsky Energia Oy suunnittelee tuulivoimahanketta Tornion kaupungin Vinsanmaan ja Tervolan kunnan Kuoringin alueille. Hanke sijoittuu Tornion kaupungin ja Tervolan kunnan alueille noin 16 kilometriä Tervolan keskustan länsipuolelle ja 28 kilometriä Tornion keskuksesta kaakkoon. Tuotantoalueen koko on noin 3300 hehtaaria.

Hankkeessa suunnitellaan enintään 28 tuulivoimalaa, osa sijoittuu Tornion kaupungin alueelle ja osa Tervolan kunnan alueelle hankevaihtoehtojen mukaisesti. YVA-menettelyssä on arvioitu neljä erilaista toteutusvaihtoehtoa. VE1:ssä on 26 voimalaa, VE2:ssa on 25 voimalaa ja VE3:ssa on 28 voimalaa. YVA-menettelyn yhteydessä esitetään nollavaihtoehto VE0, jolloin hanketta ei toteuteta. VE 1 on YVA-ohjelmassa esillä ollut alustava suunnitelma, jota on tarkistettu YVA-menettelyn aikana toteutettujen selvitysten tulosten pohjalta. VE2 on YVA-ohjelmassa mainittu vähemmän voimaloita sisältävä vaihtoehto, joka on laadittu YVA-menettelyn aikana toteutettujen selvitysten tulosten pohjalta. VE3 on YVA-menettelyn aikana toteutettujen selvitysten tulokset huomioon ottava teknistaloudellinen maksimisuunnitelma. Voimaloiden suunniteltu kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho 6–10 MW. Tuulivoimaloiden lisäksi alueelle rakennetaan tarvittavat yhdystiet, voimaloiden väliset huoltotiet, maakaapelointi voimaloiden välille ja sähköasema.

Sähkön siirto on suunniteltu toteutettavan 400 kV:n ilmajohtona joko Vinsanmaalta tai Kuoringista Keminmaan sähköasemalle nykyisen olemassa olevan Keminmaa-Petäjäskoski 400 kV voimajohdon rinnalla. Molempien reittivaihtoehtojen toisena vaihtoehtona tutkitaan sähkön siirtovaihtoehtoa, jossa sähkö siirretään uudelle, Viitajärvelle rakennettavalle sähköasemalle.

Hankkeen vaihtoehdot

YVA-selostuksessa hankkeen vaihtoehdot on kuvattu taulukossa 1.1. Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen YVA-menettelyssä on arvioitu tuulivoimapuiston osalta seuraavat vaihtoehdot:

Vaihtoehto VE 0: Hanketta ei toteuteta.

Vaihtoehto VE 1: Tuulivoimala-alueelle rakennetaan enintään 26 tuulivoimalaa. Hankkeen kokonaisteho on enintään 260 MW.

Vaihtoehto VE 2: Tuulivoimala-alueelle rakennetaan enintään 25 tuulivoimalaa. Hankkeen kokonaisteho on enintään 250 MW.

Vaihtoehto VE 3: Tuulivoimala-alueelle rakennetaan enintään 28 tuulivoimalaa. Hankkeen kokonaisteho on enintään 280 MW.

Kaikissa vaihtoehdoissa voimaloiden yksikköteho on enintään 10 MW ja kokonaiskorkeus enintään 300 m.

Sähkön siirron vaihtoehto VE A: Hankkeen sähkön siirto toteutetaan 21,3 kilometriä pitkällä 400 kV:n voimajohdolla Vinsanmaalta etelään Keminmaan sähköasemalle.

Uutta voimajohtoa rakennetaan 5,7 km ja voimajohdosta 15,6 km kulkee Keminmaa-Petäjäskoski 400 kV:n voimajohdon rinnalla, sen itä- tai länsipuolella.

Sähkön siirron vaihtoehto VE B: Hankkeen sähkön siirto toteutetaan 20,1 kilometriä pitkällä 400 kV:n voimajohdolla Kuoringista etelään Keminmaan sähköasemalle. Voimajohto kulkee Keminmaa-Petäjäskoski 400 kV:n voimajohdon rinnalla, sen itä- tai länsipuolella.

Sähkön siirron vaihtoehto VE A 2: Hankkeen sähkön siirto toteutetaan 19,1 kilometriä pitkällä 400 kV:n voimajohdolla Vinsanmaalta etelään Viitajärvelle rakennettavalle sähköasemalle. Uutta voimajohtoa rakennetaan 7,1 km ja voimajohdosta 12,0 km kulkee Keminmaa-Petäjäskoski 400 kV:n voimajohdon rinnalla, sen itä- tai länsipuolella.

Sähkön siirron vaihtoehto VE B 2: Hankkeen sähkön siirto toteutetaan 17,8 kilometriä pitkällä 400 kV:n voimajohdolla Kuoringista etelään Viitajärvelle rakennettavalle sähköasemalle. Uutta voimajohtoa rakennetaan 1,4 km ja voimajohdosta 16,4 km kulkee Keminmaa-Petäjäskoski 400 kV:n voimajohdon rinnalla, sen itä- tai länsipuolella.

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (5.5.2017/252) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä samalla kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tarkoitetaan menettelyä, jossa tunnistetaan, arvioidaan ja kuvataan tiettyjen hankkeiden todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja kuullaan viranomaisia ja niitä, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, sekä yhteisöjä ja säätiöitä, joiden toimialaa vaikutukset saattavat koskea.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavat hankkeet ja niiden muutokset on lueteltu YVA-lain liitteessä 1. Tämän hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely perustuu YVA-lain liitteen 1 kohtaan 7 e) tuulivoimahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia. YVA-lain 10 §:n mukaisena yhteysviranomaisena toimii Lapin ELY-keskus.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiohjelman (YVA-ohjelma, arviointiohjelma), joka on suunnitelma tarvittavista selvityksistä ja arviointimenettelyn järjestämisestä. Yhteysviranomaisena kuulee viranomaistahoja ja antaa muille mahdollisuuden ilmaista mielipiteensä, jonka jälkeen antaa arviointiohjelmasta yhteysviranomaisen lausunnon. Lausunnoissaan yhteysviranomaisena ottaa kantaa arviointiohjelman laajuuteen ja tarkkuuteen sekä siihen, kuinka tarvittavat selvitykset sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muissa laeissa edellytettyjen selvitysten kanssa.

Hankkeesta vastaava tekee arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella tarvittavat selvitykset ja arvioinnit hankkeen vaikutuksista ja laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus, arviointiselostus). Yhteysviranomainen tarkistaa arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Jos yhteysviranomainen ei voi tehdä perusteltua päätelmää ympäristövaikutusten arviointiselostuksen puutteellisuuden vuoksi, sen on ilmoitettava hankkeesta vastaavalle, miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä.

Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen YVA-menettely

Hankkeesta vastaava Myrsky Energia Oy on 10.10.2022 toimittanut yhteysviranomaiselle ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja korjatun arviointiohjelman 27.10.2022. Arviointiohjelman oli nähtävillä 9.11.–9.12.2022 ja yhteysviranomainen antoi siitä lausuntonsa 12.1.2023.

Hankkeesta vastaava on 15.5.2024 toimittanut yhteysviranomaiselle Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiselostuksen ja Natura-arvioinnin (julkinen versio). Lisäksi yhteysviranomaiselle on toimitettu vain viranomaiskäyttöön tarkoitetut liitteet 10b, 11b, 12b, 13b ja 14.

Arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän huomioon ottaminen

Hankkeen toteuttamista koskeviin lupahakemuksiin on liitettävä YVA-selostus ja perusteltu päätelmä. Lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon. Lupaviranomaisen on lisäksi varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Tarvittaessa YVA-selostusta on täydennettävä perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja muiden menettelyjen yhteensovittaminen

Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi

Luonnonsuojelulain 35.4 §:n mukaan, jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain 3 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, Natura-arviointi tehdään tapauksen mukaan YVA-menettelyn yhteydessä. Yhteysviranomaisen on tällöin sisällytettävä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja luonnonsuojelualueen haltijan Natura-arviointia koskevat lausunnot perusteltuun päätelmään.

Tässä hankkeessa Natura-arviointi tehdään YVA-menettelyn yhteydessä. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä on laadittu luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n mukainen Natura-arviointi Vinsanmaan letot -nimisen Natura 2000 -alueen osalta. Lapin ELY-keskuksen (päiväty 9.9.2024, annettu 11.9.2024) ja Metsähallituksen 29.8.2024 antamista Natura-arviolausunnoista on sisällytetty yhteenvedot perusteltuun päätelmään pois lukien salassa pidettävät osuudet lausunnoista (JulKL 24 § kohta 14). Lausunnot ovat kokonaisuudessaan tämän perustellun päätelmän liitteenä.

Kaavoitus

Tuulivoimaloiden rakentaminen edellyttää tuulivoimayleiskaavan laatimista. Yhteysviranomainen toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 44.2 §:n mukaan yleiskaavan käytöstä tuulivoimaloiden rakennusluvan perusteena säädetään 77 a §:ssä. MRL 77 a §:n mukaan rakennuslupa tuulivoimalan rakentamiseen voidaan 137 §:n 1 momentin estämättä myöntää, jos oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa on erityisesti määrätty kaavan tai sen osan käyttämisestä rakennusluvan myöntämisen perusteena.

Tervolan kunnan puoleiselle hankealueelle on Tervolan kunta laatimassa Kuoringin tuulivoimaosayleiskaavaa, joka laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain 77a §:n tarkoittamana oikeusvaikutteisena yleiskaavana, jolloin osayleiskaavaa voidaan käyttää tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena. Tuulivoimaloiden alue on myös kaava-alueen rajaus, mutta yleiskaava-alueen ulkopuoliset sähkönsiirtoreitit eivät kuulu kaava-alueeseen. Kuoringin tuulivoimaosayleiskaavan valmisteluaineisto on ollut nähtävillä 29.5.-15.7.2024. Kaavaehdotus laaditaan sen jälkeen, kun yhteysviranomainen on antanut perustellun päätelmän YVA-selostuksesta.

Tornion kaupungin puoleisella hankealueella on vireillä Vinsanmaan tuulivoimaosayleiskaava, jolla muutetaan alueella voimassa olevaa Tornion yleiskaavaa 2021 siten, että alueelle laadittavaa tuulivoimaosayleiskaava voidaan edellä kuvatulla tavalla käyttää suoraan tuulivoimalan rakennusluvan myöntämisen perusteena. Tuulivoimaloiden alue on myös alustava kaava-alueen rajaus. YVA-menettelyn yhteydessä tehtävät selvitykset ja vaikutusten arvioinnit toimivat myös kaavoituksen selvitysaineistona.

Hankealueella ei ole asemakaavaa, eikä asemakaavoitus ole vireillä.

Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu

Poronhoitolain (PHL, 848/1990) 53 §:n mukaan suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä valtion viranomaisten on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa. Hankealueella on valtion maita, joten hankkeessa on järjestettävä poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu. Hankkeessa on järjestetty PHL:n 53 §:n mukainen neuvottelu 6.9.2023.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomainen ilmoitti arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 16.5.–15.7.2024. Kuulutus julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/. Kuulutus ja arviointiselostus liitteineen julkaistiin lisäksi ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/kuorinkivinsamaantuulivoimahankeYVA.

Kuulutus lähetettiin Tornion kaupungille sekä Tervolan ja Keminmaan kunnille julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Arviointiselostuksesta ja sen nähtävillä olosta

sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen tiedotettiin Lapin Kansassa ja Lounais-Lappi-lehdessä 16.5.2024 sekä Tervola-lehdessä 15.5.2024 julkaistulla ilmoituksella kuulutuksesta.

Arviointiselostukseen on voinut tutustua paperimuodossa kuulemisaikana Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa osoitteessa Hallituskatu 3 B Rovaniemi, Tervolan kunnanvirastolla osoitteessa Keskustie 81, Tornion kaupungintalolla osoitteessa Suensaarenkatu 4 ja Keminmaan kunnanvirastolla osoitteessa Kunnantie 3. YVA-selostukseen on ollut mahdollisuus tutustua myös Tornion kaupunginkirjastossa osoitteessa Torikatu 2, Tervolan kunnankirjastossa osoitteessa Paasilinnan puistotie 1 ja Keminmaan kunnankirjastossa osoitteessa Väylätie 6.

Yleisötilaisuudet arviointiselostuksesta 12.6. ja 13.6.2024

Hankkeen arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus 12.6.2024 klo 17.30 alkaen Tervolan kunnanvirastolla ja 13.6.2024 klo 17.30 alkaen Arpelan koululla.

Yleisötilaisuuksiin oli osallistumismahdollisuus myös etäyhteydellä.

Yleisötilaisuuksista ilmoitettiin kuulutuksessa sekä Lapin Kansassa ja Lounais-Lappi-lehdessä 16.5.2024 sekä Tervola-lehdessä 15.5.2024 julkaistulla ilmoituksella kuulutuksesta. Yleisötilaisuuksista ilmoitettiin myös ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/kuorinkivinsamaantuulivoimahankeYVA.

Yhteysviranomaisen, hankkeesta vastaavan ja konsultin edustajien lisäksi Tervolan kunnanvirastolla 12.6.2024 pidetyssä yleisötilaisuudessa oli läsnä ja etäyhteydellä yhteensä noin 30 henkilöä. Yleisötilaisuudessa kysyttiin ja kommentoitiin seuraavia seikkoja. Yleisötilaisuuden muistiinpanot teki YVA-konsultti.

K: Kaava-alue rajautuu ja kaava-alueelle jää valkoisella merkittyjä alueita. Miksi ne eivät kuulu kaava-alueeseen?

K: Kuten olette havainnoissa todenneet minulle vapaa-asunnon omistajana tulevat tuulivoimalat häiritsemään huomattavasti Korpijärven maisemaa (kuva). Minulle ei ole mitään hyötyä hankkeesta vain haittaa. Mielestäni tätä asiaa ei voida vain todeta ilman että ei ratkaisua tämän häiriötekijän poistamiseen esitetä.

K: Miksi kaavassa on määrätty 300 metrin etäisyys rakennettavalle varastolle voimalaan nähden?

K: Infraäänit pitäisi huomioida suunnittelussa paremmin. On todettu, että infraäänillä on terveysvaikutuksia.

K: Porot välttelevät voimala-alueita, entä hirvet?

K: Kuvista ei havainnollistu tuulimyllyjen liike, joka muuttaa luonnollisen ympäristön levottomaksi. YVA:ssa ei ole esitetty todellisesti pienempää haittaa aiheuttavia vaihtoehtoja. Näitä olisivat pienemmät voimalat.

K: Mitkä ovat vaikutukset muiden hankkeiden kanssa yhdessä jokivarren kulttuurimaisemaan?

K: Etäisyys 2 km Korpijärveltä on ihan liian lyhyt.

Yhteysviranomaisen, hankkeesta vastaavan ja konsultin edustajien lisäksi Arpelan koululla 13.6.2024 pidetyssä yleisötilaisuudessa oli läsnä ja etäyhteydellä yhteensä noin 38 henkilöä. Yleisötilaisuudessa kysyttiin ja kommentoitiin seuraavia seikkoja. Yleisötilaisuuden muistiinpanot teki YVA-konsultti.

K: Millä perusteilla havainnekuvien paikat on valittu? Kuvat on otettu sellaisista pisteistä, joista ei ole näkymiä.

K: Tornio on otettava paremmin huomioon jatkossa. Vojakkala on osa tärkeää kulttuuriperintöä ja voimalat sijoittuvat liian lähelle.

K: YVA-selostus on tarkoitushakuinen. Kokemusten mukaan vaikutuksia syntyy, vaikka vaikutuksia ei pitäisi olla (Kitkiäisvaara).

K: YVA-selostuksen melu- ja väikeselvitykset on tehty siipikorkeudella 200 m, joka ei vastaa nyt suunniteltuja 300 m korkuisia voimaloita.

K: Olette toimittaneet kirjeet taloihin, joissa sanotaan, että yksikään talo ei ole 2 km sisällä, vaikka todellisuudessa on. Kokemuksen mukaan melu 4 km päästäkin kuuluu vielä.

K: Mallinnukset ja mittaukset on tehty, mutta kuuluu silti kauemmas. Meluasia häiritsee lähialueen asukkaita eniten.

K: YVA-selostuksessa käytetyt tutkimukset; millä perusteella ne valitaan, mitkä tutkimukset ovat päteviä?

K: Tuulivoimaa ollaan tekemässä luonnontilaiseen ympäristöön, jossa ei ole nykyisellään muita häiritseviä ääniä, ja ääni kulkeutuu eri tavalla järven pintaa pitkin. Loma-asunnon tullaan rentoutumaan luonnonrauhaan. Lisäksi vielä luontoasiat – vaikutuksia on.

K: Luonto- ja linnustoselvitykseen käytetty aika on täysin riittämätön koko hankealueelle. Selvitykset myös kuvattu epäselvästi, tarkoitetaanko Vinsanmaata vai Kuorinkia? Joka tapauksessa määrät eivät ole riittäviä. Esimerkiksi metson soidinpaikkoja on huomattavasti enemmän ja Ilves on jätetty kokonaan huomioimatta.

K: Miksi voimalat on sijoitettu näin lähelle asutusta?

K: Kysely on toteutettu väärään aikaan, juuri joulukiireiden aikaan.

K: Tervolan voimalat vaikuttavat myös Tornioon, millä perusteella hankealue on laitettu kahden kunnan alueelle?

K: YVA-selostuksen tekstiin ei voi luottaa, avoimuus ja rehellisyys puuttuu.

K: Onko alueella oleva uhanalaisen petolinnun pesä löytynyt? Tornion puolelle sellainen sijoittuu. Voimaloiden huoltoreportit – missä ne ovat nähtävillä?

K: Tässä teille mielipide melusta vielä, meillä on loma-asutusta Korpijärvellä ihan tuota teidän 2,5 km rajaa lähellä. Eihän tuo teidän meluarvio voi mihinkään laskelmiin pelkästään perustua, kun järvi kantaa ääntä jo pelkästä puheestakin vastarannalle.

Suoraan sanottuna epäreilua, että se rauha, josta mökille tullaan nauttimaan, menee piloille tuon teidän laskelman takia. Kyllä pitää olla pidempi matka asutukseen, eikä mitään parin kilometrin rajaa.

K: Mihin kaikki sähköenergia menee?

K: Arpelaan on tulossa kaikki haitat, mutta entä hyödyt? Luvut mitä selostuksessa esitetään, niihin on suhtauduttava kriittisesti, kun huomioidaan haitat.

K: Onko vaikutuksia lehmiin tutkittu? Melualueet ulottuvat laitumille. Vaikutukset voivat olla kauaskantoisia, varovaisuusperiaatetta tulee noudattaa tässä.

K: Tätä mainostetaan vihreänä energiana, mutta entä metsät, jotka joudutaan kaatamaan?

K: Huomioitava se, että menettelyt etenevät nyt eri tahtiin Tervolan kanssa. Huomioitava nyt erityisesti, kun palautetta on mahdollisuus jättää. Palaute pitää huomioida suunnittelussa, ja jos se jätetään huomioimatta, on kyseessä menettelyvirhe.

K: Asuntojen arvoihin liittyvä tutkimus on tuulivoimayhdistyksen laatima. Tilastoja voi tulkita monella tavalla. Esimerkiksi tässä tutkimuksessa on huomioitu 10 km etäisyydellä tapahtuneet kaupungit, joista suurin osa on sijoittunut taajamakeskusten läheisyyteen. Näin ollen ne kaupungit, jotka ovat sijoittuneet lähimmäksi voimala-alueita sulautuvat mukaan tilastoon. Voimaloilla on varmasti vaikutuksia kiinteistöjen hintoihin.

K: Tutkimuksia voi tehdä monella tavalla.

K: Onko tuulivoimayhtiö lunastanut maita alueelta?

K: Hintatutkimus on täysin pätemätön tutkimus, pitäisi tarkastella 2 km päästä voimaloista.

K: Näkymät ilman voimaloita verrattuna voimaloiden kanssa, vaikutuksia hintaan on ihan varmasti. Tapitot esim. vuokramökkien osalta pitäisi huomioida ja korvata.

K: Siirtolinjan osalta korvaukset ovat pieniä.

K: Etäisyydet pitää huomioida, palautetta voi jättää. Kaupunginvaltuusto päättää lopulta kaavan hyväksymisestä.

K: Mitä Arpela tästä hyötyy? Haitat tulee kyllä mutta ei mitään hyötyä.

K: Tämä on näiden hankkeiden ongelma, haitat tulevat lähellä asuville. Miten tämä korvataan?

K: Vaihtoehtoja on tutkittu YVA:ssa, mutta vain tuotantoalueen sisältä on otettu voimaloita pois. Asutuksen lähellä on edelleen samat voimalat, joten todellisuudessa vaihtoehtoja ei ole ollut.

K: Onko VE0 vaihtoehto vielä mahdollinen? Hanke tuhoaa ikimetsät, vaikutukset sorkkaeläimiin on tutkittava.

K: Tuulivoimalat aiheuttaa infra-ääntä, jota ei kuule, mutta terveysvaikutuksia voi olla.

K: Miten yhteisvaikutukset on arvioitu?

K: Onko toista paikkakuntaa, jossa olisi näin paljon voimaloita? Onko tutkittua tietoa vaikutuksista olemassa?

K: Kilpailu alueista on kova, kuka saa luvat ensimmäisenä. Kaikki hankkeet eivät kuitenkaan mahdu maakuntakaavaan.

K: Montako eri toimijaa Tornion alueen hankkeissa on?

K: Hankkeita on monta ja vaikutukset ovat pitkäaikaisia.

K: Kauanko Myrsky toimii alueella?

K: Kuorinki-Vinsanmaa ei ole tuulivoimaan soveltuvien alue, jonka vuoksi on laitettu suuria voimaloita.

K: Kuntalaiset ovat eriarvoisessa asemassa, toisille tulee haitat ja toisille hyödyt.

K: Pitää huomioida omaisuuden suoja, jolla turvattaisiin kiinteistöjen ja maan arvo. Tarkasteluun pitäisi tuoda myös aidosti reilu vaihtoehto lähellä asuvien näkökulmasta katsottuna.

ARVIOINTISELOSTUKSESTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiselostuksesta hankkeen vaikutusalueen kunnalta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Lisäksi lausunnot arviointiselostuksesta pyydettiin niiltä asiantuntijalaitoksilta, yhdistyksiltä ja yhteisöiltä, jotka antoivat lausunnon tai mielipiteen hankkeen YVA-ohjelmasta.

Yhteysviranomaisen lähetti lausuntopyynnöt seuraaville tahoille:

Tervolan kunta, Tornion kaupunki, Keminmaan kunta, Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto, Lapin liitto, Tornionlaakson museo, Metsähallitus, Lapin aluehallintovirasto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Puolustusvoimat, 3. logistiikkarykmentti, Lapin hyvinvointialue, pelastuslaitos, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Luonnonvarakeskus, Väylävirasto, Ilmatieteen laitos, Fingrid Oyj, Paliskuntain yhdistys, Meri-Lapin lintutieteellinen yhdistys Xenus ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, Lapin lintutieteellinen yhdistys ry, Kemin seudun luonnonsuojeluyhdistys, Tornion luonnonsuojeluyhdistys, Digita Oy, DNA Oyj, Elisa Oyj, Neova Oy, Suomen Erillisverkot Oy, Telia Finland Oyj, Palojärven paliskunta, Tervolan riistanhoitoyhdistys, Tornion riistanhoitoyhdistys, Keminmaan riistanhoitoyhdistys, Alatornion Metsästysseura ry, Karungin Erämiehet ry, Kaisajoen Erä ry, Kitin Kaatajat ry, Paakkolan metsästysyhdistys ry, Louen Erämiehet ry, Tervolan eränkävijät ry, Tornionseudun Metsästysseura ry, Törmävaaran Eräveikot ry, Tornion Energia Oy, Tornionlaakson Sähkö Oy, Tornion Vesi Oy, Tervolan Energia ja Vesi Oy, Tervolan Palveluverkot Oy, Kaakamon Tietoverkko-osuuskunta, MTK Lappi ry, MTK Tornio, MTK Alakemijoki ry, Metsänhoitoyhdistys Lappi, Suomen Metsäkeskus, Finavia Oyj, Fintraffic Lennonvarmistus Oy, Suomen Turvallisuusverkko Oy, Säteilyturvakeskus, Aapajärven kyläyhdistys ry, Arpelan Kylä-

ja kotiseutuyhdistys ry, Arpelan Nuorisoseura ry, Kantojärven kyläyhdistys ry, Karungin kyläyhdistys ry, Koivun kylät ry, Louen kyläyhdistys ry, Paakkolan kyläyhdistys ry, Sattajärven kyläyhdistys ry, Varejoen kyläyhdistys ry, Viitakosken kyläyhdistys ry ja Väystäjän kyläyhdistys ry.

Edellä mainittujen lisäksi muilla tahoilla ja kansalaisilla on ollut mahdollisuus esittää mielipiteensä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Yhteenveto arviointiselostuksesta annetuista lausunnoista ja mielipiteistä

Arviointiselostuksesta annettiin 16 lausuntoa ja 15 mielipidettä. Arviointiselostuksesta annetut alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet säilytetään Lapin ELY-keskuksessa. Kopiot lausunnoista ja mielipiteistä on lähetetty hankkeesta vastaavalle.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen yhteenveto asioista, joihin arviointiselostuksesta annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä on kiinnitetty huomiota.

Keminmaan kunta

Ulkoilureitti Kalli-Korteniva pitää ottaa huomioon uuden sähkölinjan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Luontoarvojen kärsiminen ja haittavaikutukset tulee minimoida maan- ja metsätaloudelle, maanomistajille, metsästykselle ja kuntalaisille ja tulee ottaa huomioon suunnittelun ja toteutuksen kaikissa vaiheissa. Tulee saada varmuus, että vaikutukset kuntakuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön sekä ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön on selvitetty perin pohjin. Keminmaan kunnan ja keminmaalaisten osallisuus on turvattava asianosaisuustilanteissa.

Meri-Lapin ympäristöterveys- ja joukkoliikennejaosto

Lausunnossa esitetään huomioita koskien vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Tuulivoimahankkeen rakentamisen ja purkamisen aikainen melu on arvioitu vähäiseksi. Melumallinnuksien mukaan tuulivoimaloiden toiminnan aikaiset meluvaikutukset eivät ylitä Valtioneuvoston asetuksen tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoa 40 dBA eikä STM:n asumisterveysasetuksen toimenpiderajoja pienitaajuiselle melulle. Tuulivoimaloiden on kuitenkin todettu muuttavan tuotantoalueen äänimaisemaa, millä voi olla vaikutuksia virkistyskäyttöön ja asumisviihtyvyyteen. Tuulivoimaloita sijoitettaessa tulee ottaa huomioon em. Valtioneuvoston asetus ja asumisterveysasetuksen melun toimenpiderajat. Mikäli toiminnasta tulee meluvalituksia, tulisi toimijan toimesta mittaauttaa äänitasoa ja erityisesti pienitaajuisista melua rakennusten ulkopuolella.

Lähimmät tuulivoimalat sijoittuvat asutuksista tai loma-asunnoista noin 2 km etäisyydelle. Erityisesti Korpijärven havainnekuvista käy esille, että tuulivoimaloilla on huomattavaa merkitystä näkymään järvelle päin katsottuna. Näkymän vuoksi tuulivoimaloiden sijoittamista esteettömälle alueelle 2–5 km etäisyydelle asutuksesta ja loma-asutuksesta tulisi harkita uudelleen, huomioiden peltoaukeat, puuston mataluus ja järvinäkymät.

Välkkymisen esiintyminen riippuu auringon suunnasta ja korkeudesta, tuulen suunnasta ja siten roottorin asennosta sekä tarkastelupisteen etäisyydestä tuulivoimalaan. Valo-olosuhteisiin vaikuttavat myös tuulivoimaloiden konehuoneen päälle sijoitettavat lentoestevalot. Varjovälkkeen vaikutukset arvioidaan kaikissa hankevaihtoehdoissa vähäisiksi / vähäisen kielteiseksi. Tarvittaessa varjovälkkeestä aiheutuvaa haittaa pystytään ehkäisemään pysäyttämällä välkettä aiheuttavat voimalat kriittiseksi ajaksi, mikäli voimaloihin on asennettu välkevaikutusten hallintajärjestelmä. Suositellaan hallintajärjestelmän asentamista, vaikka sitä ei ole katsottu arviointiselostuksessa tarpeelliseksi. Lentoestevalojen lopullisen määrän ja voimakkuuden määrittää liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Rakentamisvaiheessa lyhytaikaisia ja paikallisia vaikutuksia pohjaveteen voi aiheutua tuulivoimaloiden ja teiden sekä sähkönsiirron rakentamisesta ja maa-ainesten ottamisesta. Toiminnan aikana ei normaalitilanteessa ole arvioitu syntyvän vaikutuksia pohjaveteen. Pohjaveden pilaamiskiellon mukaan pohjavettä ei saa pilata eikä sen laatua vaarantaa. Pilaamiskielto on ehdoton. Erityisesti on huomioitava käytössä olevat pohjavesialueet ja kaivot. Rakentamisesta ja toiminnasta ei saa aiheutua muutoksia ja heikennyksiä käytössä olevan pohjaveden saantiin ja laatuun. Pohjaveden suojeleminen perustuu Suomessa keskeisesti ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 17 §:n pohjaveden pilaamiskieltoon ja maaperän pilaamiskieltoon (YSL 16 §), joka turvaa pohjaveden laatua maaperän kautta tapahtuvalta pilaantumiselta.

Hankkeen vaikutusalueita pidetään virkistyskäytön kannalta tärkeinä ja hankkeella voi äänimaiseman ja maiseman muutoksen takia olla kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia monenlaiseen virkistykseen ja harrastukseen, kuten marjastukseen, sienestykseen, metsästykseseen ja ulkoiluun.

Tuulivoimaloiden vaikutuksia arvioitaessa tulisi huomioida hankkeiden mahdolliset yhteisvaikutukset (tuulivoimahankkeet 30 km säteellä, taulukko 9.1, s. 74). Muilla tällä hetkellä toimivilla tuulivoimaloilla ei ole arvioitu olevan yhteisvaikutusta, eikä hankkeella arvioida olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia minkään arvioidun vaikutustyyppin osalta. STM on ottanut kantaa maakuntakaava-aluearvioissaan tuulivoimaloiden ja asutuksen välillä oleviin suojaetäisyyksiin. Ministeriö on esittänyt, että etäisyyden tulisi olla vähintään 10 kertaa voimalan napakorkeus.

Lausunnon yhteenvedossa todetaan, että koska yleisessä tiedossa ovat mahdolliset terveys- ja viihtyvyyshaittaa aiheuttavat tekijät tuulivoimaloiden läheisyydessä 0–5 kilometrin etäisyydellä, tulisi etäisyys, tuuliolosuhteet, melu, välke, maisema-arvot, puusto, maaston muoto, asuin- ja loma-asutusten sijainti ja alueen käytettävyys ottaa huomioon rakentamisessa ja tuulivoimaloiden sijoittelussa aluekohtaisesti. Terveydensuojelun periaatteiden mukaisesti elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä. Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy (terveydensuojelulaki 763/1994, 2 §).

Lapin liitto

Tuulivoimahankealue sijoittuu 11.9.2015 lainvoiman saaneen Länsi-Lapin maakuntakaavan alueelle. Maakuntakaavassa hankealue on pääosin metsätalousvaltaista aluetta (M). Hankealue ei sisälly maakuntakaavassa tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuviin alueisiin eikä tuulivoimaloiden alueisiin (tv). Arviointiselostuksessa tuulivoimatuotantoalueen maakuntakaavatilanne on tuotu esille.

Lapin liiton hallinnoiman Lapin tuulivoimaselvityksen 2022 keskeisenä tavoitteena oli löytää tuulivoimatuotantoon potentiaalisia alueita maakuntakaavoituksen taustaksi sekä laatia maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n tarkoittama riittävä selvitys ja merkittävien vaikutusten arviointi mahdollisen maakuntakaavoituksen lähtötiedoiksi ja kuntakaavoituksen tueksi. Selvityksessä tunnistettiin yhteensä 46 potentiaalista tuulivoima-alueita. Vuoden 2023 alussa käynnistyneessä Lapin aurinko- ja tuulivoimaselvityksessä 2023–2024 tavoitteena on täydentää Lapin tuulivoimaselvitystä 2022 mahdollisilla uusilla alueilla. Tavoitteena on myös selvittää, löytyykö Lapista laajoja tuulivoimapuistoalueita, joiden yhteyteen voisi kehittää uusiutuvan energian teollista toimintaa, esim. vedyn tai muun uusiutuvan polttoaineen tuottaminen ns. offgrid-alueina. Selvityksessä tutkitaan myös mahdollisuutta aurinkoenergia-alueiden osoittamiseen. Selvityksessä tuulivoimapotentiaaliseksi alueeksi ei ole osoitettu julkisesti vireillä olevia tuulivoimaloiden alueita. Näiden osalta yksityiskohtaisempi suunnittelu ja vaikutusten arviointi meneillään, joten niiden kautta saadaan tarkempaan tietoa kuin maakunnallisessa selvityksessä.

Arviointiselostuksessa on arvioitu kolmea eri vaihtoehtoa, jotka poikkeavat vain vähän toisistaan. Olisi ollut hyvä, jos yhdessä vaihtoehdossa voimalamäärä olisi ollut selkeästi vähäisempi. Näin vaihtoehtojen välille olisi mahdollisesti saatu paremmin eroa vaikutusten osalta.

Arviointiselostuksen loppuun on tehty yhteenveto hankkeen vaikutuksista ja vaihtoehtojen vertailusta. Tässä kappaleessa olisi hyvä olla yhteenveto myös yhteisvaikutuksista muiden hankkeiden kanssa. Yhteisvaikutusten arvioinnin osalta tulee maakuntakaavan suunnittelumääräysten näkökulmasta erityisesti keskittyä maisemavaikutuksiin (maakuntakaavan valtakunnalliset / maakunnalliset maisemat ja kulttuuriympäristöt) sekä poronhoitoon, lisäksi tulee huomioida vaikutukset ilmalavontatutkiiin sekä puolustusvoimien radioyhteyksiin.

Yhteisvaikutusten osalta oli arvioitu, että ”poronhoidolle kaikkien hankkeiden toteutuminen aiheuttaisi erittäin merkittäviä kielteisiä vaikutuksia.” Tästä syystä on tärkeä pyrkiä alusta asti lieventämään haitallisia vaikutuksia poronhoitoon. Mikäli yhteisvaikutukset toteutuvien hankkeiden kanssa ylittävät kohtuuttomat haitalliset vaikutukset, hanketta ei voi toteuttaa ilman lieventäviä toimenpiteitä.

Arviointiselostuksessa on todettu, että ”yhteisvaikutukset maisemakuvaan ovat muiden hankkeiden kanssa vähäisiä tai merkityksettömiä. Poikkeuksena ympäristön korkeimmat paikat, joilta tuulivoimaloiden aiheuttama maisemanmuutos näkyy laajalla alueella. Useat lähiympäristön tuulivoimahankkeet tulevat yleisesti muuttamaan maisemakuvaa ja maiseman luonnetta merkittävästi Länsi-Lapin alueella, jossa on

nykyisin vielä melko vähän tuulivoimaloita.” Lapin liiton näkemyksen mukaan hankkeiden yhteisvaikutuksia maisemaan tulee vielä jatkossa tarkentaa, koska edellä olevat lauseet vaikuttavat olevan ristiriidassa keskenään.

Lapin hyvinvointialue, pelastuslaitos

Pelastusviranomaisen pyytää huomiomaan hankkeen mahdolliset vaikutukset viestintäyhteyksien osalta myös viranomaisverkon (VIRVE) toimintaan.

Viranomaisverkon toimintaa operoi Suomen Erillisverkot Oy.

Tornionlaakson museo

Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo vastaa toimialueensa rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman sekä arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntija- ja viranomaistehtävistä.

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

Museon mukaan lentoestevalot on huomioitu vaikutuksina, mutta voimaloiden lapojen liikkeen aiheuttamaa välkettä ei ole mainittu. Museo pitää hyvänä, että vaikutusten arviointi kattaa koko alueen, jolle tuulivoimalat näkyvät, mutta näkemäalueanalyysi ja havainnekuvat eivät ole riittäviä.

Havainnekuvat on laadittu vaihtoehdosta VE3 (28 voimalaa), ja niissä on esitetty yhteisvaikutuksia toisten tuulivoimahankkeiden kanssa. Lentoestevalojen vaikutus on havainnollistettu kolmessa kuvauspisteessä, mutta eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusta ei ole esitetty. Näkemäaluekartat on tehty huomioiden metsän peittävä vaikutus, mutta museo muistuttaa, että metsän peittävyys ei ole pysyvä aktiivisen metsätalouden alueella. Siksi analyysikartat tulisi laatia myös ilman metsän peittävää vaikutusta.

Analyysikarttojen mukaan Törmävaaran, Kätkävaaran ja Kaisavaaran yläosat näkyisivät vain paikallisesti. Kätkävaaran osalta karttojen epätarkkuudet ovat todennettavissa havainnekuvista, mikä osoittaa, että kartat eivät anna luotettavaa kuvaa voimaloiden näkyvyydestä.

Valokuvasovitteita on esitetty yhdestätoista kuvauspisteestä, mutta eri vuodenaikoina otettuja kuvia ei ole esitetty yhdestäkään pisteestä. Museon mukaan havainnekuvia ja karttatarkasteluja tulisi laatia enemmän.

Alueen nykytilan kuvauksessa on tunnistettu pääosa lähialueen valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävistä maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön alueista ja kohteista. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnin (2010–2015) yhteydessä Etelä- ja Keski-Lappiin on valittu valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden lisäksi 31 maakunnallisesti arvokasta maisema-alueita (MAMA). Kaksi näistä (Liakanjokivarsi ja Kemijoen kulttuurimaisemat, Loue) sijaitsee alle 20 km päässä hankealueesta samoin kuin Saavanojan niityt. Näitä maakunnallisesti arvokkaita alueita ei ole edelleenkään tunnistettu eikä hankkeen vaikutuksia niihin ole arvioitu.

Selostuksessa on virheellisesti esitetty, että Vojakkala kylän ja Tornionjoen kulttuurimaisema-alueen raja- ja arvot perustuisivat valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen. Vojakkalan kylä ja Karunki ovat edellisen valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen luettelon (RKY 1993) mukaisia alueita. Tornionjoen kulttuurimaisema-alue on edellisen valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden luettelon (1995) mukainen alue. Nämä alueet eivät siten enää ole valtakunnallisesti merkittäviä, mutta ovat osoitettu maakuntakaavassa kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta merkittäviksi alueiksi.

Hankkeen vaikutuksia paikallisesti merkittävien rakennettuihin kulttuuriympäristöihin tai maisemiin ei ole arvioitu eikä kohteita ole tunnistettu. Tornionlaakson museo on YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa muistuttanut, että ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee selvittää ja tunnistaa myös tiedossa olevat paikallisesti merkittävät arvoalueet ja kohteet. Yhteysviranomainen on YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa ohjeistanut täydentämään maiseman ja kulttuuriympäristön kuvausta ja arviointia paikallisesti merkittävien kohteiden ja alueiden osalta. Näin ei ole tehty ja YVA-selostus on näiltä osin riittämätön.

Yhteysviranomainen on YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa korostanut maisemaan ja kulttuuriperintöön kohdistuvien eri hankkeiden yhteisvaikutusten arviointia. Selostuksessa yhteisvaikutuksia on esitetty hyvin niukasti ja ne on arvioitu vähäisiksi tai merkityksettömiksi. Selvityksessä ei mitenkään ole havainnollistettu esimerkiksi Kuorinki-Vinsanmaan, Haapamaan ja Kolopetäjän tuulivoimahankkeiden väliin jääville alueille ja kyliin kuten esimerkiksi Sattajärvelle, Kaisajoelle, Puikkoon tai Lainkummulle kohdistuvia yhteisvaikutuksia maisemaan. Näistä Kaisajoki ja Puikko on osoitettu Tornion yleiskaavassa paikallisesti arvokkaiksi kulttuuriympäristöiksi (sk/p).

Näkemäalueanalyysikarttoja ei myöskään ole laadittu yhteisvaikutusten näkökulmasta. Museon näkemyksen mukaan yhteisvaikutusten selvittäminen ja arviointi maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten osalta on puutteellinen. Kokonaiskuvaa yhteisvaikutuksista useiden eri hankkeiden toteutuessa ei ole arvioitu ja havainnollistettu riittävästi.

Lukuisten samalle alueelle keskittyvien hankkeiden vaikutukset maisemaan sekä perinteisiin elinkeinoihin ja sitä kautta kulttuuriperintöön ovat yksittäistä hanketta laajempia ja merkittävämpiä. Näitä vaikutuksia ei voi enää tarkastella pelkästään hankekohtaisesti, vaan kertautuvat yhteisvaikutukset tulee tunnistaa ja tuoda esiin.

Vaikutusalueella sijaitsevien valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön alueiden herkkyys on arvioitu kohtalaiseksi tai suureksi. Arviointioppaiden mukaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien maisemien ja kulttuuriympäristöjen herkkyys muutoksille on pääsääntöisesti suuri tai erittäin suuri.

Tuulivoimaloiden aiheuttama muutos on niin ikään arvioitu kohtalaiseksi, vaikka vaikutuksen ulottuvuusalue on useita kymmeniä kilometrejä ja kesto kymmeniä vuosia. Myös yhteisvaikutusten osalta Kuorinki-Vinsanmaan yhteisvaikutukset maisemakuvaan on arvioitu muiden hankkeiden kanssa kokonaisuudessaan vähäisiksi tai merkityksettömiksi. Ottaen huomioon alueelle suunniteltujen

tuulivoimahankkeiden suuren määrän eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten merkittävyys on edellä mainittuun ohjeistukseen perustuen suuri tai erittäin suuri.

Tornionlaakson museo ei yhdy Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin tuloksiin suhteessa maisemaan ja kulttuuriympäristöön ja pitää arvioituja vaikutuksia liian lievinä.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Tuulivoimala-alueella on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2021 ja sähkönsiirtoreiteillä vuosina 2022 ja 2023. Vuoden 2022 inventointi on kattanut sähkönsiirtovaihtoehdon VEA ja vuoden 2023 inventointi on kattanut sähkönsiirtoreittivaihtoehdon VEB. Arkeologisen inventoinnin ulkopuolelle on jäänyt ainoastaan liittyminen Viitajärven sähköasemaan. Tuulivoima-alueella sijaitsee yksi muinaismuistolain rauhoittama kiinteä muinaisjäänös Rajakumpu 1 kuoppakohde sekä muu kulttuuriperintökohde Lavinjätkä historiallisen ajan asuinpaikka. YVA-selostuksessa tulee päivittää taulukot näiden kohteiden nimillä ja tunnuksilla. Uusien muinaisjäännösten löytyminen alueella on epätodennäköistä.

Museo muistuttaa, että kaikissa työvaiheissa tulee huomioida, että ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa on muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen tai muu kajoaminen kielletty. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suorittaessa tavataan kiinteä muinaisjäänös, jota aikaisemmin ei ole tunnettu, on työ kohteen luona keskeytettävä välittömästi ja löydöstä on viipymättä tehtävä ilmoitus joko Museovirastolle tai alueellisen vastuumuseon arkeologille. Tarvittaessa on haettava MLL 11 § mukaisesti kajoamislupaa Museovirastolta. Jos alueelta löydetään muinaisesineeksi epäilty esine, tai sellaisen katkelma, on kaivu paikkalla lopetettava välittömästi ja otettava yhteys joko Museovirastoon tai alueellisen vastuumuseon arkeologiin.

Vaikutukset muinaisjäännöksiin on kuvailtu asianmukaisesti. Ajantasainen 11 a § (29.3.2019/428) on seuraava: Kajoamisluvan myöntää Museovirasto. Museovirastolle kirjallisesti toimitettavassa lupahakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja riittävä selvitys.

Muita huomioita arvioinnista

Selostuksessa on mainittu useassa kohtaa virheellisesti Kuorinki-Vinsanmaa ja Kolopetäjän tuulivoimahankkeen tuotantoalueiden välisen etäisyyden olevan pienimmillään noin 5–6 kilometriä. Karttaesityksen perusteella tuotanto/hankealueiden etäisyys toisistaan on puolet pienempi, eli 2–3 kilometriä ja lähimpien voimaloiden väli noin 3,5 km. Mikäli vaikutuksia on arvioitu tämän virheellisen tiedon nojalla, muodostavat ne epävarmuustekijän yhteisvaikutusten arvioinnin tulosten osalta.

Hankevaihtoehdot VE1, VE2 ja VE3 ovat tuulivoimaloiden määrän suhteen hyvin lähellä toisiaan. Arvioinnista selkeästi ilmenee, että esimerkiksi maisemavaikutusten osalta ne eivät tarjoa todellisia vaihtoehtoja, joita vertailemalla voitaisiin arvioida vaihtoehtojen ympäristövaikutuksia ja toteuttamiskelpoisuutta.

Yhteysviranomainen on lausunnossaan YVA-ohjelmasta pitänyt tärkeänä, että hankkeella on erilaisia vaihtoehtoja vaikutusten vertailun mahdollistamiseksi. 25 voimalaa ei ole selkeästi vähemmän kuin maksimina esitetty 28. Kaikissa vaihtoehtoissa voimalat myös sijoittuvat käytännössä yhtä laajalle alueelle. Myöskään vaihtoehtoa, jossa olisi matalammat voimalat, ei ole esitetty. Hankkeen maisemalliset yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa voivat olla joillakin alueilla suuret tai erittäin suuret.

Arviointiselostuksen loppuyhteenvedossa ei ole tuotu esiin hankkeen yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Yhteisvaikutusten arviointi on kuitenkin museon käsityksen mukaan nostettu yhdeksi tärkeimmistä selvitettävistä vaikutuksista. Tämän tulisi näkyä myös loppuyhteenvedossa.

YVA-selostuksen arviointityön kuvauksessa mainitaan, että yhteisvaikutuksia on arvoitu vaikutustyyppikohtaisten arvioiden yhteydessä. Vaikutustyyppikohtaisten arvioiden yhteenvedoissa tai vaikutusten suuruutta kuvaavista taulukoissa yhteisvaikutuksia ei kuitenkaan ole esitetty. Tämän vuoksi esimerkiksi maisemaan, ihmisten elinoloihin ja viihtyisyyteen tai poronhoitoon kohdistuvat yhteisvaikutukset eivät havainnollistu. Kokonaisuutena yhteisvaikutusten arviointi on sanallisten kuvausten varassa. Museon näkemyksen mukaan Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointi ei tuo riittävän selkeästi esiin yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa.

Selostuksessa hankkeen haitallisten vaikutusten vähentäminen, epävarmuustekijät ja seuranta on esitetty yhteenvedossa kohdistettavan linnustoa lukuun ottamatta pelkästään teknisiin, tuulivoimaloihin kohdistuviin seikkoihin. Esimerkiksi poronhoitoon, maisemaan, lentoestevaloihin tai meluun kohdistuvia haitallisten vaikutusten vähentämiskeinoja tai seurantaa ei ole nostettu esiin, eikä yhteisvaikutusten vähentämiseen kohdistuvia keinoja ole esitetty.

Yleisesti ottaen tuulivoimahankkeiden ympäristövaikutusten arvioinneissa ei kiinnitetä riittävästi huomiota yhteisvaikutuksiin ja sitä kautta eri hankkeiden toteuttamiskelpoisuuteen. Tuulivoimalat tulevat olemaan tulevaisuudessa vahvasti läsnä Lounais-Lapin maisemassa, vaikka vireillä olevista hankkeista toteutuisi vain muutama. Hankekohtaisilla ympäristövaikutusten arvioinneilla yhteisvaikutukset eivät havainnollistu riittävästi, jotta olisi mahdollista arvioida alueellisesti tuulivoimarakentamisen ympäristövaikutuksia esimerkiksi maisemaan ja kulttuuriympäristöön pitkällä aikavälillä.

Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointi ei ole riittävä maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

Metsähallitus

Metsähallitus toteaa, että tuulivoima-alueelle sijoittuvat Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa olevat kiinteistöt 851-415-45-1 ja 845-407-7-197. Metsähallitus lausuu asiasta em. kiinteistöjen maanhaltijana sekä eräiden petolintulajien valtakunnallisesta seurannasta vastaavana asiantuntijaviranomaisena.

YVA-selostuksen liitteenä 10 on Vinsanmaan lettojen Natura 2000 -alueen (FI1301905/SAC) Natura-arvio, josta Metsähallitus lausuu erillisessä lausunnossa.

Metsähallitus pitää hyvänä sitä, että YVA-selostuksessa on tunnistettu parhaillaan säädösvalmistelussa oleva tuleva Vinsanmaan lettojen valtion luonnonsuojelualue, mutta pitää hankkeen alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointia YVA-selostuksessa puutteellisena. YVA-selostuksen kappaleessa 26.2.4 ei käsitellä lainkaan sitä, että hankevaihtoehdossa VE3 on linjattu uusi tie kiinni luonnonsuojelukohteeseen (kuva 26.4). YVA-selostuksesta ei esimerkiksi selviä, kuinka etäällä uusi tie ojineen tulee olemaan suojelualueesta. Lisäksi YVA-selostuksen kuvissa esitetään ristiriitaista tietoa rakenteiden sijoittumisesta tulevaan suojelukohteeseen nähden. Kuvan 27.6 mukaan näyttäisi siltä, että vielä VE3:n uuden tien ja Vinsanmaan lettojen tulevan suojelualueen väliin sijoittuisi myös VE2:n uusi tie sekä hankealueen sisäisen sähkönsiirron rakenteita. Näitä ei ole kuitenkaan merkitty kuvaan 26.4. Samoin kuin jo hankkeen YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa Metsähallitus korostaa tässäkin yhteydessä hankevaihtoehto VE2:n suunnittelemista siten, ettei sen toteuttamisesta aiheudu heikennystä luonnonsuojeluun varatuille alueille.

Loppuosa lausunnosta sisältää salassa pidettävää tietoa (JulkL 621/1999: 24.1 §, kohta 14).

Luonnonvarakeskus (Luke)

Lausunnossaan Luke keskittyy pääosin poronhoitoon ja metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Voimaloiden määrä on kasvanut YVA-ohjelmavaiheen jälkeen. Vaihtoehtojen välillä (VE1-VE3) on vain muutaman tuulivoimalan ero. Mikäli vaihtoehtoilta haetaan mahdollisten vaikutusten lieventämistä, olisi todennäköisesti syytä tarkastella toisistaan enemmän poikkeavia vaihtoehtoja.

Seuraavassa on esitetty Luonnonvarakeskuksen tiivistelmä lausunnosta.

Kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Luke näkee tärkeäksi, että Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimaloiden mahdollisen rakentamisen alkaessa neuvotteluja Palojärven paliskunnan kanssa jatketaan poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi, seuraamiseksi ja toteamiseksi sekä poronhoitoon kohdistuvien haittojen minimoimiseksi. Tällaista yhteydenpitoa ja neuvottelua tuulivoimayhtiön ja paliskunnan välillä on Luken näkemyksen mukaan syytä jatkaa myös koko tuulivoimapuiston toiminnan ajan. Luken näkemyksen mukaan tutkimustiedon karttuessa myös Suomessa tuulivoimala-alueiden ympärille mahdollisesti muodostuvien, porojen välttämien alueiden huomioiminen poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on jatkossa välttämätöntä. Luke näkee jatkossa tärkeäksi, että tuulivoimaloiden rakentamiseen liittyvässä toiminnassa maa-aineisten oton ja kalliolouhinnan alueiden vaikutukset poronhoitoon ja laitumiin huomioidaan.

Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi.

Paliskuntain yhdistys

Suunnitteluala sijoittuu Palojärven paliskunnan alueelle, paliskunnan lounaisosaan, poronhoitoalueen rajalle. Rajalla ei ole esteitä. Palojärven paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 5 000 ja paliskunnassa on 184 poronmistajaa. Paliskunnan poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laiduntamiseen laidunkiertonsa mukaisesti. Aluetta käytetään talvilaitumena. Myös hankkeen voimajohto sijoittuisi osittain talvilaitumille. Hanke sijoittuu lähelle Ylitornion puolen Lohijärven paliskuntaa ja Lohijärven poroja laiduntaa hankealueella ja sen läheisyydessä. Paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 1400 ja poronmistajia on 49. Kuoringin alueella ei ole kiinteää poroerotusaitaa, vaan poroja on käsitelty siirtoaidoissa sekä alueen pohjoispuolelle sijoittuvissa erotusaidoissa.

Palojärven paliskunnassa on jo tuulivoimatuotantoa ja sen alueelle ja siihen rajautuen on parhaillaan lukusia (noin 10) laajoja tuulivoimahankkeita. Lisäksi paliskunnan alueella on Rovaniemen keskusta ja sen asutusalueita, vt 4 ja rautatie ja alueelle on vireillä kaivostoimintaan tähtäävän YVA:n ja maakuntakaavan selvitykset Rompas – Rajapalot -alueella. Lohijärven paliskunnan alueella ja siihen rajautuen on niin ikään useita tuulivoimahankkeita suunnitteilla. Paliskunnilla on erittäin suuri huoli elinkeinonsa alueiden riittävydestä ja sen jatkuvuudesta.

Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikiaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990). Hankealueella on Metsähallituksen hallinnoimia valtion maita. PHL 53 §:n mukaisia neuvotteluita tulee tarvittaessa jatkaa kaavaehdotusvaiheessa.

MRL 32 §:n mukaan maakuntakaavan on oltava ohjeena yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa. Länsi-Lapin maakuntakaavan yleismääräys korostaa poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytön turvaamista. Poronhoitoon vaikuttavat alueet tulee huomioida suunnittelussa ja valtion maiden osalta neuvotella paliskunnan kanssa. Tuulivoimaloiden alueita ei ole merkitty maakuntakaavaan. YVA-laki velvoittaa selvittämään elinkeinon kohdistuvat vaikutukset, ja paliskuntain yhdistys katsoo, että poronhoitoon voi kohdistua merkittäviä vaikutuksia, jotka tulee selvittää YVA-menettelyssä.

Lausunnossa kuvataan poronhoitoa ekstensiivisenä maankäyttömuotona ja yleisesti paliskunnan toimintaa.

Tuulivoimahanke aiheuttaa Palojärven paliskunnalle suoria ja epäsuoria laidunmenetyksiä. Hanke sijoittuu paliskunnan talvilaidunalueille, joiden merkitys käyttöpaine kasvanee tulevina talvina. Alueen porot käsitellään hankealueelta pohjoiseen sijoittuvissa aidoissa tai alueelle tarpeen mukaan pystytettävissä siirtoaidoissa. Tutkimusten mukaan porot välttävät ihmistoiminnan aiheuttamaa häiriötä erityisesti kevättalvella, vasomisajan ja pienten vasojen kanssa. Porot voivat

siirtyä alueelta pois, mikä vaikuttaa laidunresurssiin ja voi vaatia poronhoidon uudelleenjärjestelyjä.

Hanke sijoittuu poronhoitoalueen etelärajalle, missä ei ole aita. On mahdollista, että porot siirtyvät tuulivoimarakentamisen vuoksi poronhoitoalueen ulkopuolelle, mistä niitä täytyy hakea pois, mikä vaikeuttaa poronhoitotöitä ja lisää niiden kustannuksia. Tiet, jotka pidetään talvella auki, johdattavat porot suuremman kolaririskin alueille. Tuottava porokarja heikkenee ja vähenee, mitä porokolareista saatava korvaus ei kata. Myös hankkeeseen liittyvä voimajohto vähentää ja pirstoo laitumia, vaikuttaa porojen laidunnukseen ja voi vaikeuttaa poronhoitotöitä.

YVA-selostuksessa on selvitetty hankealueen ja vaikutusalueen merkitystä paliskunnan poronhoidolle. Arviointia on tehty yhteistyössä alueen paliskuntien kanssa, mikä on tarkoituksenmukaista. Yhteisvaikutusten osalta mainitaan, että poronhoidolle kaikkien hankkeiden toteutuminen aiheuttaisi erittäin merkittäviä kielteisiä vaikutuksia. Kuitenkin jo yksittäistenkin hankkeiden toteutuessa syntyy erittäin merkittäviä kielteisiä vaikutuksia poronhoidolle. Arvioinnista puuttuu kuvaus siitä, miten hankkeen vaatiman maa-aineksen otto vaikuttaa porolaitumiin. Selostuksen mukaan muiden vuodenaikojen laitumet sijaitsevat yli 20 kilometrin päässä suunnitellusta tuulivoiman tuotantoalueesta eikä tuulivoimaloiden käytön arvioida aiheuttavan muutoksia Palojärven paliskunnan kevät-, kesä- tai syyslaidunten käyttöön. Kuitenkin kaikella paliskunnan alueelle tulevalle uudella toiminnalla on vaikutuksia poronhoitoon, sillä paliskunta eri osineen on yhtenäinen toimintaympäristö.

Haittojen estämis- ja lieventämistoimenpiteistä ja ehdotusten toteuttamiskelpoisuudesta tulee neuvotella yhteistyössä alueen paliskunnan/paliskuntien kanssa. Haittoja voidaan lieventää voimaloiden sijoittelulla ja valitsemalla vähiten haitalliset vaihtoehdot hankkeen toteutukseen sekä ennallistamalla ja suojelemalla laidunalueita. Laidunmenetyksiä ja niistä johtuvia seurauksia, sekä lisääntyntä työtä voidaan myös kompensoida.

Hankkeen toteuttamisvaihtoehtojen laajuudessa (25–28 voimalaa) ei käytännössä ole eroa poronhoidon näkökulmasta. Vaihtoehdossa VE2 suora laidunmenetyks on hieman pienempi, sillä voimaloita on kaksi vähemmän. Sähkönsiirtovaihtoehdoista poronhoidolle hieman vähemmän haittaa aiheuttaisi vaihtoehdoista se, jossa voimajohto rakennetaan olemassa olevan voimajohdon rinnalle.

Hanke sijoittuu osittain valtion maille. Alueen paliskuntien kanssa on käyty poronhoitolain 53 § mukainen neuvottelu ja toinen poronhoitolain 53 § kaltainen neuvottelu, jossa käytiin läpi poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia. Neuvotteluita lieventämis- tai kompensaatiokeinoista ei ole käyty. Menettelyssä tulee etsiä toimenpiteitä haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä alueen poronhoidon harjoittajien kanssa. Poronhoidon toiminnan turvaamisesta sekä kompensaatiokeinoista tulee neuvotella. Yhdistys muistuttaa, että hyvä neuvottelukäytäntö tarkoittaa sitä, että neuvottelut aloitetaan riittävän aikaisessa vaiheessa, ja että neuvotteluiden lähtökohtana on yhtäläiset tiedot ja todellinen mahdollisuus vaikuttaa asioihin.

Lopuksi yhdistys toteaa, että maakuntakaava, YVA-laki ja poronhoitolaki edellyttävät erityistä poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamisesta, mikä tarkoittaa haittojen estämistä, ja jäljelle jäävien haittojen minimoimista. Mitä ei voida estää tai minimoida, tulee kompensoida. Käytännössä se tarkoittaa myös laidunalan menetyksen, ylimääräisten poronhoitotöiden sekä muiden haittojen ja vahinkojen korvaamista paliskunnalle täysimääräisesti.

Hanke vaarantaa poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä yhdessä alueella jo olevien ja suunnitteilla olevien hankkeiden kanssa. Hankkeilla on merkittäviä kielteisiä yhteisvaikutuksia poronhoidolle alueella. Hankkeessa on välttämätön tarve yhteisvaikutusten huomioimiselle alueelle suunniteltujen muiden tuulipuistojen, voimajohtojen ja maankäyttöhankkeiden kanssa. Mikäli hanke etenee toteutukseen, tuulivoimateollisuusalueen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee pyrkiä estämään ja lieventämään sekä korvata täysimääräisesti. Myös yhteisvaikutusten estämiseksi tulee toteuttaa keinoja. Näistä estämis-, lieventämis- ja kompensatiokeinoista tulee neuvotella kaavoitusmenettelyn aikana.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Ilmailulaki on muuttunut 1.10.2023 lentoestelupaprosessin osalta. Aiemmin lentoestelupaa varten hakijan tuli pyytää ensin ilmaliikennepalvelujen tarjoajan (Fintraffic Lennonvarmistus Oy:n) lentoestelausunto. Jatkossa lentoestelupahakemukseen ei tarvitse enää liittää ilmaliikennepalvelujen tarjoajan lausuntoa aiotusta lentoesteestä. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom pyytää lausunnot lupahakemuksen saatuaan. Kyseisessä kohdassa on myös viitattu vanhentuneeseen ilmailulakiin, voimassa oleva ilmailulaki on 964/2014.

Kohdassa 20.1.6 on mainittu Kemi-Tornion lentoasemasta johtuvan korkeusrajoituksen olevan 309 metriä merenpinnasta. Ristiriitaisesti kerrotaan kuitenkin suunniteltavien voimaloiden ulottuvan jopa 370 metrin korkeudelle merenpinnasta. Korkeusrajoitus on olemassa lentoaseman lentomenetelmien suojaamiseksi. Lentoestelupaprosessissa Traficom voi joutua rajoittamaan voimaloiden korkeuksia.

Fingrid Oyj

YVA-selostukseen ei ole kommentoitavaa. Lausunnossa ei oteta kantaa teknisiin ratkaisuihin. Voimajohtojen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto, myös rakentamisen suunnitelmien muuttuessa tai ratkaisun tarkentuessa.

Digita Oy

Digita Infon antenni-tv-vastaanottoneuvonnassa on ajantasainen tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista, eikä vaikutusalueella ole todettu katvealueita. Tuulipuistot voivat kuitenkin aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon, erityisesti puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Tämä voi vaikuttaa myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Siksi tuulivoimalan vaikutukset antenni-tv-vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon

turvallisuuteen liittyvien vaikutusten arvioinnissa. On tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv-lähetysten näkyvyyteen ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä.

Kaavoituksen edetessä hankevastaavan on esitettävä suunnitelma tuulivoimalan aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi ennen rakennuslupien myöntämistä. Mikäli suunnitelman laatiminen ei ole mahdollista hakemusvaiheessa, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan suunnitelma viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä.

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja vastaa tilanteen korjaamisesta ja kustannuksista. Valiokunta katsoo, että vastaava periaate tulisi olla lähtökohta taajuuksien häiriöiden yhteydessä. Digitan velvollisuus ei ole korjata tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamia häiriöitä, vaan vastuu on häiriön aiheuttajalla. Tuulivoimahankkeesta vastaavan tulee esittää suunnitelma häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä vastata niistä aiheutuvista kustannuksista.

Tuulivoimaloiden aiheuttamat tv-vastaanoton häiriöt ja niiden vaikutukset voidaan ennustaa suunnittelulla. Tämä tuulivoimahanke voi aiheuttaa häiriöitä yhteisvaikutuksena muiden hankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja suunniteltaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoimahankkeet.

Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetysasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv-vastaanottoon. Jo tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa on tärkeää välttää häiriöitä tv-vastaanotolle yhteistyössä verkko-operaattoreiden kanssa. Tuulivoimayhtiöt tulee velvoittaa huolehtimaan siitä, ettei tuulivoimaloiden sijoittelu aiheuta häiriöitä kotitalouksien tv-vastaanotolle. Mikäli häiriöitä kuitenkin ilmenee, tuulivoimayhtiöiden tulee televisiovastaanoton varmistamiseksi huolehtia niiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Suomen Erillisverkot Oy

Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut -liiketoimintaan.

Suomen luonnonsuojeluliitto, Lapin piiri ry ja Kemin seudun luonnonsuojeluyhdistys

Lausunto on osoitettu Lapin ELY-keskukselle, Tervolan ja Tornion kaupungeille, Lapin liitolle, valtioneuvostolle, ympäristöministeriölle ja eduskunnalle. Lausunnossa esitetään vakava yleinen huoli Lapin hallitsemattomasta tuulivoimateollisuusbuumista ilman maakunnallista tuulivoimakaavaa ja ilman hankkeiden kokonaisvaltaista kokonaisvaltaisia luonto-, maisema-, melu- ja linnustoselvityksiä sekä hankkeiden yhteisvaikutusten kokonaisarviointeja. Samoin kritisoidaan YVA:n kuulemiskierrosten ajoittamista kesäkuukausille, eli lomakaudelle.

Lapin tuulivoimahankkeet uhkaavat perinteisiä nautinto-oikeuksia, eräkulttuuria ja luonnon monimuotoisuutta Lapin kylissä. Lapin liiton ja kuntien poliitikot eivät puolusta lapinkyläläisten etuja. Vaaditaan kaikkien resurssihankkeiden jäädyttämistä, kunnes lapinkyläläisten oikeudet selvitetään. Lapin kulttuuriperintöä ja elinkeinoja on tuettava kestäväällä tavalla. Metsien ja erämaiden pirstoutuminen tuhoaa lapinkyläen elinvoiman. Tarvitaan kokonaisvaltainen hallinta hankkeiden suhteen. Maakuntakaavat eivät toteudu käytännössä, tai ainakaan niillä ei ole merkitystä. Melu- ja maisemarasitussuojavyöhykkeen tulee olla vähintään 3 km, mielellään 5 km jo tässä hankkeessa.

Lausunnossa vaaditaan YVA-selostuksen palauttamista ja hankkeen kokonaisvaltaista ympäristöluvittamista, koska hankkeet aiheuttavat alueen kyläyhteisöille kohtuutonta haittaa ympäristönsuojelulain mukaan. Toiminnalle on oltava ympäristölupa, jos se saattaa aiheuttaa naapurussuhteista annetun lain tarkoittamaa kohtuutonta rasitusta. Lausunnossa on viitattu Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuihin KHO 27.7.2018/3621, KHO 2018:104 ja KHO 2016:104. Päätöksiin viitaten vaaditaan Tornion ja Tervolan ympäristölautakuntia arvioimaan, tarvitaanko hankkeille ympäristölupia. Ympäristöluvan tarpeen arviointi kohtuuttoman rasituksen osalta ja siten melun/välkkeen osalta on tapauskohtaista harkintaa, ja siihen vaikuttavat tehdyt selvitykset, olosuhteet ym. tekijät. Mikäli selvityksissä tai mallinnuksissa jää sellaisia epäselvyyksiä, ettei kohtuutonta rasitusta voida luotettavasti poissulkea, voi toiminnan ympäristöluvan tarve mahdollisesti tulla kyseeseen. Lisäksi todetaan, että Suomessa välkkeelle ei ole asetettu ohje- tai raja-arvoja ja vaaditaan, että ne tulee lainsäädännöllä asettaa.

Lausunnossa vaaditaan Lapin historiallisten oikeustapauksien valossa selvitystä, kenellä on maankäytön päättävä valta ja maa- ja vesialueiden omistusoikeus koko Lapissa ja sen eri Lapinkyläen osissa. Asialla on merkitystä siinä, kenellä on oikeus eri hankkeiden haittakorvauksiin ja osuuksiin tuotoista. Lapin liiton tulisi jäädyttää kaikki Lapin tuulivoimahankkeet siihen asti, kunnes koko Lapissa on tehty maankäyttöä ohjaava maakunnallinen tuulivoimamaakuntakaava. Mikäli Lapin liitto ei näin toimi, tulee Lapin ELY-keskuksen vaatia Lapin liittoa laatimaan tuulivoimamaakuntakaavan.

Kuorinki-Vinsanmaan osalta viitataan maakuntakaavan määräyksiin ja todetaan, että ainut hyväksyttävissä oleva vaihtoehto on VE0 eli hanketta ei toteuteta. Hankealueen ja muiden hankkeiden kokonaisvaikutus ja viereiset lapinkyläyhteisön nautintoalueet perinteiseen Lapin eränkäyntiin sekä alueen monimuotoinen ja arvokas luonto, ympäristö, linnusto sekä maisema-arvot tekevät hankkeesta toteuttamiskelvottoman. Lausunnossa painotetaan, että useat hankkeet näkyisivät Kätkävaaran luontomatkailualueelle pilaten luontomatkailun ja eräkulttuurin arvoja menettäen merkittävästi vetovoimaisuuttaan. Alueelle on myös esitetty Lounais-Lapin erämaan kansallispuistoa, mitä ei ole huomioitu missään eri tuulivoimahankkeissa eikä niiden yhteisvaikutuksissa. Siltäkin osin YVA-selostus on puutteellinen.

Hankekokonaisuudessa ja osayleiskaavassa ei ole huomioitu Lapin liiton tuulivoimaselvityksen tuloksia eikä Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan ekologisten verkostojen vaalimistarpeita. Suojavyöhykkeitä suojelualueille ja salassa pidettäville linnustolajeille ei myöskään ole otettu huomioon. Hankealueella pesivät ja

saalistavat linnustolajit sekä luonto- ja maisema-arvot tekevät hankkeen toteuttamiskelvottomaksi, erityisesti eri hankkeiden yhteisvaikutusten vuoksi. Linnuston eri päämuuttoreitit hajaantuvat Meri-Lapissa jatkuen pohjoiseen ja koilliseen sekä levittäytyen juuri tuolla alueella Lapin erämaihin. Muuttoväyliä ei ole YVA:ssa riittävästi selvitetty, ja YVA:ssa mainitut riskit paikallisille lintulajeille vaikuttavat kohtuuttomilta mm. pöttöjen osalta. Myös liito-oravaselvityksen tulisi olla kaiken varalta laajempi.

Lisäksi lausunnossa tuetaan lausunnon liitteenä olevaa paikallisten näkemystä, joka vastaa sisällöltään mielipidettä 7.

Tervolan riistanhoitoyhdistys ry

Tervolassa on käynnissä kahdeksan tuulivoimahankesuunnitelmaa ja yksi valmis tuulivoima-alue, jotka kaikki heikentävät alueellisesti luonnon monimuotoisuutta, riistakantojen elinympäristöjä, riistakantoja sekä metsästyksen ja riistanhoidon harjoittamista. Osa hankkeista sijoittuu Lapin tuulivoimaselvityksen ei-potentiaalisille alueille, joten niiden tarpeellisuutta tulee harkita. Yksittäiset hankealueet muodostavat laajan ja yhtenäisen alueen, jolloin negatiiviset vaikutukset moninkertaistuvat. Naapurikunnissa käynnissä olevat hankkeet laajentavat vaikutusalueita entisestään. Tervolan riistanhoitoyhdistys pyytää tarkastelemaan tuulivoimahankkeiden vaikutuksia koko kunnan tasolla, ei pelkästään yksittäisillä hanketasoilla.

Selostuksen mukaan häiriövaikutukset vähentävät jonkin verran riistalajien esiintymistä alueella ja kantojen pysyvämpää harvenemista on odotettavissa ainakin metsäkanalinnuilla. Tämänhetkisen tutkimuksen mukaan tuulivoimista kärsivät eniten linnut, joten on hyvä, että tämä asia on tuotu esille. Hankesuunnittelussa tulisi pyrkiä minimoimaan aiheutuvat haitat.

Tervolan riistanhoitoyhdistys esittää kiitoksen siitä, että paikallisille metsästyssseuroille on järjestetty oma tilaisuus, jossa on kuultu mm. riista-, riistanhoito- ja metsästysasioita. Paikalliset toimijat tulee osallistaa suunnitteluun, sekä tarjota heille mahdollisia kompensatioita.

Asukaskyselyn perusteella vastaajat olivat huolissaan alueen virkistyskäytön muuttumisesta, kuten metsästyksestä. Kielteisinä nähtiin muuttuva luontokokemus ja vaikutukset riistalajiin ja elämistöön. Tullaanko asukaskyselyn perusteella tekemään hankesuunnitelmaan muutoksia?

Selostuksessa oli hyödynnetty Tervolan riistanhoitoyhdistyksen laatimaa hirvikannan hoito- ja verotussuunnitelmaa. Selostuksen tekijä on käyttänyt monipuolisesti avoimia tietolähteitä paikallisen riistatalouden suhteen.

Selostuksen mukaan hankealueelta ole tiedossa suurpetojen lisääntymis- tai reviiri-alueita. Miten väite on perusteltavissa? Hankealueen läheisyydessä on kuitenkin tehty havaintoja mm. ilveksistä ja ilvespentueista. Myös ilveksen kanta-arviossa on tuotu esille todennettuja ilvespentueita Tervolan ja Tornion rajalta.

Selostuksessa mainittu tuulivoimarakentamisen aiheuttama häiriövaikutus metsäkanalintuihin metsäalueiden pirstoutumisen takia todetaan miltei kaikissa

tuulivoimahankkeiden YVA:ssa. Miten metsäkanalintuja voidaan huomioida paremmin tuulivoimasuunnittelussa?

Hankesuunnittelussa tulee huomioida selostuksen yhteenvedossa todetut hankkeen kohtalaiset kielteiset vaikutukset ja pohtia vaihtoehtoja esim. hankealueen mitoituksista mm. luontoarvojen ja sosiaalisen kestävyys-suhteen.

Selostuksessa todettu hankkeen toteutumisen myötä alueella todennäköisesti vähentyvä metsästäminen on erittäin huolestuttava mm. sosiaalisesta, riistakantojen hoidon sekä eränkävyn kulttuurin näkökulmasta.

Tervolan riistanhoitoyhdistys kiittää, että selostuksessa oli käsitelty riistaa, riistanhoitoa, metsästystä ja paikallisia metsästysseuroja monipuolisesti.

Lausunnonantajista **Säteilyturvakeskus** ja **Ilmatieteen laitos** totesivat, ettei hankkeeseen ole huomauttamista, lausuttavaa tai lisättävää aikaisemmin antamaansa lausuntoon.

Mielipide 1

Mielipiteen esittäjä ei halua metsätilojaan tuulivoiman hankealueelle, jolle ne on nyt vähintään osittain sijoitettu. Vaaditaan, että tilat rajataan pois hankealueesta. Tuulivoimahankkeen myötä alueen luontoarvot kärsivät ja tuulivoimarakentaminen tilan lähistölle aiheuttaa myös visuaalista haittaa.

Mielipide 2

Tuulivoimalat ovat liian lähellä asutusta Korpijärvellä, etäisyyden tulisi olla vähintään 5 km lähimpään asuintaloon. Esityksessä mainittiin 11 voimalaa, kun tiedot olivat aiemmin vain kahdeksasta voimalasta. Meluhaitat ja asunnon arvon lasku ovat huolenaiheita, ja tutkimukset osoittavat näiden vaikutukset jopa 8 km etäisyydelle voimaloista. Hyväksyisi hankkeen, jos voimalat olisivat vähintään 5 km tai mieluummin 8 km päässä Korpijärvestä.

Mielipide 3

Melu- ja muissa selvityksissä virheellisesti mainittu etäisyys 3-7,5 km asuinrakennuksiin on todellisuudessa 2-2,5 kilometriä, jopa alle 2 kilometriä joissain tapauksissa. Lisäksi selostuksessa ei ole käsitelty Vinsanmaan kallioaluetta, joka on suojeltava kohde ja rajoittaa maa-ainesten ottoa ja rakennustoimintaa alueella. Tuulivoimayhtiöt eivät näytä kunnioittavan näitä rajoituksia, kun taas muut toimijat joutuvat ottamaan ne huomioon.

Mielipide 4

YVA-selostus (mielipiteessä "YVA-selvitys") on puutteellinen ja siinä tehty arvioit ovat ristiriitaisia. Yhteysviranomaisen tulee vaatia YVA-selostuksen täydentämistä. Mielipiteessä referoidaan yhteysviranomaisen lausuntoa YVA-ohjelmasta ja lausunnossa edellytettyihin selvityksiin ja selvitysten täydennyksiin, joita ei mielipiteen jättäjän mukaan ainakaan kaikilta osin ole tehty. Ehdotuksia toimiksi, joilla ehkäistään

haittoja ei ole esitetty tarpeellisessa määrin. Ehdotuksia paikallisesti vaikuttaviin merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin liittyvistä seurantajärjestelyistä ei esitetä.

Konsultin arviot hankkeesta ovat yksipuolisesti puoltavia ja epäpuolueettomia, eivätkä ne tarjoa riittävästi näkökulmia YVA-lausunnon antamiseen tai kaavaehdotuksen pohjaksi. Negatiivisia haittoja käsittelevää tutkimusta ei ole esitetty riittävän kattavasti, ja keskustelu tuulivoimaloiden aiheuttamista hintavaikutuksista on ollut yksipuolista. Hankkeeseen ryhtyvän osalta pyynnöt ja mielipiteet on jätetty huomioimatta, eikä riittävää puolueetonta tietoa esimerkiksi kiinteistöjen hintavaikutuksista tai terveysvaikutuksista ole esitetty.

Viranomaisen on vaadittava YVA-selostuksen täydentämistä, jotta päätöksentekijöille saadaan objektiivista tietoa hankkeesta. Hankkeeseen ryhtyvän on tuotava esille myös kriittisiä tutkimuksia ja näkökulmia, ei pelkästään myönteisiä.

Yhteysviranomaisen on varmistettava, että terveysvaikutuksia koskeva tutkimustieto on riittävää. YVA-selostuksen arviot eivät vastaa tekstin kuvauksia ja melun/terveysvaikutusten osalta selvitykset ovat puutteellisia. Hankkeeseen ryhtyvän esittämä tieto on tarkoitushakuista. Mielipiteessä viitataan YVA-lakiin ja -asetukseen.

Mielipiteen esittäjän arviot suunnitellun tuulivoimahankkeen haitoista eroavat YVA-selostuksessa esitetyistä arvioista haittojen merkittävydestä maisemavaikutusten, vapaa-ajan asuntojen hintoihin kohdistuvien vaikutusten, lentoestevaloista aiheutuvien haittavaikutusten, välkevaikutusten sekä melu- ja terveysvaikutusten osalta. Mielipiteessä kukin asiakohta on perusteltu ja mielipiteen tueksi on viitattu erinäisiin tutkimusraportteihin ja muihin tietolähteisiin. Lisäksi mielipiteeseen on liitetty valokuvia Korpijärveltä.

Tuulivoimapuiston vaikutukset maisemaan ovat suuremmat kuin tiukasti säädellyt rantarakentamisen vaikutukset. YVA-selostusta tulee tarkentaa avointen alueiden lukumäärän selvittämisellä. Haitta voi kokonaisuudessaan muuttua merkittäväksi. Tulee esittää toimenpiteitä haittojen ehkäisemiseksi. Havainnekuvia on otettu vääristä paikoista ja siten, ettei voimaloita voida nähdä. Kuvista puuttuu lisäksi tuulivoimaloiden liike ja valojen vilkkuminen, jotka ovat oleellisesti häiritseviä elementtejä. Maisemahaitat korostuvat Korpijärvellä. Haittaa voidaan pienentää käyttämällä alun perin esiteltyjä voimalaitoskokoja ja varustamalla voimalat automaattisella tutkajärjestelmällä sekä välttämällä voimaloiden sijoittamista korkeimmille kohdille. Myös voimaloiden lukumäärä vaikuttaa maisemaan. Maisemaselvitystä tulisi täydentää vertailemalla pienempien / kauempana / matalammilla paikolla sijaitsevien (230 m / 260 m) alkuperäisten VE1/VE2 voimaloiden lukumäärillä aiheutuvat maisemavaikutukset ja vertailla niitä 300 m voimaloihin. Lisäksi vaaditaan videosovitetta, jossa näkyy myös voimaloiden lapojen liike ja valojen vilkkuminen.

Tutkimus vaikutuksesta kiinteistöjen hintoihin ei päde hankkeeseen, eikä se ole puolueeton. Kauppakohteet ovat pääosin etäisyydeltään yli viiden (5) kilometrin päässä tuulipuistoista. Lisäksi tilastoista puuttuvat kohteet, joiden kauppa on jäänyt tekemättä tuulipuiston haittojen takia. Lisäksi asuinkiinteistökauppojen ajankohtia on verrattu tuulivoiman käyttöönottoajankohtiin (jolloin hinta on jo laskenut) sekä valtakunnalliseen hintatasoon. Yksittäisissä kohteissa voi hinnanalennus olla

merkittävä ja ostajaa ei mahdollisesti löydy. Tulisi tutkia hintavaikutuksia loma-asuntoihin, jotka sijaitsevat Korpijärvellä hankealueen läheisyydessä. Myös kiinteistöjen vuokraaminen on vaikeaa, tai mahdotonta.

Kaavassa tulee vaatia automaattisia tutkaan perustuvia lentoestevaloja tai vaihtoehtoisesti ehkäistä vaikutukset rakentamalla voimalat riittävän kauas asutuksesta. Lento-estevalojen aiheuttaman haitan suuruutta tulee arvioida erikseen Korpijärven havaintopisteestä. Korpijärvellä lentoestevaloista aiheutuva haitta on merkittävä.

Tuulivoimalat tulee varustaa flicker control -järjestelmillä, joilla haittoja voidaan ehkäistä tehokkaasti. Viranomaisen tulee vaatia selvitystä, aiheuttaako tuulivoimaloiden taakse laskeva aurinko välke- tai vastaavaa haittaa.

Melun ohjearvojen alitus ei tarkoita, että haittaa ei muodostuisi. Tuulivoimaloiden minimietäisyys 2 km ei ole riittävä. Haitan määrää ei luotettavasti voida arvioida mallinuksilla, ainoa keino on sijoittaa voimalat riittävän etäälle tai alentaa melupäästön takuuarvoja (lähimmiltä voimaloilta). Meluselvityksessä on käytetty pienempiä voimalakokoja (172 m / 200 m) kuin hankkeessa on esitetty (200 m / 300 m), mikä vaikuttaa äänen kulkeutumiseen

Terveysvaikutusten osalta esitetty tieto on puutteellista. Haitan merkittävyyttä ei voida selvityksen perusteella arvioida eikä perusteltua päätelmää tehdä. YVA-selostusta tulee täydentää ja täydennyksessä nojata tuoreimpaan tutkimustietoon. Varevaarassa käytetyllä vähimmäisetäisyydellä (2,5 km) kunta välttyisi todennäköisemmin valituksilta ja turhilta meluselvityksiltä sekä kustannuksilta tuulivoimalaitosten käynnistyttyä. Ennen kaikkea hankkeesta kärsivien haittoja saataisiin tehokkaasti pienennettyä ja todennäköistä merkittävää haittaa ehkäistyä. Melu- ja terveysvaikutuksista aiheutuu erittäin todennäköisesti merkittävä haittaa. Haitan suuruutta ei puutteellisen selvityksen vuoksi voida kunnolla arvioida. Meluselvitystä tulee täydentää.

Mielipiteen yhteenvedossa todetaan, että edellä todettujen haittavaikutusten ehkäisemiseksi ei ole esitetty vaihtoehtoja, joissa voidaan varmistua maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) täyttymisestä melusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisyssä. Teetetyt tutkimukset eivät ole riittäviä ja niihin sisältyy huomattavia epävarmuustekijöitä. Konsultin esittämä tieto on puolueellista ja hankkeen kannalta negatiivinen tieto, erityisesti terveyskysymyksiin liittyen on jätetty tuomatta esille. MRL:n mukaista terveellistä ja turvallista asuin ympäristöä ei taata. Hanke aiheuttaa kohtuutonta rasitusta. Ottaen huomioon hankkeeseen ryhtyvän tapa esittää yksipuolista tietoa, viranomaisen tulee vaatia hankkeelta ympäristölupaa (YSL 27 § 3). Mikäli hankkeessa edetään, tulee hankkeeseen ryhtyvän mukauttaa olemassa olevia esityksiä siten, että ehkäistään edellä esitettyjä merkittäviä haittavaikutuksia. Lisäksi viranomaisen tulee vaatia hankkeeseen ryhtyvältä kompensatiomallin esittämistä haitoista kärsiville.

Mielipiteen esittäjä on Tornion ja Tervolan kaupungille esittänyt haittoihin liittyvien tutkimusten/kokemusten huolellista keräämistä ja objektiivista tarkastelua sekä näiden perusteella tunnistettujen negatiivisten ulkoisvaikutusten rahamääräisten arvioiden esittämistä, joita voidaan käyttää pohjana kompensatiomallin

kehittämislle. Mieliide on jätetty huomioimatta. Maissa, joissa tuulivoimaa on rakennettu pidempään, kompensatiomallit ovat yleisesti käytössä. Näihin tutkimuksiin kompensatiomalleista tulee kattavasti tutustua. Mikään kompensatio ei kuitenkaan korvaa terveydestä aiheutuvaa haittaa.

Hankealue ei lukeudu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden parhaiten tuulivoiman hyödyntämiseen soveltuvaksi alueeksi, ei myöskään seudullisesti merkittäväksi tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi. Yhteysviranomaisen tulee ottaa kantaa, pyritäänkö esitetyllä teknis-taloudellisella vaihtoehdolla ajamaan läpi hanketta sille soveltumattomalle alueelle hanketta yksipuolisesti paisuttamalla. Edellisestä seuraa haittojen ja terveysriskien maksimointi, koska niiden tosiasialliseen minimointiin ei löydy taloudellisia kantimia. Hankkeeseen ryhtyvä ei yleisötilaisuudessa ollut perillä siitä, minkäkokoinen hanke on kannattava, joten hankkeen haittojen minimoinnin mahdollisuuksia ei kyetty tai haluttu arvioida. Mikäli hanke on kannattava vain siten, että kaikki riskit siirretään kärsijöille ja kunnalle, alue ei ole hankkeelle soveltuva. Selvitykset ovat merkityksettä, jos tunnistettuja haittoja ei yritetä minimoida ja hankkeen riskit siirretään täysimääräisenä negatiivisista ulkoisvaikutuksista kärsiville ja kunnille, joiden päättäjille ei ole tarjottu riittävää tietoa päätöksenteon pohjaksi. Yhteysviranomaisen tulee vaatia selostuksen täydentämistä ennen lausunnon antamista. YVA-selostuksessa ei ole esitetty kohtuullista vaihtoehtoa, jossa hankkeen haittoja minimoidaan. Yhteysviranomaiselta pyydetään myös kirjallista vastinetta, jossa osoitetaan, että mielipiteessä oleviin kysymyksiin on vastattu ja näkökulmat on otettu huomioon ennen YVA-lausunnon antamista. Lisäksi kysytään ja pyydetään kommentoimaan, miksi yhteysviranomaisen on jättänyt vaatimatta riittävän kattavia tutkimuksia, jotta valtioneuvoston asetus YVA-menettelystä (4 §) täytyisi. Viranomaista pyydetään myös listaamaan em. negatiivisia ulkoisvaikutuksia pienentävät muutokset, joita YVA-menettelyn myötä veloitetaan hankkeeseen ryhtyvältä.

Mielipide 5

Mielipiteessä todetaan, että Kuorinki-Vinsanmaan hankealueen läheisyyteen noin 30 km säteeltä katsottuna on vireillä yhteensä 12 eri tuulivoimalahanketta, joihin voi rakentua yhteensä 450 voimalaa. Voimaloiden tehot ja koko kasvavat. Hyvällä suunnittelulla tulisi minimoida tuulivoimaloiden haitallisia vaikutuksia. 10 MW ja 300 m korkeiden tuulivoimaloiden haittavaikutuksista, sekä suurien tuulivoimaloiden yhteyshaittavaikutuksista, ei ole riittävästi tutkittua tietoa.

Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimalahankkeelta tulisi edellyttää ympäristölupaa. Luonto- ja meluselvitys tulisi teettää puolueettomilla tahoilla, jotta tulokset ovat objektiivisia. Ympäristöministeriön oheistuksessa 2016 jätetään varsin paljon varaa tapauskohtaiselle päätöksenteolle. YVA-menettelyn objektiivisuus kärsii koska selvityksestä on vastuussa hankkeeseen ryhtyvä.

Vuoden 2016 jälkeen tuulivoimaloiden kokoluokka on kasvanut merkittävästi (korkeus 200 metristä 300 metriin sekä teho 6-10 MW). Mittakaavan kasvulla on vaikutuksia välkkeen lisääntymiseen ja näkyvyysalueen laajenemiseen. Jos hanke toteutuisi muutamien vuosien päästä on mahdollisesti markkinoilla olevien tuulivoimaloiden

koko kasvanut jo yli 300 metrin. Suomessa ei vielä missään ole toiminnassa yhtäkään tämän kokoista myllyä.

Mielipiteen esittäjä on listannut suunnitellun tuulivoimahankkeen haittavaikutuksia melun, varjovälkkeen ja valovaikutuksen, maisemavaikutusten ja näkyvyysalueen, sekä kiinteistöjen arvonlaskun osalta. Mielipiteessä kukin asiakohta on perusteltu ja mielipiteen tueksi on viitattu erinäisiin tutkimusraportteihin ja muihin tietolähteisiin.

Yleisesti todetaan, että melun ohjearvojen alitus ei tarkoita, että haittaa ei muodostuisi. Todellisen haitan määrää ei voida arvioida, ainoa keino on sijoittaa voimalat riittävän etäälle tai jättää ne rakentamatta. Mallinnuksessa ei ole huomioitu lähimpiä asuntoja riittävällä tarkkuudella. Ympäristölupaa edellytetään.

Varjovälke tulisi uudestaan laskea lisäämällä melumallinnuspisteessä käytettyä mittaustaikaa h. Tuulivoimalat pitää varustaa shadow flicker control -järjestelmällä, joka ehkäisee tehokkaasti välkevaikutushaittoja. Automaattisen tutkajärjestelmän soveltuvuus hankkeeseen tulee selvittää.

Havainnekuvia on otettu vääristä paikoista ja siten, ettei voimaloita voida nähdä. Kuvista puuttuu lisäksi liike ja valojen vilkkuminen, jotka ovat selkeästi häiritseviä näin lähelle sijoitettavissa 300 m korkeissa voimaloissa. Korpijärvellä tuulivoimalat näkyvät selvästi ja ovat maisemakuvassa hallitsevia. Ehdotuksia toimiksi, joilla ehkäistään ja vähennetään haittoja ei ole esitelty riittävästi. Tällaisia toimia olisivat etäisyyden lisääminen asutukseen, voimaloiden koon ja napakorkeuden pienentäminen sekä määrän vähentäminen.

Tutkimus vaikutuksesta kiinteistöjen hintoihin ei päde hankkeeseen, eikä se ole puolueeton. Kauppakohteet ovat pääosin etäisyydeltään yli viiden (5) kilometrin päässä tuulipuistoista. Lisäksi tilastoista puuttuvat kohteet, joiden kauppa on jäänyt tekemättä tuulipuiston haittojen takia. Lisäksi asuinkiinteistökauppojen ajankohtia on verrattu tuulivoiman käyttöönottoajankohtiin (jolloin hinta on jo laskenut) sekä valtakunnalliseen hintatasoon. Yksittäisissä kohteissa voi hinnanalennus olla merkittävä ja ostajaa ei mahdollisesti edes löydy. Myös vuokraaminen on vaikeaa, tai mahdotonta.

Mielipiteessä kannatetaan vaihtoehtoa VE0, eli hankkeen toteuttamatta jättämistä. Perusteluna todetaan mielipiteessä esitetyt lähiympäristölle aiheutuvat merkittävät negatiiviset ulkoisvaikutukset, erityisesti mielipiteen esittäjän loma-asunnon ympäristölle koituvat haitalliset vaikutukset. Mikäli hankkeessa edetään, tulee hankkeeseen ryhtyvän esittää kompensatiomalli haitoista kärsiville. Maissa, joissa tuulivoimaa on rakennettu pidempään, kompensatiomallit ovat yleisesti käytössä. Näihin tutkimuksiin kompensatiomalleista tulee kattavasti tutustua.

Mielipiteen esittäjä vaatii korvauksia tuulivoimaloiden aiheuttamista haitoista, jotka johtuvat rakentamisen mahdollistaman kaavan hyväksymisestä. Mahdollinen kompensatio vain lieventää eriarvoisuutta ja epäoikeudenmukaisuutta, mutta ei poista haittaa. YVA-selostuksessa todetaan, että kokonaisuutena haitat eivät ole merkittäviä. Toisaalta todetaan, että yksittäistapauksissa tämä ei päde. Nämä tapaukset tulee eritellä ja korvausten määrä arvioida ennen kaavan hyväksymistä. Se, että haitta ei ole merkittävä, ei poista korvausvelvollisuutta. Kunnan tulee

päätöksenteossa tarkastella, syntykö kunnalle vahingonkorvauslain (412/1974) 2 § mukainen korvausvastuu, jos se tietoisesti etenee rakennusluvan mahdollistavan päätöksenteossa ilman korvausesitysten käsittelyä em. haitoista. Yksittäisillä henkilöillä on rajallinen mahdollisuus lähteä vaatimaan haittojen korvauksia hankkeeseen ryhtyvältä. Kunnilla on lakiin perustuva velvollisuus edistää asukkaidensa yhdenvertaisuutta. Kaavaluonnos ilman päätöstä kompensatiomallista asettaa kuntalaiset/asianomaiset eriarvoiseen asemaan. Korvauksia tulee käsitellä päätöksenteon osana.

Hankkeelle edellytetään haettavaksi ympäristönsuojelulain 27 § mukainen ympäristölupa ja pyydetään perustelemaan, jos näin ei tehdä. Pyydetään myös perusteltua vastinetta em. haittoihin sekä ehdotukseen kompensatiomallista.

Mielipide 6

YVA-selostus on puutteellinen, eikä ota huomioon hankkeen melu-, välke- ja terveyshaittoja. Mallinnus ja raportointi on tehty vanhojen ohjeiden mukaan, jotka eivät vastaa Kuorinki-Vinsanmaan voimaloiden ominaisuuksia. Tutkimuksia näin korkeiden myllyjen vaikutuksista ei ole tehty, joten niitä ei tulisi rakentaa ennen kuin vaikutuksista on tarkempaa tietoa. YVA-selostuksessa todetaan vähäinen kielteinen muutos melu- ja terveysvaikutuksille, mutta se perustuu pelkkään arvioon. Voimaloiden lähellä sijaitsee paljon asuinrakennuksia, joten niistä aiheutuisi merkittävää ääni- ja välkehaittaa, mikä aiheuttaisi terveydellisiä ongelmia. Hanketta ei tulisi viedä eteenpäin, mutta jos se etenee, tuulimyllyt tulisi sijoittaa vähintään 10 km etäisyydelle asuinrakennuksista.

Mielipiteessä viitataan muutamiin tutkimuksiin ja selvityksiin ja niiden pohjalta todetaan, että tuulimyllyjen tuottama melu ja välke tullaan varmuudella kokemaan häiritseviksi ja terveyshaittoja tullaan Arpelan kylällä kokemaan, eikä pitkäaikaisen altistumisen haittoja voida sulkea pois. Lisäksi Suomessa voi esiintyä talvella inversiotilanne, kun maan pinta on kylmä, mutta ilma on lämmin. Tuolloin ilmavirtaukset eivät nouse normaalisti ylös, vaan pysähtyvät. Lähellä maan pintaa ei tuule, sen sijaan ylempänä tuulee kovaa. Tällaisella säällä tuulivoimaloiden melu kuuluu paremmin, kun se ei huku normaaliin tuulen huminaan. Lisäksi ääniaallot etenevät vesistön yllä vapaasti ja kantautuvat kauas. Meluhaitta tulee olemaan merkittävä. Tuulivoimalat pilaavat Arpelan maisemat.

Voimalat levittävät ympäristöön vuodessa 60-70 kg mikromuovia. YVA-selostukseen tulisi lisätä tieto 300 m pyyhkäisykorkeudella olevien myllyjen aiheuttama mikromuovien leviämisen nuste Kuorinki-Vinsanmaan alueella.

YVA-selostuksessa ei ole tuotu esille em. tai muita negatiivisia haittoja käsitteleviä tutkimuksia riittävällä tavalla, vaan esitetyt tutkimukset ovat hanketta puoltavia. Näin ollen arvioista ei saa todellista käsitystä tuulimyllyjen todellisista vaikutuksista. YVA-selostusta on näiltä osin täydennettävä.

YVA-selostuksessa ei ole tutkittua tietoa siitä, miten talvi ja tuulimyllyjen jäätyminen vaikuttavat ympäristöön ja metsässä liikkuvien ihmisten ja eläinten turvallisuuteen. Alueella asuvien ihmisten on tiedettävä mikä on Kuorinki-Vinsanmaan voimaloissa turvaetäisyys. Alue on ihmisten vapaa-ajalle tärkeä myös talvella. Selostuksesta on

käytävä ilmi, onko alueen virkistyskäyttöä mahdollista jatkaa ympäri vuoden. Turvallisuuteen ja vaikutusten arviointiin on tuotava mukaan myös myllyjen rakenteiden kestävyys. YVA-selostuksessa on huomioitava mm. luonnonvoimien todelliset vaikutukset 300 m korkeisiin tuulimyllyihin.

YVA-selostuksessa tulee ottaa huomioon Lapin liiton aurinko- ja tuulivoimaselvitys, jossa on kerätty vakituisten ja vapaa-ajan asukkaiden, sekä Lapissa vierailevien näkemyksiä tuulivoimasta. Esimerkiksi kyselyyn vastanneista torniolaisista 80 % suhtautui negatiivisesti tuulivoiman rakentamiseen.

YVA-selostus ei ole riittävän luotettava, eikä näillä tiedoilla hanketta tule jatkaa.

Mielipide 7

Suunnittelualue sijaitsee liian lähellä asuin- ja vapaa-ajan rakennuksia. Tuulivoimapuiston suunnittelu herättää huolen siitä, että sekä lähialueen maisema että asukkaiden elinympäristö heikkenevät merkittävästi. Ympäristövaikutusten arviointiselostus (YVA-selostus) on puutteellinen ja virheellinen, minkä vuoksi hankkeen vaikutuksia ei voida arvioida luotettavasti. Nykyiset selvitykset eivät tarjoa kattavaa kuvaa hankkeen todellisista vaikutuksista, ja päätökset perustuvat näin ollen puutteelliseen tietoon.

YVA-selostuksen laatu on riittämätön, eikä se kata kaikkia hankkeen mahdollisia vaikutuksia. Meluhaittojen, terveysvaikutusten, luontovaikutusten ja maisemavaikutusten arviointi on jätetty vajavaiseksi tai ne on arvioitu harhaanjohtavasti. Nykyisissä selvityksissä ei ole huomioitu riittävästi paikallisten asukkaiden ja kiinteistönomistajien huolia ja näkemyksiä, mikä tekee päätöksenteosta yksipuolista ja epäoikeudenmukaista.

Tuulivoimaloiden meluhaittoja ja niiden terveysvaikutuksia ei ole tutkittu puolueettomasti. Valviran ohjeen mukaan melu voi aiheuttaa unihäiriöitä lähialueiden asukkaille. Nykyisissä selvityksissä meluvaikutukset on aliarvioitu, eikä melun pitkäaikaisvaikutuksia ole otettu huomioon. Tarvitaan kattavia, riippumattomia tutkimuksia, jotka selvittävät tuulivoimaloiden melun vaikutukset terveyteen perusteellisesti. Melumallinnuksissa ei ole huomioitu infraääntä ja paikallisia sääolosuhteita. Melumallinnus tulisi lisäksi tehdä myös Nord2000-etenemismallia soveltaen. Myös amplitudimodulaatiota voidaan mallintaa etukäteen, toisin kuin hankkeen toteuttaja ja konsultit ovat ilmoittaneet. Kaiken kaikkiaan melun aiheuttamat ympäristövaikutukset ovat merkittäviä useille kymmenille tai sadoille asianosaisille.

Melumallinnuksessa käytettyjen ohjelmistojen luotettavuus ja valintaperusteet tulee selittää tarkemmin. Esimerkiksi pienitaajuisen melun laskennassa käytettyjä eristyskertoimia ja niiden soveltuvuutta Suomen olosuhteisiin on hyvä perustella paremmin. Paikalliset olosuhteet ja säätekijät, kuten ilmanpaine ja lämpötila, tulisi huomioida tarkemmin melumallinnuksessa.

Meluselvityksen laatijan riippumattomuus ja intressit on hyvä tarkistaa, sillä Myrsky Energia on heille merkittävä asiakas. Etha Wind ei ole antanut lausuntoa meluselvityksen laskennan oikeellisuudesta, mikä herättää kysymyksiä. Lisäksi

selvityksessä ei ole käsitelty kaikkia ympäristöministeriön ohjeita, kuten melupäästön mittaushjettä ja melutason mittaushjettä.

Raportissa ei myöskään ole riittävästi käsitelty melun vaikutuksia eläimiin ja luontoon. Tämä on tärkeää huomioida erityisesti piha-alueilla pidettävien eläinten osalta. Mallinnuksessa käytetty epävarmuusmarginaali tulisi olla suurempi terveyskysymyksissä ja paikalliset sääolosuhteet sekä maaston ja kasvillisuuden vaikutukset tulisi huomioida tarkemmin.

Rakennusten äänieristyksen osalta tulee huomioida paikallisten rakennusten ikä ja rakenne. Esimerkiksi vanhat puurakenteiset rakennukset eivät vastaa mallinnuksessa käytettyjä arvoja, mikä voi johtaa virheellisiin tuloksiin. Mittauspisteiden valintaperusteet tulee selittää tarkemmin, ja melumallinnuksessa tulisi huomioida myös korkeammat tuulennopeudet.

YVA-selostuksessa ja meluraportissa ei ole riittävästi käsitelty amplitudimodulaation vaikutusta melun häiritsevyyteen, eikä rakentamisen aikaisia meluvaikutuksia ole arvioitu suhteessa lakiin ja määräyksiin. Melumallinnuksessa käytetyt termit kuten "lähimpien asuinrakennusten alueella" ja "korkein äänitaso lähialueella" tulee täsmentää ja varmistaa, että ne kattavat koko mallinnusalueen.

Tuulivoimalat vaikuttavat häiritsevästi maisemaan muun muassa etelässä Korpijärven kohdalla. YVA-selostuksessa maisemavaikutukset luonnontilaisilta soilta, järviolueilta ja avoimilta peltoaukeilta sekä niiden yhteydessä olevalta asutukselta tarkasteltuna on arvioitu kokonaisuudessaan kohtalaisen kielteisiksi, vaikka avoimilla alueilla on kyse suuresta tai erittäin suuresta kielteisestä muutoksesta. YVA-selostuksessa esitetyissä havainnekuvin ei käy ilmi voimaloiden jatkuvan liikkeen ja välkkyvien lentoestevalojen vaikutus maisemaan. YVA-selostuksessa tulee esittää vaihtoehtoisesti pienempien voimaloiden maisemavaikutukset ja vertailla niitä nykyisessä selostuksessa esitettyihin voimaloihin.

Tutkimus kiinteistöjen hintojen vaikutuksista tuulivoimaloiden läheisyydessä ei ole pätevä, puolueeton eikä perusteltu, sillä se on Suomen Tuulivoimayhdistyksen tilaama ja tilastotieteilijöiden tekemä ilman kiinteistöarvioinnin asiantuntemusta. Tutkimuksen regressiomallin selitysaste on matala ja laadulliset tekijät, kuten kiinteistön koko, kunto ja lähialueen ominaisuudet, on jätetty huomioimatta. Todellisuudessa erityisesti pienemmissä kunnissa sijainnilla ei ole suurta vaikutusta kiinteistön hintaan laadullisiin tekijöihin verrattuna. Lisäksi tutkimuksessa mukana olevat kiinteistöt sijaitsevat yli viiden kilometrin päässä tuulivoimaloista, joten se ei ole yleistettävissä.

Kiinteistöjen arvoa alentavien haittojen, kuten maisema- ja meluhaittojen, vaikutukset ovat merkittäviä, ja hankkeen toteuttajan tulisi sitoutua korvaamaan haittojen aiheuttama kiinteistön arvonalenema. Vaaditaan, että tuulivoiman vaikutukset kiinteistöjen arvoon arvioidaan uudelleen puolueettomien ja erikoistuneiden asiantuntijoiden toimesta ja että haitankärsijöille luodaan oikeudellisesti sitova kompensatiomalli. Vahingonkorvauksia on maksettava koko tuulivoimapuiston elinkaaren ajalta. Tämä varmistaa, että kaikki hankkeen aiheuttamat pitkäaikaiset haitat kompensoidaan oikeudenmukaisesti. Kompensatiomallien tulee olla selkeitä

ja kattavia, jotta ne kattavat kaikki mahdolliset haitat. Tämä edellyttää perusteellista selvitystä hankkeen vaikutuksista ja niiden korvaamisesta.

Vinsanmaan ja Kuoringin alueilla on havaittu useita uhanalaisia luontotyypppejä, mukaan lukien erittäin uhanalaiset metsäluontotyyppit ja aitokorvet. Alueilla esiintyy myös silmälläpidettäviä ja vaarantuneita lajeja, kuten pussikämmekkä ja lettorikko. Lajitietokeskuksen mukaan alueella on myös aiempia havaintoja rauhoitetuista kasveista. Tutkimukset ovat kuitenkin puutteellisia, ja laajempia selvityksiä tarvitaan uhanalaisten luontotyyppien levinneisyyden varmistamiseksi.

Nykyiset raportit ovat riittämättömiä ja alueen ympäristövaikutukset ovat merkittäviä. Näiden syiden vuoksi hanke tulisi siirtää ympäristöluvanvaraiseksi. Ympäristöluvan tarve perustuu siihen, että tuulivoimalasta saattaa aiheutua naapuruussuhdelaisa tarkoitettua kohtuutonta räsitus lähialueen asukkaille melu- tai väikevaikutuksista johtuen. Tämä vaatimus perustuu siihen, että pelkkä mahdollisuus kohtuuttomalle räsitukselle riittää ympäristöluvan edellyttämiseksi, ja tämä kriteeri täyttyy tässä hankkeessa. Alalla pitäisi yleisesti soveltaa ympäristölupamenettelyä kaikissa tuulivoimalahankkeissa.

Tuulivoimaloiden toiminnasta aiheutuva kohtuuton räsitus voi kohdistua jopa yhdelle asukkaalle, mutta tässä tapauksessa räsitus kohdistuu useisiin kiinteistönomistajiin. Naapuruussuhdelain 17 § mukaan kohtuutonta räsitusta voivat aiheuttaa muun muassa melu, väike, tärinä, ja muut vastaavat vaikutukset. Lisäksi räsituksen kokonaisvaikutukset tulee arvioida yhteisvaikutuksena, ei pelkästään yksittäisiä haittoja erikseen arvioiden, kuten HAO:n ja KHO:n päätökset ovat osoittaneet.

Kun arvioidaan haitan ja räsituksen kohtuuttomuutta, tulee ottaa huomioon paikalliset olosuhteet (rauhallinen maaseutu), räsituksen muu tavanomaisuus (voimalat eivät ole tavanomaisia maaseudulla, ja meluhaitta ei ole tavallista tai maaseutumaista), räsituksen voimakkuus (räsitus on paikoin merkittävää), räsituksen kesto (suunniteltu tuulivoimalan elinkaari on 50 vuotta), räsituksen syntymisen alkamisajankohta (välittömästi rakennustöistä alkaen, kestäen elinkaaren ajan) sekä muut vastaavat seikat.

Näiden seikkojen perusteella hankkeeseen tulee soveltaa ympäristönsuojelulain 34 § momentteja 1 ja 2. Näin ollen asian ratkaisee Tervolan ja Tornion kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen sijaan valtion ympäristölupaviranomainen. Perustuen ympäristönsuojelulain pykäliin ja YVA-selostuksen havaintoihin on selvää, että hanke tulee käsitellä ympäristölupamenettelyn kautta ympäristöluvanvaraisena hankkeena.

Asiat tulee selvittää huolellisesti, erityisesti koska kyseessä on ihmisten terveys ja ympäristö. Pelkästään YVA-menettelyyn ja kaavoitukseen liittyvän lainsäädännön sekä niiden prosessien edellyttämien selvitysten noudattaminen ei välttämättä riitä saavuttamaan riittävän tarkkoja selvityksiä ja tietoja. Lainsäädäntö laahaa perässä, ja viranomaisten ja päättäjien huolellisuusvelvollisuus ei välttämättä täyty vain edellä kuvatulla tavalla toimimalla.

Virkamiesten ja päättäjien tulee toimia lain mukaan ja ymmärtää tämä seikka. Heidän on perehdyttävä perusteellisesti esimerkiksi melulaskentaan varmistaakseen, että se ei vain täytä ohjeita ja lakia, vaan myös vastaa paikallisia olosuhteita. Tämä

tarkoittaa, että laskennan on oltava tehty ihmisten terveyteen kohdistuva pitkäaikainen terveysriski huomioiden riittävillä epävarmuusmarginaaleilla ja erilaiset korjaukset huomioiden.

YVA-menettelyn ja kaavoitusprosessien lopputulemana pitäisi olla kattava ymmärrys hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista sekä keinot ehkäistä haitallisia vaikutuksia. Suunnitteilla olevan hankkeen ympäristövaikutuksia ei kuitenkaan ole selvitetty riittävällä tarkkuudella, ja hanke aiheuttaa huomattavasti enemmän merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia kuin YVA-selostus tutkimuksineen antaa olettaa. Tehtyjen YVA-selostuksen ja sen liitteiden pohjalta ei voida luotettavasti tehdä johtopäätöksiä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Perusteltua päätelmää ei voida asiaankuuluvalla tavalla tehdä tämän YVA-selostuksen pohjalta.

Kaavoitusprosesseja ei tule jatkaa ennen kuin kaikki epäselvät, potentiaalisesti merkittävästi lain raja-arvot ylittävät tai niitä lähellä olevat haitat on tutkittu asianmukaisesti ja puolueettomasti. Kaikki epäselvät asiat, joilla voi olla negatiivisia vaikutuksia, on tutkittava tarkasti mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tämä on tärkeää haittavaikutuksista kärsivien asianosaisten oikeusturvan varmistamiseksi sekä myöhempien vaiheiden oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi ja resurssien tuhlaamisen välttämiseksi.

Jos esille tuotuihin epäkohtiin eivät viranomaiset ja päättäjät reagoi asianmukaisesti ja huolellisesti, saatetaan epäselvät asiat ja puutteellisen tiedon pohjalta tehdyt päätökset tarvittaviin foorumeihin tutkittavaksi. Jos oikeuksia turvalliseen ja terveelliseen elinympäristöön rikotaan tai niitä heikennetään puutteellisten selvitysten ja johtopäätösten vuoksi isompien osapuolten tuloja maksimoiden, tullaan oikeuksia puolustamaan kaikissa vaiheissa ja tarvittavissa asteissa.

Ei ole oikeudenmukaista päästää puutteellisia ja haittoja vähätteleviä tai tarkoitushakuisilla valinnoilla saatuja tutkimus-, mallinnus- tai laskentatuloksia sisältävää YVA-selostusta selvityksineen läpi käytettäväksi myös perusteena myöhemmissä vaiheissa. Sellaisen tiedon pohjalta ei tule huolellisuusperiaatteita ja lakia noudattavan viranomaisen tai päättäjän päätöksiä tehdä. Päättäjien tulee vaatia epäselviksi jääneisiin, erityisesti ihmisten terveyteen ja turvallisuuteen liittyviin asioihin kaikki lisäselvitykset, vaikka YVA-menettely, maankäyttö- ja rakennuslaki tai ympäristölupaprosessi ei niitä vaatisikaan.

Myrsky Energia Oy:n miljardirahoituksineen ja konsultteineen sekä toisaalta tavan kansalaisten ja merkittävästi pienemmillä resursseilla varustettujen virkamiesten ja kuntapäättäjien välillä on varsin iso epäsuhta ymmärryksen ja kaikkien muidenkin resurssien suhteen. Pienillä huomaamatta tai ymmärtämättä jääneillä seikoilla voi olla valtaisia negatiivisia ja peruuttamattomia vaikutuksia myöhemmin monille asianosaisille.

Päättäjien on varmistettava, ettei selvitysten ja kaavoitukseen liittyvien sopimusehtojen rivien väleissä ole piilotettuna hankkeen toteuttajan tuottoja maksimoivia seikkoja kaikkien haittoja kärsivien asianosaisten kustannuksella. Kaikki toteuttajan tai konsulttien yritykset tulkitta lakipykälää, määräyksiä tai ohjeita omaksi edukseen hankkeesta kärsivien asianosaisten etuja heikentäen on estettävä parhaalla mahdollisella tavalla. Myrsky Energia Oy ja konsultit tavoittelevat

ensisijaisesti omaa etuaan hankkeen kokoa maksimoiden ja samalla aiheuttaen haittoja kaikille muille osapuolille, mukaan lukien kunnat.

Odotetaan, että kaikki huomaamatta ja mainitsematta jääneet puutteet, virheet ja vajavaisuudet hankkeen toteuttajan ja konsulttien tilaamissa ja tekemissä tutkimuksissa ja selvityksissä tutkitaan perusteellisesti ja kaikki puutteet huomioidaan asiaankuuluvalla tavalla.

Mielipide 8

Mielipiteen esittäjä omistaa metsäpalstan hankealueen länsireunassa. YVA-selostuksessa lähin tuulimyllyn paikka palstan rajasta on esitetty karkeasti ja epäselvästi noin 70 m - 100 m tai 250 m päähän. Onko mahdollista saada viimeisimmät luonnokset vaihtoehtoisista myllyjen paikoista? Miten taataan alueella liikkumisen turvallisuus, jos lavat heiluvat alle 500 m päässä esim. talvikeleissä tehtävissä metsuritöissä palstalla? Jäätä kimpoilee lavoista. Halutaan havainnekuva lähimmästä tuulimyllystä metsäpalstaan nähden. Myllyalueen tiestöllä ei ole merkitystä palstalle kululle. Hankkeesta vastaava tarjoaa huonompaa sopimuspakettia kuin lähialueen muissa tuulivoimahankkeissa on saatu.

Mielipide 9

Mielipiteen esittäjä kannattaa vaihtoehtoa VE0, eli hanketta ei toteuteta. YVA-selostus on puutteellinen. Eritoten ympäristölle ja kaikille asianosaisille aiheutuvia haittavaikutuksia ei ole riittävästi ja puolueettomasti tutkittu ja mallinnettu YVA-selostuksessa edes siinä määrin, että perustellun päätelmän voisi kyseisen selostuksen pohjalta tehdä tai kaavoitusta edistää. Selvityksiä tulee ensin täydentää ja korjata sekä puolueettomasti arvioida oikean vallitsevan lähtötilanteen ymmärtämiseksi.

Hankkeen ympäristövaikutuksia ei ole selvitetty riittävällä tarkkuudella ja hanke todennäköisesti aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia huomattavasti enemmän kuin mitä ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on kerrottu.

Tuulivoimaosayleiskaavoitusta ei näillä tiedoilla tule jatkaa. YVA-selostusta tulee tarvittavilta osin täydentää ja korjata. Korjattu selostus tulee laittaa uudestaan kaikkien nähtäville ja kommentoitavaksi, jotta voidaan varmistua siitä, että lain hengen mukainen vaikutusmahdollisuus täyttyy. Vaihtoehtojen todellisia merkittäviä vaikutuksia ei ole selvitetty kaikilta tarvittavilta osin kattavasti ja tasapuolisesti. Vertailua ja johtopäätöksiä ei ole niin ikään esitetty kaikilta tarvittavilta osin johdonmukaisesti ja tasapuolisesti. Selostus antaa puutteellisen ja osin myös virheellisen kuvan hankkeen joistain haittavaikutuksista. Selvityksistä on tehty johtopäätöksiä, mutta tarkoitushakuisella tavalla ja juuri niissä ratkaisevissa asioissa häiritsevän puolueellisesti. Hankkeen edetessä vaadimme hankkeen käsittelyä ympäristöluvanvaraisesti, osayleiskaavaan ja rakennuslupaan tarvittavat konkreettiset muutokset määräyksineen, kompensatiomallia haitoista kärsiville, haittojen minimointia tarvittavin konkreettisin määräyksin ja toimin, sekä kaikilta niiltä osin kuin kompensatiomalli ei kantaa ota myös vahingonkorvauksia koko noin 50-

vuotisen tuulivoimapuiston elinkaaren ajan (esimerkiksi ennalta arvaamattomien vahinkojen osalta).

Mielipide 10

Mielipiteen esittäjä kannattaa vaihtoehtoa VE0, eli hanketta ei toteuteta. Mielipide vastaa sisällöltään mielipidettä 9.

Mielipide 11

Mielipiteen esittäjä kannattaa vaihtoehtoa VE0, eli hanketta ei toteuteta. Mielipide vastaa sisällöltään mielipidettä 9.

Mielipide 12

Mielipiteen esittäjä omistaa lomakiinteistön Korpijärven rannalla noin kahden (2) kilometrin päästä hankealueesta ja kannattaa vaihtoehtoa VE0, eli hanketta ei toteuteta.

Tuulivoimaloiden massiivinen koko ja korkeus muuttavat maiseman täysin. Maisemahaitan suuruus tulee uudelleen arvioida Korpijärven rannoilta ja järveltä.

Melumallinnusta tulee tarkentaa vastaamaan lainsäädäntöä ja huomioida todellinen vaikutus järven rannoilla. Vesi kuljettaa ääntä varsin tehokkaasti ja tätä ei ole otettu huomioon. Tämänhetkinen melumallinnus viittaa pienempiin voimaloihin eikä ota huomioon hankkeen suuruutta.

Valon ja varjon liike, joka syntyy auringon paistaessa tuulivoimaloiden takaa aiheuttaa merkittävän välkevaikutuksen. Haitta tulee arvioida Korpijärven rannoilta kaikista suunnista.

Tämänhetkisten määräysten mukaan kirkkaita lentoestevaloja ei voida korvata tutkajärjestelmillä. Lentoestevaloista koituva haitta tulee arvioida uudelleen Korpijärven rannoilta kaikista suunnista.

Tuulivoimalat laskevat kiinteistöjen arvoja huomattavasti, toisin kuin on esitetty. Hinnan arvon muutos tulee ottaa alkavaksi siitä hetkestä, kun tuulivoimalahankkeita suunnitellaan ja yleisölle tulee tietoa mahdollisesta hankkeesta eikä siitä, kun voimalahanke on valmis. Tuulivoimalat laskevat hintoja sitä enemmän mitä lähempänä kiinteistöä ja mitä korkeammista voimaloista on kyse varsinkin lomakiinteistöjen kohdalla (viitattu tutkimuksiin). Tilastoista puuttuu myös toteutumattomat kaupat, mikä on harhaanjohtavaa; kiinteistöt, jotka eivät edes mene kaupaksi, välittäjät eivät ota kiinteistöjä myyntiin, ostajia ei ole ja pankit eivät myönnä lainaa, koska vakuusarvo on oleellisesti laskenut. Kompensaatiomalli tulee valmistella, mikäli hanke etenee toteutukseen, korvauksen tulee olla merkittävä. Viranomaisen tulee vaatia laajempaa ja perustellumpaa hintavaikutusten arviota. Erityisesti tulee tutkia hintavaikutuksia loma-asuntoihin Korpijärvellä hankealueen läheisyydessä.

Tuulivoimaloita ei tule sijoittaa linnuston kannalta tärkeille alueille, vaan alueille, joissa ei esiinny merkittäviä luontoarvoja. Yksittäistapaukset, joissa haitat ovat

merkittäviä, tulee uudelleen arvioida. Luonnonarvojen heikentäminen Natura-alueilla on luonnonsuojelulain (LSL) vastaista toimintaa. Arvioihin liittyy huomattavia epävarmuustekijöitä. Tutkimukset ovat yksipuolisia ja hanketta puoltavia. Arviot eivät ole puolueettomia ja riittävän perusteltuja. YVA-selostus on puutteellinen ja sitä tulee täydentää.

Tuulivoimalat tärisyttävät maata ja pohjavedet voivat saastua. Hankealue ei sisälly maakuntakaavan mukaisiin tuulivoimaloiden alueisiin. Mielenpitoon esittäjä vetoaa perustuslain mukaiseen omaisuuden suojaan, jota tässä hankkeessa ei mielenpitoon mukaan oteta huomioon. Mielenpitoon esittäjä odottaa kirjallista vastausta esittämiinsä haittoihin ja mahdolliseen kompensatiomalliin.

Mielenpito 13

Mielenpitoon esittäjä kannattaa vaihtoehtoa VE0, eli hanketta ei toteuteta. Mielenpito vastaa sisällöltään pääosin mielenpidettä 9. Lisäksi mielenpiteessä on todettu, että YVA-menettelyn lopputulemana ja kaavoitusprosessin valmisteluvaiheessa pitäisi olla aina ymmärrys hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista sekä keinot ehkäistä haitallisia vaikutuksia. Esitetyn YVA-selostuksen pohjalta tätä ymmärrystä ei saavuteta. Lisäksi mielenpiteessä korostetaan päättäjien vastuuta asiasta päätettäessä.

Mielenpito 14

Mielenpitoon esittäjä katsoo, että YVA-selostus on puutteellinen ja sitä tulee täydentää. Mielenpito vastaa sisällöltään mielenpidettä 4.

Mielenpito 15

YVA-selostukseen (mielenpiteessä "selvitys") tehty kartoitus on erittäin puutteellinen. Kanalin tulaskentoihin käytetty kaksi päivää on erittäin lyhyt. Raportista ei käy ilmi, mistä havaintoja on tehty, kellonajat ja sääolosuhteet. Faktaa ja tarkkoja paikkoja ei ole mainittu. Metsästys on tärkeää alueen asukkaille. Luken tutkimus osoittaa, että kanalinnut karttavat tuulivoimaloita jopa 5 km päähän ja pirstovat kanalin tujen elinolosuhteet. Seurannan kannalta alkukartoitus on erittäin tärkeä.

Pöllöjen kartoitusaika on aivan liian lyhyt. Sorsalintuja on kartoitettu vain muuttoreittien perusteella. Kosteikkoja ei ole kartoitettu ollenkaan. Alueella on useita metsäkaurispopulaatioita, joiden kartoitusta ei ole tehty. Ilvesten kartoitusta ei ole tehty. Alueella saattaa olla myös harvinainen euroopanmajavakanta, jota ei ole kartoitettu. Eläinkartoitukset vaativat huomattavaa tarkennusta. Maastossa on oltava eri vuodenaikoina. Vinsanmaan ja Kuoringin alueet vaativat oman kartoituksensa.

Arpelan kylä on erityinen. Kyläalueille ja pihapiireihin voimalat näkyvät selvästi. Maisemahaitta on suuri ja se on sivuutettu. Erityisen suuri haitta on Korpijärvessä ja Vojakkalanahossa, jotka ovat lähimpänä myllyjä, mutta myös koko Arpelan kylälle myllyt näkyvät selvästi. Sama koskee Sattajärveä.

Kuvamallinnukset ovat erittäin heikkolaatuisia ja niistä paistaa tarkoitushakuisuus. Kuvauspaikat on valittu niin, että edessä on puita tai rakennuksia. Esimerkiksi

Kummunmäki ja Juusompää puuttuvat havainnekuvista kokonaan. Ei myöskään ollut yhtään kuvaa yli peltoaukeiden, joka on oleellinen osa Arpelan kulttuurimaisemaa. Lisäksi kuvat Arpelasta olivat vain kesältä, kun lehti on puussa ja peitto suurimmillaan, yökuvat puuttuivat kokonaan ja kuvat erilaisissa sääolosuhteissa. Vojakkalanaho ja Korpijärvi ovat vain kahden kilometrin päässä voimaloista ja niille tulee tehdä erillinen, tarkempi selvitys maisemahaitasta ja havainnekuvia. Lapojen liike ja valojen välke ei kuvissa näy.

Yleisötilaisuudessa todettiin, ettei keskusteluja yhteysviranomaisen YVA-ohjelmalausunnossa esitetyn voimaloiden vähentämisen, niiden korkeuden pienentämisen, etäisyyden lisäämiseen asutukseen ja tutkaohjausjärjestelmän käyttämisen osalta ole käyty, eikä hankkeesta vastaava ole reagoinut asiaan. Tulisi olla todellisia vaihtoehtoja, jotka estävät haittoja.

Selvityksen melumallinnukset sisältävät epävarmuustekijöitä, joita ei ole otettu huomioon riittävästi. 10 MW voimaloista ole aikaisempaa kokemusta. Yhteysviranomaisinkin on edellyttänyt ns. worst case scenariota. Mallinnoksessa ”turvaväli” on kuitenkin vain 2 desibeliä. Käytetty minimietäisyys 2 km on riittämätön, etäisyyden asutukseen tulee olla vähintään 5 km. Vojakkalanahon ja Korpijärven alueille tulee tehdä erillinen selvitys meluhaitasta.

Välkehaitta on huomattava. Arpela on huomioitu selvityksessä puutteellisesti. Tuulivoimalat tulee varustaa flicker control -järjestelmillä, joka vähentää välkehaittaa huomattavasti.

Eri hankkeiden yhteisvaikutusta ei ole otettu huomioon. Suunnitteilla oleva Haapamaa on Arpelan kylän läheisyydessä ja Keminmaa suunnittelee alueita kylän läheisyyteen. Edellytetään havainnekuvia mainittuihin suuntiin.

Esitetty tutkimus asuntojen/kiinteistöjen arvon laskusta ei päde tähän hankkeeseen. Tutkimusaineistossa kohteet sijaitsevat pääosin yli 5 km päässä tuulipuistoista. Kohteet, joita ei ole saatu kaupaksi, puuttuvat. Samoin ne, joita välittäjä ei ole ottanut edes myyntiin. Myös myllyjen koot ovat nyt suunniteltuja matalampia. Viitataan tutkimuksiin, joissa todetaan, että jo tieto tuulivoimahankkeen tulosta vaikuttaa negatiivisesti hintaan. Myös mm. Äänekosken Liimattalassa tuulivoimasuunnitelmat vaikeuttivat merkittävästi asuntojen myyntiä. Suomessa ja Englannissa selvitysten tekijöinä on ollut tuulivoimaloiden etujärjestö, minkä vuoksi nyt esitetty selvitys on asetettava kriittiseen valoon. On epäselvää, miten mahdollinen kiinteistöjen arvonalenema korvataan. Viitataan Suomen perustuslain mukaiseen omaisuuden suojaan, jota nyt rikotaan. Lisäksi Tornion kuntalaiset asetetaan eriarvoiseen asemaan.

Vinsanmaan hankkeen tiedottaminen on ollut heikkoa. Lapin Kansaa ja Lounais-Lappia ei Arpelassa jaeta joka talouteen. Vasta protestoinnin jälkeen lähetettiin kutsu jokaiseen talouteen ja järjestettiin ensimmäinen kuuleminen Arpelassa 14.6.24.

Mielipiteen yhteenvedossa todetaan, että Vinsanmaan YVA-selostus on puutteellinen ja huolimattomasti toteutettu, eikä hanketta voi esitetyssä muodossa hyväksyä. Ei ole huomioitu sitä, että sen välittömässä läheisyydessä on peräti 320 vakituista asuntoa ja 53 loma-asuntoa. Vaikutus kohdistuu merkittävästi satoihin ihmisiin, ihmisten

elinympäristöön ja omaisuuteen. Todellisia vaihtoehtoja haittojen vähentämiseksi ei ole esitetty, vaikka yhteysviranomainen on sitä vaatinut. Eläinkartoitukset on tehty suorastaan ala-arvoisesti tai jätetty kokonaan tekemättä, mikä osoittaa piittaamattomuutta. Etäisyydet asutuksesta eivät pidä paikkaansa. Esim. meluselvityksessä etäisyys asutuksesta on 3-7,5 km, todellisuudessa se on 2- 2,5 km ja jopa alle Korpijärven loma-asuntoihin ja Isosaaren maatilaan. Paras paikka Arpelan keskustan määritelmälle on urheilukenttä. Vinsamaan hanke vaarantaa koko Arpelan alueen elinvoiman nykyisiltä ja tulevilta sukupolvilta, eikä hanke siten ole perusteltu.

ARVIOINTISELOSTUKSEN RIITTÄVYYS JA LAATU

Kuvaus hankkeesta ja sen ominaisuuksista

Yhteysviranomainen edellytti arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että hankekuvausta tarkennetaan ja selkiytetään arviointiselostukseen.

Yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että hanke kuvataan YVA-menettelyssä yksiselitteisesti ja että hankkeen kuvaukseen sisällytetään aina sen kaikki osiot.

Hankkeen kuvaus on esitetty arviointiselostuksen tiivistelmässä. Hankkeen sijainti ja sen tarkoitus, tuulivoima-alueen pinta-ala, tuulivoimaloiden määrä, maksimikorkeus ja yksikköteho on esitetty tiivistelmässä. Tuulivoiman tuotantoalueen sijainti on esitetty jo arviointiselostuksen kannessa. YVA-menettelyssä arvioitavat vaihtoehdot on kuvattu selkeässä taulukossa.

Hankkeen yleiskuvaus on esitetty tiivistelmää seuraavassa johdannossa, jossa tuotantoalueen rajausta ja sähkönsiirron vaihtoehdot on esitetty kartalla.

Tuotantoalueen rajausta, tuulivoimalat, sähkönsiirron vaihtoehdot tiestö ja tulotiet on esitetty kartoilla myös hankevaihtoehtoina (VE 1, VE 2 ja VE 3) hankkeen yleiskuvauksen yhteydessä. Hankealueen sijainnin valinnalle ja rajaukselle ei ole esitetty perusteluja, mihin kiinnitettiin huomiota myös Arpelassa pidetyssä yleisötilaisuudessa.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen yksiselitteinen kuvaus on tärkeää ja katsoo, että hankkeen kuvaus ja kuvaus hankkeen ominaisuuksista olisi tullut esittää selkeästi omana kappaleenaan.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että YVA-selostuksen luvussa 1 hankealueen sijainnin on virheellisesti todettu olevan Tornion kaupungin kaakkoispuolella ja sama virhe toistuu kappaleessa 2.2. YVA-selostuksessa hanke ilmaistaan toisinaan virheellisesti hankesuunnitelmana. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-menettelyssä arvioidaan hankkeen, ei suunnitelman vaikutuksia.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen kuvauksessa on pääosin otettu huomioon yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta antama lausunto lukuun ottamatta joitakin edellä esille nostettuja yksityiskohtia. Yhteysviranomainen pitää hankkeen kuvausta ymmärrettävänä ja riittävänä.

Hankkeen vaihtoehdot

Hankevaihtoehdot VE1, VE2 ja VE3 sekä vaihtoehtoiset sähkönsiirtoreitit on esitetty taulukossa 1.1. Vaihtoehdot sisältävät myös nollavaihtoehdon (VE0), jossa tuulivoimahanketta ei toteuteta. Yhteysviranomaisen toteaa, että tämä mahdollistaa perusvertailutilanteen. Arviointiselostuksessa vaikutukset on arvioitu maksimissaan 300 metriä korkeilla tuulivoimaloilla, joiden yksikköteho on 6–10 MW. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä sitä, että arviointi on tehty mahdollisimman suurella voimalavaihtoehdolla.

YVA-ohjelmassa esitettiin nollavaihtoehdon lisäksi kaksi vaihtoehtoa (VE1 ja VE2), joista VE1:ssä oli 26 voimalaa ja VE2:ssa alle 26 voimalaa. Yhteysviranomaisen on lausunnossaan YVA-ohjelmasta pitänyt tärkeänä, että hankkeella on erilaisia vaihtoehtoja vaikutusten vertailun mahdollistamiseksi ja hankkeesta aiheutuvien haittojen lieventämiseksi. Vaihtoehtojen niukkuuteen ja niiden vähäisiin eroihin oli kiinnitetty huomiota myös mielipiteissä ja lausunnoissa, joissa tuotiin esiin, että hankkeen vaikutuksia erityisesti ihmisten hyvinvointiin, maisemaan, kulttuuriympäristöön, poronhoitoon, viestintäyhteyksiin ja luontoarvoihin voidaan vähentää voimaloiden tarkalla sijoittelulla ja/tai voimaloita vähentämällä. Yhteysviranomaisen on lausunnossaan myös edellyttänyt, että eri vaikutustyyppit huomioon ottaen hankkeessa tulisi tarkastella tarvittaessa vaihtoehto tai vaihtoehtoja, jossa voimaloita on selkeästi vähemmän ja vaihtoehtotarkastelussa tulisi myös esittää alle 300 metriä korkea voimalavaihtoehto, mikäli hankkeen maisemavaikutus on suuri.

Arviointiselostuksessa on esitetty tuulivoimatuotantoalueen osalta kolme vaihtoehtoa, joissa voimaloita on joko 25 (VE2), 26 (VE1) tai 28 (VE3). VE1 on YVA-ohjelmassa esillä ollut vaihtoehto, jota on tarkistettu YVA-menettelyn aikana toteutettujen selvitysten tulosten pohjalta. VE2 on vähiten voimaloita sisältävä vaihtoehto ja VE3 on YVA-menettelyn aikana toteutettujen selvitysten tulokset huomioon ottava teknistaloudellinen maksimisuunnitelma. Kaikissa vaihtoehtoissa voimaloiden yksikköteho on enintään 10 MW ja kokonaiskorkeus enintään 300 m.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arvioidut hankevaihtoehdot VE1, VE2 ja VE3 ovat tuulivoimaloiden määrän suhteen hyvin lähellä toisiaan ja VE3:ssa voimaloiden määrä on jopa kasvanut YVA-ohjelmassa esitetystä. Vaihtoehtojen samankaltaisuus on noussut esiin myös YVA-selostuksessa annetussa palautteessa ja yleisötilaisuuksissa, joissa on noussut esille myös edellä kuvattu yhteysviranomaisen antama lausunto YVA-ohjelmasta. Vaihtoehtoa, jossa voimalat olisivat alle 300 metriä korkeita, ei ole esitetty.

Yhteysviranomaisen on YVA-ohjelmalausunnossaan myös edellyttänyt, että YVA-selostuksessa vaihtoehtojen kuvauksiin tulee panostaa ja selkeästi perustella, mihin vaihtoehtojen rajausta ja voimalasijainnit perustuvat. Arvioitujen vaihtoehtojen kuvauksesta (luku 5) perustelut eivät käy ilmi vaan siinä viitataan toteutettuihin selvityksiin.

Sähkön siirto

YVA-ohjelmassa sähkönsiirron osalta tarkasteltiin vaihtoehtoina uutta noin 17 km:n pituista 110 kV tai 400 kV voimajohtoa nykyisen voimajohdon rinnalle Fingridin verkkoon Keminmaalle tai Viitajärven uudelle sähköasemalle. Arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa yhteysviranomaisen edellytti sähkönsiirron vaihtoehtojen tarkentamista YVA-selostukseen.

Arviointiselostuksessa on esitetty neljä tarkentunutta sähkönsiirron vaihtoehtoa VE A ja VE B, joissa liittyttäisiin valtakunnan verkkoon Keminmaan sähköasemalla, sekä VE A 2 ja VE B 2, joissa liittyttäisiin valtakunnan verkkoon Viitajärvelle rakennettavalla sähköasemalla. Voimajohdon pituus olisi vaihtoehdosta riippuen 17,8 - 21,3 km. Kolmessa vaihtoehdossa rakennettaisiin kokonaan uutta voimajohtoa 1,4 - 7,1 km ja loppuosa kulkisi olemassa olevan voimajohdon rinnalla. VE B:ssä voimajohto kulkee kokonaan Keminmaa-Petäjäskoski 400 kV:n voimajohdon rinnalla, sen itä- tai länsipuolella. Uusi rinnakkainen voimajohto leventää voimajohtoaluetta noin 42 metriä, jolloin kaksi 400 kV:n ilmajohtoa vaatii yhteensä 84 metriä leveän johtoaukean ja 104 metriä leveän johtoalueen.

Arviointiselostuksessa esitetyn alustavan arvion mukaan Kuorinki-Vinsanmaan tuotantoalueelle tullaan rakentamaan yksi sähköasema (400 kV), jonka kautta hanke liitetään kantaverkkoon. Tuulivoima-alueen sisäinen sähkönsiirto tuulivoimaloilta sähköasemalle toteutetaan 20–36 kV maakaapeleilla, jotka asennetaan pääsääntöisesti huoltoteiden yhteyteen kaapeliojaan. Tuotantoalueen sisäiseen verkkoon rakennetaan tarvittava määrä puistomuuntajia, jotka muuttavat voimalan tuottaman jännitteen 20–36 kV tasolle.

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että arviointiselostuksessa on tutkittu useita eri vaihtoehtoja sähkönsiirron toteuttamiseksi ja sähkönsiirtoon on löytynyt vaihtoehtoja, joissa voidaan hyödyntää ainakin osittain olemassa olevaa voimajohtokäytävää, jolloin kokonaan uusien johtokäytävien avaamista voidaan ainakin osittain välttää. YVA-selostuksessa esitettyjen voimajohtolinjausvaihtoehtojen lähtökohtana on ollut uuden voimajohdon sijoittaminen mahdollisimman suurelta osin nykyisten voimajohtojen yhteyteen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on perusteltua, että uusiutumiskykyistä energiahuoltoa koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on tältä osin otettu voimajohdon sijoittamisen lähtökohdaksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmasta saatu palaute ja YVA-menettelyssä tehdyt selvitykset on otettu huomioon sähkönsiirron vaihtoehtoja laadittaessa ja vaihtoehdot tarjoavat selkeän vertailumahdollisuuden.

Hankkeesta vastaava ja hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulu

Tiedot hankkeesta vastaavasta on esitetty asianmukaisesti. Myös yhteystiedot hankkeesta vastaavasta on esitetty asianmukaisesti arviointiselostuksen alussa.

YVA-menettelyn aikataulu on esitetty kappaleessa 3.6 sanallisesti ja taulukkomuodossa. Perustellun päätelmän antamisen osalta sanallinen kuvaus on ristiriidassa suhteessa taulukkoon, joka on ajan tasalla.

Hankkeen suunnittelutilanne ja aikataulu on esitetty kappaleessa 4.2.

Yhteysviranomaisen katsoo, että kappaleessa on epärelevanttiakin tekstiä, mutta tuulivoimahankkeen kaavoitus- ja luvitusajataulu on esitetty karkeana arviona. Arviointiselostuksessa todetaan, että tuulivoima-alueen rakentaminen voisi alkaa vuonna 2025 ja tuotanto vuonna 2026. Yhteysviranomaisen pitää suunnitteluajataulua realistisena, mutta rakentamisen ja tuotannon aloittamisen osalta yhteysviranomaisen pitää arviota optimiaikatauluna. YVA-selostuksessa ei ole tunnistettu viranomaismenettelyihin liittyviä mahdollisia muutoksenhakumenettelyitä.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että YVA-menettely on myös suunnittelumenettely, joten kaikki hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulut olisi voitu esittää samassa kappaleessa, jolloin lukijalle tulisi parempi kokonais käsitys asiasta.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

YVA-asetuksen (277/2017) 4 § kohdan 2 mukaan arviointiselostuksen tulee sisältää tiedot hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin. Yhteysviranomaisen toteaa, että muihin hankkeisiin liittymisen tunnistaminen on olennaista yhteisvaikutusten arvioinnin kannalta. Yhteysviranomaisen on YVA-ohjelmalausunnossaan huomauttanut, että yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa ovat todennäköisesti merkittäviä ja arviointi tulee tehdä erityisen huolellisesti ja että muun muassa maisema- ja näkemäanalyysissä tulee tuoda esiin kaikki lähialueen rakennetut, rakenteilla olevat ja suunnitteluvaiheessa olevat hankkeet.

Hankealueelta 30 km säteellä olevat tuotannossa olevat tuulivoimapuistot, kaavoitetut ja suunnitteilla olevat hankkeet on esitetty arviointiselostuksessa kartalla kuvassa 9.1 ja taulukossa 9.1. hankkeen yhteisvaikutuksia kuvaavan kappaleen osana. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin olisi tullut esittää kyseisellä otsikoinnilla ja selkeästi omana kohtanaan jo arviointiselostuksen alkupäässä.

Taulukossa 9.1. on esitetty hanke, tuulivoimaloiden lukumäärä, hankkeen kehitys- tai toimintavaihe ja etäisyys Kuorinki-Vinsanmaan hankealueesta. Lähimpänä Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoima-alueita sijaitsevat suunnitteluvaiheessa olevat Kolopetäjä-Rovavaaran (noin 2 km) ja Haapamaan (noin 5 km) tuulivoimahankealueet. Lähin toiminnassa oleva tuulivoimapuisto on Tervolan Varevaarassa, noin 13 km päässä hankealueesta.

Kartalla (kuva 9.1.) on esitetty tuulivoimahankkeet Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen läheisyydessä. Kuvassa 9.2. on esitetty myös kaivosrekisterin kohteet hankealueen läheisyydessä sekä tässä hankkeessa arvioitavana olevat sähkönsiirron vaihtoehdot. Mahdollisia muiden hankkeiden sähkönsiirtoreittejä ei ole esitetty kartalla, mikä olisi ollut havainnollistavaa ja tärkeää kokonaiskuvan hahmottamiseksi, mutta lähialueen vireillä olevia voimajohtohankkeita on kuvattu sanallisesti. Alueella on vireillä lukuisia tuulivoimahankkeita, joiden sähköverkkoon liittäminen saattaa vaikuttaa myös yksittäisten tuulivoimapuistojen liityntäratkaisuun.

Yhteysviranomaisen tiedossa ei ole muita hankkeita, jotka olisi jo toteutettu, tai joissa olisi kaavoitus tai YVA-menettely menossa tai jo tehty. Yhteysviranomaisen katsoo,

että hankkeeseen liittyvät muut hankkeet on tunnistettu riittävällä tavalla, joskin yhteisvaikutusten arviointiin sisältyy puutteita, jotka tuodaan jäljempänä esiin.

Hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset

Arviointiselostuksessa on esitetty hankkeen toteuttamisen edellyttämät luvat sekä niihin rinnastettavat päätökset. Myös muut mahdollisesti tarvittavat luvat on esitetty.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn osalta viitataan yhteismenettelyyn, jossa ympäristövaikutukset arvioidaan kaavoitusmenettelyn yhteydessä. Kuorinki-Vinsanmaan hankkeessa menettelyt ovat erillisiä, eli ympäristövaikutusten arviointimenettely on oma menettelynsä.

Tuulivoimaloiden erikoiskuljetusten ja liittymälupien osalta on tunnistettu luvan tarve. Arviointiselostuksessa on virheellisesti esitetty, että liittymäluvan ja sijoitusluvan tiealueelle, sekä luvan rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiselle tiealueelle myöntäisi Lapin ELY-keskus. Yhteysviranomainen toteaa, että Pirkanmaan ELY-keskus käsittelee mm. liittymäluvat, luvat maantien suoja-alueelle rakentamiseen sekä luvat kaapeleiden, johtojen ja putkien sijoittamiseen tiealueelle. Pirkanmaan ELY-keskus käsittelee myös mahdollisesti tarvittavat työluvut tiealueella työskentelyyn.

Voimajohtojen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto, myös rakentamisen suunnitelmien muuttuessa tai ratkaisun tarkentuessa.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin lausunnon mukaisesti ilmailulaki on muuttunut 1.10.2023 lentoestelupaprosessin osalta. Aiemmin lentoestelupaa varten hakijan tuli pyytää ilmaliikennepalvelujen tarjoajan (Fintraffic Lennonvarmistus Oy:n) lentoestelausunto. Jatkossa lentoestelupahakemukseen ei tarvitse enää liittää ilmaliikennepalvelujen tarjoajan lausuntoa aiotusta lentoesteestä. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom pyytää lausunnot lupahakemuksen saatuaan. Kyseisessä kohdassa on myös viitattu vanhentuneeseen ilmailulakiin, voimassa oleva ilmailulaki on 964/2014.

Arviointiselostuksessa on tunnistettu, että hankkeen toteuttaminen voi edellyttää ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ympäristölupaa esimerkiksi käyntiäänien synnyttämän melun tai lapojen pyörimisen seurauksena syntyvän välkkeen vuoksi. Yhteysviranomainen näkee hyvänä lähtökohtana hankkeen jatkosuunnittelulle, että ympäristölupalle ei olisi melun tai välkkeen vuoksi tarvetta.

Yhteysviranomainen toteaa, että myös kiviaineksen ottamiseen liittyvä louhinta voi vaatia ympäristöluvan. Maa-ainelain (555/1981) 4a §:n mukaan maa-ainesten ottamista koskeva lupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristölupahakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteistä lupaa voidaan hakea yhdellä lupahakemuksella.

YVA-selostuksessa tuodaan esille, että tuulivoimahanke voi tarvita myös vesilain mukaisen luvan, mikäli hanke aiheuttaa luonnon ja sen toiminnan vahingollista

muuttumista, vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista tai jos hanke vaarantaa puron uoman luonnontilan säilymisen. Hydrologis-morfologisia vaikutuksia aiheuttavan toiminnan osalta yhteysviranomaisen toteaa, että puron uoman luonnontilan vaarantava hanke vaatii aina vesilain 3 luvun 2 § kohdan 8 mukaisen luvan. Puroja vähäisemmät norot ja lähteet eivät ole vesilain mukaisia vesistöjä, mutta ne sisältyvät erillisen säädöksen kautta vesiluontotyyppien suojelun alle (vesilaki 2 luku 11 §). Norojen osalta säädöksessä on poikkeus Lapin maakunnan osalta, toisin sanoen niiden luonnontilaisuuden vaarantaminen ei ole suoraan vesilaissa kielletty. YVA-selostuksessa purojen luonnontilaisuuden arviointi perustuu teoreettiseen tarkasteluun (Purohelmiaineisto) ja tarvittaessa arvioinnin oikeellisuus on varmistettava maastoinventoinnein. Arviointiselostuksessa on virheellisesti esitetty, että vesilupahakemukset tehdään Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon. Lupahakemus tulee tarvittaessa toimittaa tässä hankkeessa Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon.

Muinaismuistolain tarkoittama kajoamislupa on esitetty arviointiselostuksessa sekavasti vanhaa ja uutta lainsäädäntöä sekoittaen. Muinaismuistolain 11 §:n muutos alakohtineen (a-d) on tullut voimaan 1.1.2020. Muinaismuistolain 11 §:n mukaan kiinteään muinaisjäännykseen kajoamiseen voidaan myöntää kajoamislupa, jos muinaisjäännyös tuottaa merkitykseensä nähden kohtuutonta haittaa. Kajoamisluvan myöntää Museovirasto.

Tuulivoimaloiden teknistä purkamistapaa ja materiaalien kierrättämistä kuvataan tuulivoimahankkeen käytöstä poistoa kuvaavassa kappaleessa, mutta arviointiselostuksessa ei mainita, että tällä hetkellä tuulivoimalan purkaminen edellyttää maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaista purkamislupaa. YVA-selostuksessa olisi ollut muutoinkin hyvä kuvata tarkemmin voimaloiden purkamiseen liittyvät lupakäytännöt ja vastuut.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa käsitellään sellaisia kysymyksiä, jotka on tarpeen huomioida alueidenkäytön suunnittelussa osana laaja-alaista ja eri alueidenkäyttötarpeita ennalta yhteen sovittavaa toimintaa. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden oikeusvaikutuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:ssä, jonka mukaan ne koskevat alueidenkäytön suunnittelua ja valtion viranomaisten toimintaa. MRL 24.1 §:n 1 mukaan valtion viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja edistää niiden toteuttamista. Yhteysviranomaisen toteaa, että sen ja muiden valtion viranomaisten on mahdollisuus ottaa kantaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistämiseen hankkeen suunnittelussa jo YVA-menettelyssä. Kanta on selkeämpää muodostaa, jos hankkeesta vastaava on jo itse esittänyt YVA-selostuksessa käsityksensä, mitkä tavoitteet koskevat hanketta ja miten hanke edistää niitä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että terveellinen ja turvallinen elinympäristö -tavoitekokonaisuuden edistäminen on tässä hankkeessa erityisen tärkeää. Elinympäristön terveellisyyteen ja turvallisuuteen liittyviä haittatekijöitä ovat erityisesti tuotantotoiminnan päästöt maaperään, veteen ja ilmaan, altistuminen melulle sekä

ympäristöön vaikuttavat onnettomuudet. Tämän tavoitekokonaisuuden osalta on tunnistettu vain melusta aiheutuvien ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäiseminen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tämä toteutuu hankkeessa lähinnä jättämällä riittävät suojaetäisyydet asutukseen. Yhteysviranomainen korostaa, että sijaintiratkaisut sekä muut alueidenkäytön varautumisen keinot ovat yleensä taloudellisempia kuin alueiden toteuttamisen jälkeen tehtävät toimenpiteet, kuten tavoitteiden taustaksi on valtioneuvosto kirjannut.

Yhteysviranomainen katsoi jo arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa, että terveellinen ja turvallinen ympäristö -tavoitekokonaisuudessa tulisi ottaa huomioon tavoite maanpuolustuksen tarpeiden turvaamisesta. Tavoite toteutuu ottamalla huomioon Puolustusvoimien järjestelmien toimintakyky. Myös valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätettävästä riittävän suuresta etäisyydestä tai riskien muulla tavoin hallitsemisesta liittyy olennaisesti tähän hankkeeseen. Näitä tavoitteita ei vielä arviointiselostuksessakaan ole tunnistettu.

Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat -tavoitekokonaisuuden edistäminen on hankkeen kannalta ensiarvoista. Hankkeessa tulee varmistaa, että tuulivoimaloiden ja voimajohdon rakentaminen sekä alueiden käyttäminen edistävät näitä tavoitteita.

Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista hankkeessa edistetään parhaiten uusiutumiskykyisen energiahuollon sisältämiä tavoitteita. Tuulivoimatuotannon lisääminen edellyttää tuulivoimarakentamisen sovittamista ympäröivään maankäyttöön ja haitallisten vaikutusten asianmukaista huomioon ottamista. Tavoite hyödyntää voimajohtolinjauksissa ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä on otettu huomioon suunnittelussa ja se todetaan hankkeen suhteessa valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin.

MRL 24.2 § mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoima-alueella ei ole osoitettu Länsi-Lapin maakuntakaavassa tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvaksi alueeksi eikä tuulivoimaloiden alueeksi, joten myös tämän vuoksi YVA-selostuksessa on perusteltua esittää, miten hanke edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistämistä. Tavoitteiden edistämisen arvioinnissa tulisi olla esitettyä laajempi ymmärrys asian vaikuttavuudesta.

Yhteysviranomainen toteaa, että hanketta koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet voivat myös olla ristiriitaisia keskenään. Tällöin kaavoitusviranomaiset ratkaisevat mitä tavoitetta painotetaan enemmän ja ratkaisun tulee noudattaa myös muita päätöksiä, esimerkiksi suojelupäätöksiä.

Vaikutusalueen ympäristön nykytila ja sen todennäköinen kehitys, jos hanketta ei toteuteta

YVA-asetuksen 4 §:n mukaan arviointiselostuksessa tulee esittää kuvaus vaikutusalueen ympäristön nykytilasta ja sen todennäköisestä kehityksestä, jos hanketta ei toteuteta. Vaihtoehdoissa on toteuttamisvaihtoehtojen lisäksi mukana niin

sanottu nollavaihtoehto eli hanketta ei toteuteta. Arviointiselostuksessa nykytilaa on kuvattu ja hankkeen toteuttamatta jättämistä arvioitu vaikutustyypeittäin.

Yhteysviranomainen on jäljempänä käsitellyt nykytilan kuvausta vaikutustyyppikohtaisesti.

Epävarmuustekijät

Arviointiselostuksessa on esitetty vaikutustyypeittäin epävarmuustekijät, jotka voivat vaikuttaa vaikutusten arviointiin ja kuvataan, miten epävarmuustekijät on huomioitu vaikutustenarviointia laadittaessa. Lisäksi lopuksi luvussa 33 yhteenvetona todetaan, että toteutettavaa tuulivoimalamallia ei ole vielä valittu ja eri voimalatyypeillä on erilaisia teknisiä ominaisuuksia.

Yhteysviranomainen on jäljempänä käsitellyt epävarmuustekijöitä vaikutustyyppikohtaisesti.

Hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön

Yhteysviranomainen on YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa tuonut esille, että hankkeesta aiheutuvat maankäytön rajoitukset sekä mahdolliset ristiriidat nykyisen ja suunnitellun maankäytön kesken on hyvä kuvata YVA-selostuksessa ja hankkeen vaikutuksia on syytä tarkastella erityisesti maakunnan tasolla, koska hankealuetta ei ole osoitettu Länsi-Lapin maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi, eikä tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvaksi alueeksi.

Arviointiselostuksesta saadussa palautteessa on myös nostettu esille, ettei hankealue sisälly Lapin liiton laatiman Lapin tuulivoimaselvityksen 2022 tuulivoimapotentiaaliin alueisiin. Selvityksessä Kuorinki-Vinsanmaan hanke on esitetty suunnitteilla olevana tuulivoimahankkeena. Yhteysviranomainen viittaa Lapin liiton lausuntoon, jonka mukaan julkisesti vireillä olevia tuulivoimaloiden alueita ei ole osoitettu tuulivoimapotentiaalisiksi alueiksi selvityksessä, sillä niiden suunnittelu ja vaikutusten arviointi ovat jo käynnissä ja tarjoten tarkempaa tietoa kuin maakunnallisessa selvityksessä.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa hankealueen kaavoitustilanne ja kaavoitustarve on tunnistettu. Arviointiselostuksessa on tuotu pääosin esille suunniteltua tuulivoimaloiden ja voimajohdon aluetta koskevat Länsi-Lapin maakuntakaavan merkinnät ja niitä koskevat suunnittelumääräykset sekä soveltuvin osin koko maakuntakaava-aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä.

Hankealue sijoittuu suurimmaksi osaksi maakuntakaavan mukaiselle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M). Kuntaraja ja poronhoitoalueen raja jakavat hankealueen pohjois-eteläsuunnassa. Hankealue ei sisälly maakuntakaavassa tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuviin alueisiin eikä tuulivoimaloiden alueisiin (tv). Hankealueen keski- ja lounaisosaan sijoittuu turpeenottoalueita (EOT) sekä turvetuotannon suunnitteluun soveltuva alue (eot). Maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueelle on osoitettu myös kaksi luonnonsuojelualuetta (SL) sekä

kaksi arvokasta harjua tai muuta geologista muodostumaa. Hankealueen lähellä sijaitsevista hankkeen kannalta huomioitavista maakuntakaavamerkinnöistä on jäänyt huomioimatta keskuskylä (at) Loue.

Hankealueen läpi on maakuntakaavassa osoitettu kaksi voimajohtoa (z), jotka yhtyvät toisiinsa noin kahden kilometrin päässä alueen reunalta koilliseen. Kuorinki-Vinsanmaan sähkönsiirron vaihtoehto VEA on suunniteltu järjestettävän kokonaan maakuntakaavaan merkityn voimajohdon reittiä pitkin etelää kohti. Vaihtoehto VEA2 sijoittuu muutaman kilometrin matkalla uuteen maastokäytävään maakuntakaavan mukaiselle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle. Vaihtoehdot VEB ja VEB2 sijoittuvat osin uudelle maastokäytävälle pääosin maakuntakaavan mukaiselle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle ja osin turpeenottoalueelle.

Tuulivoimala-alueen Tornion kaupungin puoleisella osalla on voimassa Tornion yleiskaava 2021. Arviointiselostuksessa on esitetty yleiskaavaote ja tuulivoiman tuotantoaluetta ja sen lähiympäristöä koskevat yleiskaavamerkinnot, mutta yleiskaavamääräyksiä ei ole esitetty. Myös lähialueella voimassa olevat Kemijokivarren osayleiskaavat on esitetty arviointiselostuksessa.

Alueelle ollaan laatimassa tuulivoimayleiskaavaa sekä Tornion kaupungin että Tervolan kunnan puolelle. Tornion puolella kyse on käytännössä yleiskaavan muuttamisesta. Arviointiselostuksessa on todettu, että hanketta ei ole merkitty maakuntakaavaan, mutta Lapin maakunnan alueella tuulivoimahankkeita on mahdollista toteuttaa ilman, että niitä on osoitettu maakuntakaavassa, eikä hankkeen toteuttaminen edellytä maakuntakaavan muuttamista. Arviointiselostuksessa on nostettu esiin maakuntakaavan määräys tuulivoimaloiden sijoittamisesta keskitetysti usean tuulivoimalan muodostamiin ryhmiin, jota Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahanke selostuksen mukaan toteuttaa. Arviointiselostuksen mukaan tuulivoimahankeen maankäyttö ei ole ristiriidassa maakuntakaavassa tai Tornion yleiskaavassa 2021 osoitetun maankäytön kanssa.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-menettely on osa hankkeen suunnittelua ja alueen soveltuvuutta tuulivoimatuotantoon tulee arvioida YVA-menettelyssä. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa olisi tullut esittää selkeämmin ja myös omana kohtanaan hankkeen vaikutukset maakunnan tasolla ja arvioida alueen soveltuvuutta tuulivoimatuotantoon. Tältä osin arviointiselostuksesta ei ole tukea kaavoitukseen. Yhteysviranomainen vielä korostaa, että yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon (MRL 39 §). Kunta ei voi hyväksyä maakuntakaavan vastaista yleiskaavaa ja yhteysviranomainen kehottaa ottamaan tämän huomioon suunnittelussa.

Yhteysviranomainen on jo YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa katsonut, että karttataarkastelun lisäksi myös valo- ja ilmakuvat ovat hyviä aineistoja maankäyttöön liittyvien vaikutusten arvioinnissa ja ne mahdollistavat paremmin myös laadullisen arvioinnin verrattuna matemaattiseen tietoon. Nykytilan kuvaukseen sisältyvässä kuvassa on kuvattu tuotantoalueella ja sähkönsiirtoreiteillä oleva maanpeite, kun oleellista olisi tullut esittää mm. kartta vakituisten ja loma-asutuksen sijoittumisesta suhteessa hankealueeseen. Esimerkiksi Arpelan yleisötilaisuudessa tuulivoimaloiden etäisyydet asutuksesta herättivät runsaasti keskustelua. Arviointiselostuksen mukaan

maankäyttöä ja yhdyskuntarakennetta kuvaavia teemakarttoja on laadittu, mutta niitä ei ole arviointiselostuksessa tässä kohtaa esitetty. Myös tieto tuulivoimala-alueen läheisyydessä mahdollisesti sijaitsevista ns. herkistä kohteista, kuten kouluista, päiväkodeista, palvelutaloista ja sairaaloista, tai virallisista virkistyskäyttökohteista olisi ollut oleellista tietoa.

Vaikutukset maatalouteen nostettiin esiin mm. Arpelassa järjestetyssä yleisötilaisuudessa. Hankkeen vaikutuksia elinkeinotoimintaan, käytännössä metsätalouteen, maatalouteen, matkailuun ja työllisyyteen sekä aluetalouteen, on arvioitu erikseen luvussa 16. Arviointiselostuksen mukaan hankkeella ei ole merkittäviä vaikutuksia maatalouteen ja lähimmät maatilat sijoittuvat noin kahden kilometrin etäisyydelle tuulivoimaloista. Selostuksessa viitataan tutkimukseen, jonka mukaan tuulivoimaloiden aiheuttama ääni on merkittävästi alle stressitason. Selostuksesta ei tosin käy ilmi, kenen tai minkä stressitasoa tutkimuksessa on selvitetty. Muiden eläinten kuin porojen laiduntamista ei arviointiselostuksessa ole käsitelty. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen jatkosuunnittelussa mahdolliset muutkin kuin porojen laidunalueet tulee ottaa huomioon.

Yhteysviranomaisen yhtyy arviointiselostuksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että maankäyttöön kohdistuvat suurimmat vaikutukset ilmenevät tuulivoima-alueen ja sähkönsiirtoreitin lähiympäristössä. Tuulivoimapuiston toiminnanaikaiset vaikutukset liittyvät ensisijaisesti rakentamattomien metsäalueiden muuttumiseen osin energiantuotannon alueiksi ja uusiksi teiksi. Vaikutukset liittyvät mm. metsätalouden harjoittamiseen sekä virkistys- ja metsästyskäyttöön. Suurin osa alueista palautuu alkuperäiseen käyttöönsä tuulivoimapuiston valmistuttua, mutta tuulivoimaloiden melu ja välike, yhtenäisen metsän pirstoutuminen ja maiseman muuttuminen vaikuttavat alueen käytön houkuttelevuuteen. Teiden parantamisella ja uusien huoltoteiden rakentamisella on myös myönteisiä vaikutuksia.

Välilliset vaikutukset, kuten meluvaikutukset, rajoittavat maankäyttöä lähiympäristöä laajemmin, sillä melu- ja varjostusvaikutukset rajoittavat asuin- ja lomarakentamista. Tuulivoimaloiden 40 desibelin melualueelle ei ole mahdollista sijoittaa asuin- tai lomarakentamista kuin osoittamalla erikseen, että melun ohjearvot ja määräykset täyttyvät. Yhteysviranomaisen on pitänyt suositeltavana ratkaisuna vähintään kahden kilometrin suojaetäisyyttä asuinrakennuksiin. Tuulivoimaloiden alueella ei ole vakituista asutusta tai loma-asutusta. Lähin asuinrakennus sijaitsee kaikissa arvioitavissa vaihtoehdoissa hieman yli kahden kilometrin etäisyydellä lähimmistä rakennettavista tuulivoimaloista. Lähin lomarakennus sijaitsee vaihtoehdossa VE1 noin 1850 metrin, vaihtoehdossa VE2 1900 metrin ja vaihtoehdossa VE3 2000 metrin etäisyydellä lähimmistä rakennettavista tuulivoimaloista.

Ympäristövaikutuksen käsite sisältää myös hankkeen aiheuttamat vaikutukset aineelliseen omaisuuteen. YVA-selostuksesta annetussa palautteessa ja yleisötilaisuuksissa on noussut vahvasti esille huoli hankkeen vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ja käytettävyyteen. Arviointiselostuksen liitteenä on selvitys tuulivoiman vaikutuksesta kiinteistöjen hintoihin (Taloustutkimus, FCG 2022. Tuulivoima -vaikutus kiinteistöjen hintoihin.). Selvitys tarjoaa sinänsä hyvää taustatietoa, mutta arviointiselostuksessa asiaa ei ole analysoitu eikä kohdennettu Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeeseen. Tältä osin arviointi jää hyvin

pintapuoliseksi. YVA-selostuksesta annetussa palautteessa selvitystä on myös kritisoitu mm. sen vuoksi, että selvitys on tehty Tuulivoimayhdistyksen toimeksiannosta.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa maankäytön ja yhdyskuntarakenteen nykytilan kuvaus on heikko ja sen myötä myös vaikutusten arviointi jää suppeaksi. Arviointiselostuksen mukaan hankkeella ei ole vaikutusta yhdyskuntarakenteeseen ja vaikutukset maankäyttöön ovat vähäisen kielteiset. Yhteysviranomainen pitää vaikutuksia arviointiselostuksessa arvioitua suurempina ja kielteisempinä.

Luonnonvarojen hyödyntäminen

Luonnonvarojen hyödyntämisen osalta arviointiselostuksessa on arvioitu vaikutuksia metsätalouteen ja metsäalojen muutoksen kautta vaikutuksia marjoihin ja sieniin, vaikutuksia pohja- ja pintavesiin, kalastoon, riistaan sekä maa- ja kallioperään. Yhteysviranomainen on arviointiohjelmalausunnossaan edellyttänyt, että arviointiselostuksessa esitetään myös arvio tarvittavien maa-ainesten määrästä ja laadusta eri vaihtoehdoissa. Lisäksi tulee arvioida tarvittavien aineiden saatavuus, koska vain näin voidaan arvioida mihin vaikutukset kohdistuvat.

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiselostuksessa on esitetty alustava arvio hankkeen vaihtoehdoissa tarvittavista maa-aineksista. Vaihtoehtokohtaisissa arvioissa on eritelty esimerkiksi teiden rakentamiseen ja voimaloiden nostoalueisiin tarvittavat ainesmäärät. Lisäksi on esitetty arvio kokonaismäärästä. Arvio on alustava, koska esimerkiksi maaperän rakennettavuudesta ei vielä ole tietoja, mutta arviosta saa kuitenkin alustavan käsityksen hankkeessa tarvittavista ainesmääristä.

Arviointiselostuksen mukaan hankkeessa tarvittavat maa-ainekset on tarkoitus ottaa ensisijaisesti hankealueelta, ja arviointiselostuksessa on esitetty hankealueella sijaitseva alustavasti tunnistettu ottoaluealue. Kyseisellä alueella on ollut yksi päättynyt maa-aineslupa. Alueella ei kuitenkaan ole tehty tarkempia tutkimuksia, joiden perusteella rakentamiseen soveltuvan kiviaineksen määrästä ja laadusta olisi saatu käsitys. Arviointiselostuksessa ei siten oteta suoraan kantaa siihen, mistä hankkeessa tarvittavat maa-aineksen on tarkoitus ottaa, ja arviointiselostuksen mukaan rakentamisesta vastaava urakoitsija valitsee maa-ainestenottoapaikat. Siten on mahdollista, että hankkeessa tarvittavia aineksia on tarpeen tuoda myös hankealueen ulkopuolelta.

Maa-ainesten oton vaikutuksia on arvioitu suhteutettuna hankealueen pinta-alaan siten, että viiden hehtaarin kokoisen ottoalueen koko on 0,15 % tuotantoalueen koosta. Arviointiselostuksen mukaan maa-ainestenoton vaikutus on siten kokonaisuudessaan vähäinen. Yhteysviranomainen katsoo, että ottoalueen pinta-ala verrattuna hankealueen alaen ei varsinaisesti kuvaa ottotoiminnasta aiheutuvia vaikutuksia hankealueen ympäristöön. Maa-ainesten otosta voi aiheutua esimerkiksi pintaveteen, pohjaveteen tai alueen lajistoon sekä poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia. Yhteysviranomainen katsoo, että maa-ainesten oton vaikutuksia on arviointiselostuksessa kuvattu yleisellä tasolla, mutta arviointiselostuksessa ei ole selvitetty, minkälaisia vaikutuksia maa-ainestenotosta voi aiheutua kyseisellä

hankealueella. Vaikutus voi olla suuri, vaikka se ei olisikaan pinta-alallisesti tarkasteltuna suuri. Esimerkiksi lähteen vesitalous voi kärsiä, kiintoainesta voi huuhtoutua vesistöön tai jonkin lajin esiintymisalue hävitä.

Yhteysviranomainen katsoo, että kokonaisuutena maa-ainesten oton vaikutusten arviointi jää varsin yleispiirteiseksi. Arviointiselostuksen mukaan maa-ainesten ottopaikan sijainnin hyvällä suunnittelulla ja mahdollisella lupamenettelyllä lievennetään kielteisiä vaikutuksia luonnonvaroihin. Yhteysviranomainen kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että YVA-menettely on suunnittelumenettely, jonka yhteydessä asiaa olisi voitu selvittää tarkemmin. Nyt kysymys jää avoimeksi, mikä osaltaan heijastuu vaikutusten arviointiin ja lisää siihen liittyvää epävarmuutta. Yhteysviranomainen näkemyksen mukaan myös hankkeen yhteisvaikutusten arviointi jää maa-ainesten oton osalta hyvin yleispiirteiseksi, mikä heijastuu osaltaan myös poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin ja niiden arviointiin.

Vaikutukset maisemaan

Yhteysviranomainen on YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa katsonut, että maisemavaikutusten arvioinnin tulee perustua ajantasaiseen tietoon ja uusimpiin inventointeihin ja että arvioinnissa maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten osalta tulee käyttää ympäristöministeriön oppaassa annettuja maksimietäisyyksiä (25/35 km). Yhteysviranomainen on edellyttänyt, että havainnekuvia laaditaan erityyppisistä kohteista eri vuodenaikoina ja vuorokaudenaikoina, sekä eri etäisyyksiltä riittävästi. Erityistä huomiota tulee kiinnittää maisemaan ja kulttuuriperintöön kohdistuviin yhteisvaikutuksiin sekä paikallisesti että seudullisesti lähialueella jo olevien ja suunniteltujen tuulivoimahankkeiden sekä muiden maankäytön hankkeiden kanssa.

Lausunnossaan yhteysviranomainen myös totesi, että sulkeutuneen metsän näkymiä estävä vaikutus ei tuulivoimalahankkeen elinkaaren aikana ole pysyvä alueella, mikä tulee huomioida näkyvyysaluetarkasteluissa. Lisäksi maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (Liakanjokivarsi ja Kemijoen kulttuurimaisemat, Loue) tulisi ottaa huomioon arviointimenettelyssä. Yhteysviranomainen myös edellytti, että maisemahaittojen lieventämiskeinona selvitetään tutkaohjausjärjestelmän käyttöä ja maiseman osalta arvioidaan kattavasti myös yhteisvaikutukset eri hankkeiden kanssa.

YVA-selostuksessa on kuvattu maisemakokonaisuutta ja sen osa-alueiden maisematyypit selkeästi. Maisemarakenteen piirteet on selvitetty nykytilan kuvauksessa ja siinä on kiinnitetty huomiota asiaankuuluvalla tavalla mm. seudun avoimiin alueisiin, joista avautuu näkymiä kohti tuulivoimaloita. Seudun maisemalliset arvokohteet on pääosin selvitetty, mutta maakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista Saavanojan niityt, Liakanjokivarsi ja Kemijoen kulttuurimaisemat sekä Loue ovat arviointiselostuksessa edelleen tunnistamatta.

Havainnekuvia on esitetty merkittävimmiksi arvioiduista voimaloiden näkymäkohdista eri suunnilta ja etäisyyksiltä tuulivoimaloiden tuotantoaluetta. YVA-selostuksen maisemavaikutusten nykytilan kuvauksista käy ilmi tuulivoimaloiden merkittävimpien näkymäalueiden muodostuminen ja myös niitä alueita on selvitetty, mihin voimalat

eivät tule näkymään. Lisäksi on kuvattu kaukaa avautuvia näkymiä kohti tuulivoimaloiden tuotantoaluetta. Havainnekuvia ei kuitenkaan ole esitetty ilman metsän peittävää vaikutusta, joten teoreettista maksimivaikutusta ei ole mahdollista arvioida. Tähän myös arviointiselostuksesta annetussa palautteessa on kiinnitetty huomiota ja lisäksi lukuisissa palautteissa on kritisoitu sitä, että havainnekuvia on laadittu vääristä paikoista jopa tarkoitushakuisesti.

YVA-selostuksessa lentoestevalot on huomioitu maisemaan kohdistuvana vaikutuksena, vaikkakaan voimaloiden lapojen liikettä ja siitä aiheutuvaa välkettä ei ole mainittu maisemaan kohdistuvana vaikutuksena. Eri hankkeiden yhteisvaikutusta ei myöskään ole havainnollistettu.

Arviointiselostuksessa on todettu, että Kuorinki-Vinsamaan tuulivoimahankkeen ympäristössä on lukuisia muita suunnitteilla olevia tuulivoimapuistoja sähkönsiirtoreitteineen, mutta yhteisvaikutukset maisemakuvaan muiden hankkeiden kanssa on arvioitu vähäisiksi tai merkityksettömiksi poikkeuksena kuitenkin ympäristön korkeimmat paikat, joilta tuulivoimaloiden aiheuttama maisemanmuutos näkyy laajalla alueella. Edelleen YVA-selostuksessa todetaan, että useat lähiympäristön tuulivoimahankkeet tulevat yleisesti muuttamaan maisemakuva ja maiseman luonnetta merkittävästi Länsi-Lapin alueella. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa hankkeiden yhteisvaikutus maisemaan on todettu ristiriitaisesti ja että yhteisvaikutukset maisemakuvaan voivat olla paljon arvioitua suuremmat, mikäli lähialueen tuulivoimahankkeet tai osakaan niistä toteutuu.

Arviointiselostuksen mukaan tuulivoimalavaihtoehtojilla VE1, VE2 ja VE3 tai sähkönsiirron vaihtoehtojilla ei ole merkittävää eroa maisemavaikutusten kannalta. Yhteysviranomaisen yhtyy tähän näkemykseen vaihtoehtojen pienten eroavaisuuksien vuoksi.

Yhteysviranomaisen katsoo, että edellä todetuista puutteista huolimatta nykytilaa on kuvattu ja muutosta havainnollistettu riittävällä tavalla, jotta maisemaan kohdistuvien vaikutusten arviointi on riittävän luotettavalla tavalla mahdollista. Yhteysviranomaisen kiinnittää vielä huomiota siihen, että maisema ja kulttuuriympäristö on käsitelty arviointiselostuksessa samassa luvussa. Tärkeää olisi erottaa toisistaan luonnonmaisema ja rakennettu kulttuuriympäristö, niitä koskevat selvitykset ja vaikutusten arviointi.

Vaikutukset rakennettuun kulttuuriympäristöön

Yhteysviranomaisen on arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa edellyttänyt, että arvioinnissa huomioidaan sekä maakuntakaavan että yleiskaavojen rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat kaavamerkinnot ja määräykset ja myös tiedossa olevat paikallisesti merkittävät arvoalueet ja kohteet ottaen kuitenkin huomioon arvioinnin rajaamisen perusteluissa kohteiden sijainnin/etäisyyden siten, että vaikutukset olisivat todennäköisesti merkittäviä. Yhteysviranomaisen myös edellytti, että yhteisvaikutusten osalta erityistä huomiota tulee kiinnittää maisemaan ja kulttuuriperintöön kohdistuviin yhteisvaikutuksiin sekä paikallisesti että seudullisesti lähialueella jo olevien ja suunniteltujen tuulivoimahankkeiden sekä muiden maankäytön hankkeiden kanssa.

Lähin valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristöalue (RKY) sijaitsee noin 8,5 kilometrin päässä lähimmästä Kuorinki-Vinsanmaan hankealueelle suunnitellusta tuulivoimalasta. Arviointiselostuksen mukaan kulttuuriympäristön osalta on arvioitu kaikki tuotantoalueesta noin 20 kilometrin etäisyydelle sijoittuvat kohteet ja nämä on esitetty kartalla ja taulukkomuodossa. Arvioinnissa on huomioitu myös kauempana sijaitsevat arvoalueet, jos niiltä on todettu aukeavan näkymiä kohti tuulivoimaloita. Yksittäiset, pistemäiset arvokohteet, kuten suojellut rakennukset ja perinnemaisemat on arvioitu tuotantoalueelta ja voimaloiden lähivaikutusalueelta noin kuuden kilometrin etäisyydeltä. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että taulukon kohdeluettelossa on kuitenkin osin vanhentunutta tietoa ja puutteita, jotka myös Tornionlaakson museo on lausunnossaan nostanut esiin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on edellä todetuista puutteista huolimatta tunnistettu suunnittelualueen kulttuuriympäristöä koskeva nykytila ja kuvattu sitä pääosin riittävällä tavalla. Arviointiselostuksessa on arvioitu hankkeen aiheuttamia vaikutuksia eri etäisyysvyöhykkeiden mukaisesti valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin. Rakennettuun kulttuuriympäristöön vaikuttavia muutoksia on kuvattu yleispiirteisellä tasolla ja arvioitu muutosten vaikutuksia hyödyntäen eri lähteaineistoja ja arviointimenetelmiä.

Arviointiselostuksessa on todettu, että Kuorinki-Vinsamaan tuulivoimahankkeen ympäristössä on lukuisia muita suunnitteilla olevia tuulivoimapuistoja sähkönsiirtoreitteineen. Kylä- ja viljelymaisemassa sekä kulttuurimaiseman arvoalueilla useat energiahankkeet voivat rikkoa maisematilan eheyttä, muuttaa pienipiirteisen maiseman mittakaavaa ja ominaispiirteitä sekä heikentää maiseman ja kulttuuriympäristön kannalta keskeisiä arvoja. Selostuksessa yhteisvaikutukset maisemakuvaan mukaan lukien kulttuuriympäristö on arvioitu vähäisiksi tai merkityksettömiksi.

Yhteysviranomaisen katsoo, että rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi laaditut selvitykset antavat jossain määrin puutteelliset tiedot erityisesti seudullisesti lähialueella jo olevien ja suunniteltujen tuulivoimahankkeiden sekä muiden maankäytön hankkeiden yhteisvaikutusten kannalta. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että vaikutusten arviointi kattaa koko alueen, jolle tuulivoimalat näkyvät, mutta vaikutusten arviointia tulee jatkosuunnittelussa tarkentaa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tunnistamalla kaikki merkittävät kohteet ja ottamalla huomioon erityisesti hankkeiden yhteisvaikutukset, tuetaan vaikutusten arvioinnin määrällisiä ja laadullisia tavoitteita. Hankekohtaisilla ympäristövaikutusten arvioinneilla yhteisvaikutukset eivät havainnollistu riittävästi, jotta olisi mahdollista arvioida alueellisesti tuulivoimarakentamisen ympäristövaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön pitkällä aikavälillä.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointi jää varsin yleispiirteiseksi. Arviointiselostuksessa esitettyyn arvioon yhtyen yhteysviranomaisen katsoo, että Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeella on rakennettuun kulttuuriympäristöön jonkin verran kielteisiä vaikutuksia, joita voidaan jatkosuunnittelussa vähentää tuulivoimaloiden sijoittelulla

tai voimaloiden lukumäärää vähentämällä. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen jatkosuunnittelussa on kiinnitettävä huomiota keinoihin, joilla haitallisia vaikutuksia valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön sekä maakunnallisesti merkittäviin kulttuurihistoriallisiin kohteisiin voidaan vähentää tai lieventää.

Arviointiselostuksen mukaan tuulivoimalavaihtoehtoilla VE1, VE2 ja VE3 tai sähkönsiirron vaihtoehtoilla ei ole merkittävää eroa kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten kannalta. Yhteysviranomaisen yhtyy tähän näkemykseen vaihtoehtojen pienten eroavaisuuksien vuoksi.

Vaikutukset arkeologiaan

Tuulivoimala-alueella on laadittu arkeologinen inventointi vuonna 2021 ja voimajohtoreiteillä 2022 ja 2023. Museo tuo lausunnossaan esille muinaismuistolain mukaisen kiinteän muinaisjäännöksen Rajakumpu 1 (kuoppakohde) sekä muun kulttuuriperintökohteen Lavinjätkä (historiallisen ajan asuinpaikka), joiden kohdenimet ja tunnukset puuttuvat kappaleen 15.2.1. taulukoista. Voimajohtoreittivaihtoehtoilla tai niiden välittömässä läheisyydessä ei sijaitse tunnettuja muinaisjäännöskohteita. Arkeologisen inventoinnin ulkopuolelle on jäänyt ainoastaan liittyminen Viitajärven sähköasemaan. Tornionlaakson museon lausunnon mukaan uusien muinaisjäännösten löytyminen alueella on epätodennäköistä. Yhteysviranomaisen yhtyy museon näkemykseen siitä, että vaikutukset muinaisjäännöksiin on arvioitu asianmukaisesti.

YVA-selostuksen kappaleessa 6.11.7 on kajoamisluvan osalta vanhentunutta tekstiä. Muinaismuistolain (29.3.2019/428) 11 a §:n mukaan kajoamisluvan myöntää Museovirasto. Museovirastolle kirjallisesti toimitettavassa lupahakemuksessa on esitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen ja riittävä selvitys.

Meluvaikutukset

Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa käytetyt menetelmät ja niistä johdetut arviot tuulipuiston meluvaikutuksista ovat riittävät ja myös tarkastelualueen laajuus 2-3 km tuulivoimaloista on riittävä meluvaikutusten arviointiin tässä hankkeessa. Arviointiselostuksen mukaan tuulipuiston aiheuttama melutaso lähimpien asuinrakennusten ja loma-asuntojen alueella on vaihtoehdosta riippuen 37,5 dB(A) – 38,0 dB(A), jonka perusteella melutaso alittaa sekä valtioneuvoston päätöksessä 993/1992 että valtioneuvoston asetuksessa 1107/2015 pysyvän asutuksen alueelle ja loma-asutuksen alueelle annetut ohjearvot päivä- ja yöajan ulkomelutasolle. Arviointiselostuksen mukaan tuulipuiston aiheuttamat pienitaajuisen melun vaikutukset ovat melko vähäiset ja pienitaajuinen melu ei ylitä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa 545/2015 annettuja toimenpiderajoja lähimpien asuinrakennusten tai vapaa-ajanasuntojen sisätiloissa.

Arviointiselostuksessa on tunnistettu huomattava määrä lähialueella eri vaiheessa olevia tuulivoimahankkeita, joista lähin on arviointiselostuksen mukaan noin 5-6 km etäisyydellä vireillä oleva Kolopetäjä-Rovavaaran tuulivoimahanke. Toisaalla arviointiselostuksessa kuitenkin todetaan oikein, että hankealueiden etäisyys on

pienimmillään noin kaksi kilometriä, jolloin etäisyys Kolopetäjä-Rovavaaran ja Kuorinki-Vinsanmaan lähimpien voimaloiden välillä on noin 3,5 km.

Arviointiselostuksen mukaan melun yhteisvaikutusta kohdistuu Kuorinki-Vinsanmaan ja Kolopetäjä-Rovavaaran tuotantoalueiden väliin sijoittuvien asuin- ja lomakiinteistöjen alueille, mutta arviointiselostuksessa on todettu, että yhteisvaikutustenkaan ei arvioida aiheuttavan melun ohjearvon 40 dB(A) ylitystä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että meluvaikutusten arviointi on tehty melumallinnukseen perustuen ja yksittäisen voimalan meluemissio 106,9 dB(A) on määritetty Vestas V172 turbiinin mukaisesti lisättynä 2 dB epävarmuusmarginaalilla, jolloin yhden voimalan meluemissio on 108,9 dB(A). Melumallinnuksessa käytetty voimalatyyppi on 7,2 MW voimala, jonka roottorin halkaisija on 172 m.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että hankkeen kuvauksessa yksittäisen tuulivoimalan tehoksi on määritetty 6–10 MW ja lavan pituudeksi 100 metriä, ja melumallinnuksessa käytetyn voimalatyyppin määritykset poikkeavat siitä jossain määrin. Arviointiselostuksessa tai sen liitteenä 1 olevassa meluselvitysraportissa ei ole ilmoitettu 1/3-oktaavikaistojen meluemissiota numeroarvona, jota voidaan pitää vähäisenä puutteena. Taajuuskaistojen meluemissio on kuitenkin esitetty graafisesti meluselvitysraportin kappaleessa 9. Arviointiselostuksessa jää epäselväksi, miten 2 dB:n epävarmuusmarginaali on sijoitettu eri terssikaistojen meluemissioon.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli hanke etenee rakentamislupavaiheeseen, tulee siinä esittää uusi arviointi tuulipuiston aiheuttamasta melusta, mikäli hanke on tarkoitus toteuttaa YVA-arvioinnissa käytetystä voimalatyyppistä poikkeavasti. Rakennuslupavaiheessa tehtävässä meluselvityksessä tulee ottaa huomioon myös ne lähialueiden tuulivoimahankkeet, jotka yhdessä Kuorinki-Vinsanmaan hankkeen kanssa voivat aiheuttaa lähialueen asutukseen kohdistuvia meluvaikutuksia.

Välkevaikutukset

Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa käytetyt menetelmät ja niistä johdetut arviot välkkeestä aiheutuvista vaikutuksista ovat riittävät. Arviointiselostuksen mukaan tuulipuiston aiheuttaman välkkeen kesto lähimpiin vakituisiin asuntoihin tai vapaa-ajan asuntoihin asetetuissa tarkastelupisteissä ei todellisessa tilanteessa ylitä kahdeksaa (8) tuntia vuodessa eikä teoreettisessa tilanteessa 30 tuntia vuodessa, kun puuston suojaavaa vaikutusta ei ole huomioitu välkettä vähentävänä tekijänä. Puusto huomioiden välkkeen kesto tarkastelupisteissä on vieläkin vähäisempää. Suomea koskevan ohjeistuksen ja lainsäädännön puuttuessa välkkeen kestoa on verrattu Suomessa, Tanskassa ja Saksassa annettuihin ohjearvoihin.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-selostuksen liitteenä 2 esitetyn välkeselvityksen mukaan vaihtoehdossa VE3 välkevaikutusta voidaan kuitenkin havaita viidessä vakituksessa asunnossa ja yhdessä vapaa-ajan asunnossa. Vaihtoehdossa VE2 välkevaikutusta havaitaan yhdessä vakituksessa asunnossa ja yhdessä vapaa-ajan asunnossa. Vaihtoehdossa VE1 välkettä ei kohdistu yhteenkään tuulipuiston lähiympäristön asuntoon. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että vertailuarvojen alittumisesta huolimatta arviointiselostuksessa olisi voinut tarkemmin esittää välkkeen esiintymisen ajankohdat ja kestot niissä asunnoissa, joihin välkevaikutusta kohdistuu.

Arviointiselostuksen mukaan yhteisvaikutusta lähimmän tuulipuistohankkeen Kolopetäjän kanssa ei välkkeen osalta aiheudu, koska hankealue sijoittuu noin 5-6 kilometrin etäisyydelle Kuorinki-Vinsanmaan hankealueesta. Toisaalla arviointiselostuksessa kuitenkin todetaan oikein, että hankealueiden etäisyys on pienimmillään noin kaksi kilometriä, jolloin etäisyys Kolopetäjän ja Kuorinki-Vinsanmaan lähimpien voimaloiden välillä on noin 3,5 km. Arviointiselostuksessa ei ole täsmällisesti esitetty niiden kohteiden etäisyyttä voimaloista, joihin välkettä kohdistuu, jonka vuoksi mahdollinen yhteisvaikutus em. hankealueiden välissä oleville asunnoille jää epävarmaksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että jatkosuunnittelussa tulee tarkemmin huomioida ne lähialueiden tuulivoimahankkeet, jotka yhdessä Kuorinki-Vinsanmaan hankkeen kanssa voivat aiheuttaa lähialueen asunnoille kohdistuvaa välkevaikutusta.

Vaikutukset pohjaveteen ja luonnontilaisiin lähteisiin

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa on tunnistettu tuulivoimapuistoalueelle sijoittuva Taka-Kuoringin (1284544) E-luokan pohjavesialue (pohjavesialue, jonka pohjavedestä maa- tai pintavesiekosysteemi on suoraan riippuvainen). Pohjavesialueen itäosassa sijaitsee lähteitä ja lähteikköjä, joiden perusteella alue on luokiteltu E-luokkaan. Lähteitä koskevia tietoja on arviointiselostuksen mukaan tarkennettu hankkeen luontoselvityksen yhteydessä. Lisäksi arviointiselostuksessa on tunnistettu, että sähkönsiirto sivuaa Pahkamaan (1285106) vedenhankintaa varten tärkeää (1-luokka) pohjavesialuetta.

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että Taka-Kuoringin pohjavesialueella sijaitsevat lähteet on rajattu pois suunnitellulta tuotantoalueelta, mutta kiinnittää huomiota arviointiselostuksessa esiintyviin ristiriitaisuuksiin sekä maastossa tehtyjen selvitysten että lähteisiin kohdistuvien vaikutusten osalta. Arviointiselostuksessa todetaan, että maastotietokannan perusteella sähkönsiirtoreittejä lähin lähde sijoittuu noin 260 metrin päähän linjauksista Pikku Teerikummunjängän kohdalla. Sähkönsiirron rakentamisen aikaisia vaikutuksia lähteisiin pidetään siten epätodennäköisenä. Yhteysviranomaiselle jää epäselväksi, perustuuko arviointi pelkästään maastotietokannan aineistoihin, vai onko sähkönsiirtoreitit inventoitu kokonaisuudessaan.

Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota myös siihen, että arviointiselostuksen mukaan sähkönsiirron vaihtoehtoissa VEB ja VEB2 (taulukko s. 295) muutokset vaikuttavat jonkin verran haitallisesti pohjavedestä riippuvaiseen lähteikköön. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että mikäli luonnontilaisen lähteeseen kohdistuu haitallisia vaikutuksia, tulee luonnontilan vaarantamiskiellosta hakea poikkeamista Pohjois-Suomen aluehallintovirastosta. Yhteysviranomaisen on arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossaan korostanut maastoselvitysten tärkeyttä sekä sitä, että vaikutusten arvioinnissa tulee tunnistaa, milloin toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että poikkeamista lähteen vaarantamiskiellosta on tarpeen hakea.

Arviointiselostuksen mukaan Taka-Kuoringin pohjavesialueella on tarkoitus tehdä tienparantamiseen liittyviä toimenpiteitä muodostuman keskiosassa ja lisäksi vaihtoehdossa VE1 alueen pohjoisosassa. Koska Taka-Kuoringin pohjavesialueelle tulee kohdistumaan sekä sähkönsiirron että tienparantamiseen liittyviä toimenpiteitä,

yhteysviranomaisen suosittelee, että Taka-Kuoringin pohjavesialueella sijaitseviin lähteisiin kohdistetaan hankkeen rakentamistöiden aikana sekä määrällistä että laadullista seuranta. Yhteysviranomaisen katsoo lisäksi, että Taka-Kuoringin ja Pakkamaan pohjavesialueet tulee ottaa huomioon sähkönsiirron pylvässiijoittelua suunniteltaessa siten, että pylväiden sijoittamista pohjavesialueelle vältetään.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on tunnistettu hankkeen keskeisimpiä pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia, jotka liittyvät sekä tuulivoimapuiston että sähkönsiirtoreitin rakentamistoimenpiteisiin ja etenkin niiden yhteydessä tehtäviin kaivutoimenpiteisiin. Arviointiselostuksen mukaan hankkeen pohjavesivaikutukset ovat kuitenkin vähäisiä ja paikallisia, eikä niihin liity olennaisia epävarmuuksia. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että arviointi perustuu pelkästään olemassa oleviin aineistoihin, jotka ovat paikoin varsin suppeita. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tästä aiheutuu aina jonkin verran epävarmuutta, mikä osaltaan aiheuttaa lisäselvitystarpeita hankkeen jatkosuunnittelussa.

Vaikutukset maa- ja kallioperään

Arvokkaat geologiset muodostumat

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa on tunnistettu tuulivoimapuiston alueella sijaitseva Rajakumpu - Iso Kuoringinjängän valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma (MOR-Y13-028), joka koostuu kahdesta drumliiniselmästä ja on luokiteltu arvoluokkaan 2 (valtakunnallisesti hyvin arvokas). Vaihtoehdossa VE1 Rajakumpu - Iso Kuoringinjängän valtakunnallisesti arvokkaalle moreenimuodostumalle tai sen välittömään läheisyyteen on suunniteltu kolme voimalapaikkaa (12, 14 ja 15), vaihtoehdossa V2 kolme voimalapaikkaa (3, 7 ja 23) ja vaihtoehdossa VE3 neljä voimalapaikkaa (2, 5, 7 ja 25). Lisäksi voimaloiden väliset huoltotiet ja maakaapeloinnit halkovat jokaisessa vaihtoehdossa itäistä moreeniselännettä muodostuman pituussuunnassa. Vaihtoehdoissa VE2 ja VE3 huoltotiet halkovat molempia selänteitä muodostumien pituussuunnassa.

Arviointiselostuksessa on tunnistettu, että sähkönsiirtoreitti kulkee kaikissa vaihtoehdoissa Iso Teerikummun (MOR-Y13-024) ja Korkiamaan (MOR-Y13-022) valtakunnallisesti arvokkaiden moreenimuodostumien alueella. Molemmat ovat tyypiltään drumliineja. Sähkönsiirtoreitti kulkee myös Taka-Kuoringin arvokkaan harjualueen poikki. Harjualue sijoittuu pitkälti samalle alueelle, kuin Taka-Kuoringin pohjavesialue.

Yhteysviranomaisen on arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossaan katsonut, että valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat sekä Poski-hankkeen yhteydessä inventoitu arvokas harjualue tulee ottaa huomioon vaihtoehtotarkastelussa sekä esittää toimenpiteet, joilla vaikutuksia voidaan lieventää. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että arviointiselostuksessa on tuotu esiin valtakunnallisesti arvokkaisiin geologisiin kohteisiin kohdistuvia kielteisiä vaikutuksia, mutta tämä ei näy vaihtoehdoissa esitetyssä voimalapaikkojen sijoittelussa, vaikka arviointiselostuksen mukaan vaihtoehto VE2 on laadittu siten, että siinä on otettu huomioon YVA-menettelyn aikana tuotetut selvitykset. Kuitenkin

myös tämä vaihtoehto käsittää valtakunnallisesti arvokkaille geologisille kohteille sijoitettavia voimalapaikkoja. Yhteysviranomaisen katsoo, että voimalapaikkojen toteuttamisesta aiheutuvat vaikutukset valtakunnallisesti arvokkaisiin geologisiin muodostumiin ovat luonteeltaan peruuttamattomia.

Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että esimerkiksi vaihtoehdoissa VE2 ja VE3 Rajakumpu - Iso Kuoringinjängän muodostuman kummallekin drumliiniselänteelle on suunniteltu voimalapaikkoja ja niitä yhdistävät huoltotiet sekä maakaapeloinnit. Tällöin vaikutukset kohdistuvat yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan koko drumliiniselänteeseen. Arviointiselostuksen mukaan kaikilla muodostumilla kulkee jo tieuria. Yhteysviranomaisen kuitenkin muistuttaa, että kapea metsätie on vaikutuksiltaan aivan eri mittaluokassa kuin voimaloiden ja niiden huoltoteiden rakentaminen. Yhteysviranomaisen myös huomauttaa, että olemassa oleva metsätie vain sivuaa läntisempää selännettä, mutta vaihtoehdoissa VE2 ja VE3 tie on linjattu kulkemaan muodostuman ylitse pituussuunnassa. Tällöin selänteen keskeiseen osaan rakennettaisiin kokonaan uutta tietä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että valtakunnallisesti arvokkaiden geologisten kohteiden herkkyys vaikutuksille on arvoitu suureksi ja tunnistettu siten oikein, mutta kiinnittää huomiota pinta-alaperusteiseen tarkasteluun vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa. Esimerkiksi valtakunnallisesti arvokkaisiin geologisiin kohteisiin liittyvää muutosten ja herkkyyden suuruutta on arvioitu siten, että muutoksen katsotaan kohdistuvan vain osaan muodostumasta tai toisaalta siten, että valtakunnallisesti arvokkaat kohteet käsittävät vain pienen osan koko tuotantoalueesta. Yhteysviranomaisen ei yhdy tähän näkemykseen, sillä kuten edellä on todettu, huoltoteiden ja voimalapaikkojen sijoittelu huomioiden muutokset kohdistuvat vaihtoehdossa VE1 yhteen drumliiniselänteeseen ja vaihtoehdoissa VE2 ja VE3 molempiin selänteisiin. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota myös siihen, että valtakunnallisesti arvokkaiden moreenimuodostumien pinta-alan ollessa tuotantoalueen pinta-alan nähden pieni, rakenteiden sijoittaminen arvokkaille kohteille ei ole välttämätöntä, vaan arvokkaat alueet olisi voitu rajata voimalapaikkojen ja huoltoteiden ulkopuolelle.

Happamat sulfaattimaat

Arviointiselostuksessa on tunnistettu, että hankealue sijaitsee kokonaisuudessaan alueella, jolla voi esiintyä happamia sulfaattimaita. Tuulivoimaloiden alue on suurelta osin ojitettua turvemaata ja alueella on happamia sulfaattimaita. Happamien sulfaattimaiden esiintymistodennäköisyys on suuri muun muassa tuulivoimapuiston Tervolan puoleisessa osassa sekä monin paikoin sähkönsiirron vaihtoehtojen alueella. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että Taka-Kuoringin pohjavesialueella on alueita, joilla happamien sulfaattimaiden esiintymistodennäköisyys on suuri. Arviointiselostuksen mukaan suunnitellulla tuulivoimapuistoalueella esiintyy lisäksi kallioperässä mustaliusketta itä-länsisuuntaisesti tuotantoalueen keski- ja eteläosissa. Lisäksi sähkönsiirtoreiteillä VEA/2 ja VEB/2 kulkee itä-länsisuuntainen mustaliuskejuonne Iso Teerikummunjängän ja Pikku Teerikummunjängän välisellä alueella.

Yhteysviranomaisen toteaa, että happamien sulfaattimaiden esiintymistodennäköisyyden arvioinnissa on hyödynnetty pitkälti Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) happamien sulfaattimaiden esiintymispotentiaalia kuvaavaa paikkatietoaineistoa, jota voidaan pitää luotettavana yleiskatsauksena happamien sulfaattimaiden esiintymiseen. YVA-selostuksessa ei ole kerrottu tarkemmin millaisista kaivuumääristä ja kaivuusyvyyksistä tuulivoimapuiston rakentamisessa mahdollisilla happamilla sulfaattimailla on kyse. Happaman sulfaattimaan aiheuttaman riskin suuruutta on siten vaikea arvioida yleispiirteisten tietojen perusteella.

Arviointiselostuksen mukaan happamien sulfaattimaiden esiintymistä tuulivoimapuiston sekä sähkönsiirtoreittien alueella selvitetään tarkemmin ennen rakennustöiden aloittamista suorittamalla alueella pohjatutkimuksia. Arviointiselostuksen mukaan hankkeessa varaudutaan tarvittaviin toimenpiteisiin happamuushaittojen estämiseksi. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on riittävällä tavalla tunnistettu happamien sulfaattimaiden esiintymiseen liittyvät riskit sekä esitetty tutkimustoimenpiteet, joiden avulla happamien sulfaattimaiden esiintymistä voidaan rakennuspaikoilla selvittää.

Vaikutukset vesistöön ja vedenlaatuun

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa hankealueen nykytilan kuvaus pintavesien osalta on pääosin selvitetty ja selostettu riittävällä tarkkuudella sekä tuulivoimala-alueelta että voimajohdon reiteiltä. Esitettyä tarkempi kartta vesistöistä havainnollistaisi vesistöjen sijaintia paremmin sekä auttaisi hahmottamaan miten toimenpiteet sijoittuvat suhteessa vesistöihin. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että esitetyissä vaihtoehdoissa tuulivoimaloita, uutta tiestöä tai sähkönsiirron maakaapelia ei ole sijoitettu luonnonvesistöjen läheisyyteen.

YVA-selostuksessa on esitetty Kaakamojoen ja Saarajoen kemiallisen tilan olevan hyvä. Yhteysviranomaisen toteaa, että Kemijoen vesienhoitosuunnitelmassa (vuosille 2022–2027) näiden vesistöjen kemiallinen tila on luokiteltu hyvää huonommaksi. Syynä ovat bromatut difenyylietterit, joiden arvioidaan ylittävän ympäristölaatu normin kaikissa Suomen vesimuodostumissa.

Saara- ja Kaakamojoen hydrologis-morfologinen muuttuneisuus on YVA-selostuksessa kerrottu olevan ”ei voimakkaasti muutettu”. Yhteysviranomaisen toteaa, että tämä pitää sinällään paikkansa, mutta varsinainen hydrologis-morfologinen luokittelu on vesienhoidon suunnittelussa tehty tarkemmin ja molempien jokien hymo-tila on arvioitu tyydyttäväksi. Tiedot ovat saatavissa ympäristöhallinnon Avoimet ympäristötietojärjestelmät -palvelusta.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että vaikutusten arviointi pintavesien osalta on hieman sekava. Paikoin tekstissä kerrotaan vaikutusten olevan vähäisiä ja toisaalla hankkeen todetaan aiheuttavan kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia vesistöihin (esim. luvuissa 25.4 ja 25.5).

Yhteysviranomaisen toteaa, että tuulivoimarakentamisen aiheuttamat keskeiset painelähteet ja vaikutusmekanismit pintavesiin on tunnistettu. Näitä ovat ojitukset, teiden rakentamisen aiheuttamat esteellisyysvaikutukset, vettä läpäisemättömän

alueen pinta-alan kasvu (hulevedet), happamat sulfaattimaat ja voimajohtojen vaikutukset. Kun vesienhoidon tavoitteiden toteutumista arvioidaan osana tarkastelua, tulee huomioida, ettei vesimuodostuman tilaluokka määritä herkkyyttä. Lähtökohtaisesti tilaluokkaa ei saa huonontaa.

Pintavesiin kohdistuvien vaikutusten on arvioitu keskittyvän rakentamisvaiheeseen. Yhteysviranomaisen toteaa, että esimerkiksi ojituksen aiheuttama ravinnekuormitus voi jatkua huomattavan pitkään (vuosikymmeniä) varsinaisen ojituksen jälkeen. Myös vettä läpäisemättömien alueiden vaikutus on pysyvä. Toimet happamilla sulfaattimaa-alueilla voivat aiheuttaa maaperän happamoitumista ja happaman metallipitoisen valunnan muodostumista. Vastaanottavan vesistön koolla on iso merkitys vesistön herkkyyden ja vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa. Pieni vesistö, kuten oja, puro tai lampi on huomattavasti herkempi HaSu-maiden hapettumisen aiheuttamalle happamoitumiselle ja metallikuormitukselle, kuin isompi järvi, joki tai meri. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa olisi voitu tuoda selkeämmin esille kuinka suuri kokonaispinta-ala alueella muuttuu nykyisestä metsä- tai suoalueesta rakennetuksi alueeksi.

Erityisesti pienet virtavedet ovat herkkiä rakentamisesta johtuvalle rantavyöhykkeen ja sen kasvillisuuden muuttumiselle. Sähkönsiirtoreiteillä ja rakennettaessa tuulivoimaloita aivan uoman läheisyyteen rantavyöhykkeen puusto- ja pensaikko usein poistetaan. Yleensä haitta kohdistuu vai pieneen osaan virtavettä, jolloin vaikutukset ovat yleensä vähäisiä. Jos voimajohdot linjataan pintavesien suuntaisesti, haitallinen vaikutus on suurinta. Hankkeessa voimajohto sekä Kaakamojoen että Oritojan kohdalla ylittäisi vesistön hieman viistosti. Kaakamojoen osalta olemassa oleva voimajohtoalue levenee nykyisestä ja siten aukko rantavyöhykkeeseen kasvaa. Molempien vesistön ylitysten osalta tulisi arvioida, kuinka laajalta alueelta kasvillisuutta joudutaan poistamaan uoman varrelta ja arvioida toimenpiteen vaikutus ko. vesistöön.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-selostuksessa vaikutusten arviointi pintavesien osalta on edellä todetuista puutteista huolimatta arvioitu oikean suuruiseksi saatavilla olevien tietojen perusteella. Sähkönsiirron osalta maakaapelin ja ilmassa kulkevan voimajohdon osalta vaikutukset voisi esittää erikseen. Voimajohdon osalta kaivuuta on huomattavasti vähemmän kuin maakaapelin asentamisessa, joten vaikutukset ovat siltä osin todennäköisesti lievemmat kuin maakaapelin kaivuusta aiheutuen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa on tunnistettu ja esitetty yleisellä tasolla vaikuttavimmat ehkäisevät ja lieventävät toimenpiteet, joilla haitallisia vaikutuksia pintavesien tilaan voidaan minimoida.

Vaikutukset kasvillisuuteen, luontotyypeihin ja suojelualueisiin

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksesta ja sen liitteistä käy ilmi, että hankkeen kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitykset on kohdennettu oikeille alueille eli sellaisille alueille, joihin hankkeesta voi kohdistua vaikutuksia ja selvitykset on laadittu oikeaan kartoitusaikaan. Asiakirjojen perusteella selvityksiin on käytetty myös riittäväällä tavalla aikaa.

Hankealueelle tai sen läheisyyteen ei sijoitu Vinsanmaan lettojen Natura-alueen lisäksi muita Natura-alueita tai luonnonsuojelualueita. Tuulivoimaloiden alueelle on kuitenkin suunnitteilla uusi valtion luonnonsuojelualue, joka kattaa Vinsanmaan lettojen Natura-alueen itäisemmän osa-alueen. Yhteysviranomaisen on yhtä mieltä Metsähallituksen lausunnossaan toteaman kanssa siitä, että hankkeen rakenteet (tiet, kaapeliojat, tuulivoimaloiden nosto- ja perustamisalueet, tuulivoimalat, voimajohtojen johtoaukeat voimajohtoineen) suhteessa uuden luonnonsuojelualueen rajaukseen on epäselvästi kuvattu ja katsoo, ettei hankkeen toteuttamisen tulisi vaarantaa uuden luonnonsuojelualueen perustamista. Yhteysviranomaisen katsoo, että muihin luonnonsuojelualueisiin ja Natura-alueisiin kuin Vinsanmaan lettoihin laadittu tarkastelu on riittävällä tavalla toteutettu. Vinsanmaan lettojen Natura-arvioinnista lausutaan erikseen.

Vaikutukset linnustoon

Yhteysviranomaisen katsoo, että pesivän linnuston nykytilaselvitysten osalta on asianmukaisesti esitetty selvitysajankohdat, selvityspäivien määrä ja -sääolosuhteet, selvitysmenetelmät sekä linnustonselvitysten laskenta- ja havaintopaikat sekä -alueet. Laskennoista ja selvityksistä saadut tulokset on esitetty asianmukaisella tasolla ja myös tarkat tulokset havaintojen sijoittumisineen ovat saatavilla ja ne on selkeästi esitetty.

Yhteysviranomaisen lisäksi toteaa, että metsäkanalintuselvityksiin sekä pöllöselvitykseen käytetty aika on hankkeen laajuuteen nähden melko vähäinen ja esimerkiksi kanalintulaskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Toisaalta selvityksissä on kuuntelupisteiden sekä kartoitusalueiden esittämisellä pystytty osoittamaan, että hankealue on ilmoitetussa ajassa ehditty käydä läpi riittävällä tavalla. Metsäkanalintuselvityksissä painopiste on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan oikein kohdennettu metson soidinpaikkakartoituksiin, joskin riekon reviirien esiintymisen kartoitukset jäävät metsäkanalintuselvityksessä epäselviksi. Pöllöselvityksen suurimmat epävarmuudet ovat sen yhdessä kartoitusyössä ja siinä, että kartoitus on ollut riippuvainen alueen teiden aurauksesta. Hankkeen luontoselvityksessä on kuitenkin mainittu pöllökuuntelua tehdyn myös aamuöisten metsäkanalintukartoitusten yhteydessä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että uhanalaisen suuren petolinnun erillisseuranta on kokonaisuudessaan asianmukaisella tavalla laadittu.

Yhteysviranomaisen katsoo, että muuttolinnuston nykytilaselvitykset on raportoitu asianmukaisella tavalla ja selvityksessä on esitetty oleelliset tiedot tarkkoine tuloksineen selkeästi. Muuttolinnustonselvityksiin oli kuitenkin käytetty aikaa yhteensä vain kuusi päivää kevä- ja syysmuuton seurantaan, eli kolme päivää/muuttokausi. Yhteysviranomaisen katsoo, että seurantaan käytetty aika on liian vähäinen ja tällöin myös arviointi alkaa jäämään epävarmemmalle pohjalle. Tämä oli tunnistettu myös arviointiselostuksessa erityisesti syysmuuton seurannan osalta. Muuttolinnuston arvioinnissa oli kuitenkin käytetty lähtötietoina ja vertailukohtana myös lähialueen toisen hankkeen tuoreita muuttolinnustonselvityksiä, minkä voi katsoa jonkin verran kompensoivan vähäistä muutonseurantaa.

Vaikutukset muuhun eläimistöön

Yhteysviranomaisen katsoo, että lepakkoselvitys on laadittu asianmukaisella tavalla; selvityksen ajankohdat sekä sääolosuhteet ja selvityksen kohdentuminen on ilmoitettu, samoin menetelmät ja käytetty välineistö. Selvityksen tulokset on myös raportoitu selkeästi.

Yhteysviranomaisen katsoo, että myös viitasammakon osalta selvityksen raportointi on asianmukaisella tavalla laadittu. Yhteysviranomaisen kuitenkin huomauttaa, että viitasammakko on hyvin havaittavissa vain sen kutuaikaan illalla ja iltayöstä. Päivälläkin se on mahdollista kiivaimpaan soidinaikaan havaita, mutta tällöinkään tulosta, jossa viitasammakkoa ei havaittu, ei voida pitää luotettavana osoituksena, etteikö lajia kyseisellä alueella voisi esiintyä. Toisaalta viitasammakkoraportoinnin yhteydessä oli todettu, etteivät alueet kohdennetuista kartoituksista huolimatta olleet lajin lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi erityisen soveltuvia. Yhteysviranomaisen pitää viitasammakkoselvityksen täydennyskartoituksia perusteltuna.

Yhteysviranomaisen toteaa, että suurpetojen osalta ei ole laadittu erillistä maastokartoitusta, vaan tiedot suurpedoista perustuvat Luonnonvarakeskuksen julkisiin aineistoihin. YVA-selostuksessa on lisäksi todettu, ettei luontoselvitysten maastoselvityksissä ole tehty jälki- tai jätöshavaintoja. YVA-selostuksesta tai sen liitteistä ei kuitenkaan käy ilmi, missä luontoselvitysten maastotöissä suurpetojen jälkien havainnointi on ollut aktiivista. Suurpetojen havainnointi on vaikeaa ja julkisten aineistojen tulosten tueksi vaikutusalueelle tehty esimerkiksi lumijälkikartoitus lisäisi arvioinninkin luotettavuutta.

Vaikutukset ilmastoon

Yhteysviranomaisen katsoo, että Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen YVA-selostuksessa esitetty ilmastovaikutusten arviointi ei kuvasta hankkeen todellisia ilmastovaikutuksia. Ongelmia on sekä hankkeen hiilijalanjälki- että hiilikädenjälkilaskennassa.

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että ilmastovaikutusten arviointia on avattu tarkemmin liitteessä 15. Liitteessä on esitetty ilmastovaikutusten arvioinnissa käytetyt parametrit ja menetelmät ja varsinaisessa YVA-selostuksessa laskennan tulokset. Kuitenkin liitteessä olisi voitu esittää vielä tarkemmin varsinaisen laskennan tulokset ja päästöt olisi tullut esittää myös vaiheittain. Nyt tulokset on ilmoitettu kokonaisuutena tuulivoimaloiden, tiestön ja sähkönsiirron osalta, mutta epäselväksi jää, mikä osuus päästöistä syntyy materiaaleista, rakentamisesta, käytöstä ja lopettamistoimenpiteistä. YVA-selostuksessa olisi tullut kuvata tarkemmin ilmastovaikutusten kokonaisuus ja suuruus vaiheittain.

Varsinaisessa kasvihuonekaasupäästölaskennassa on käytetty oletuksena voimaloiden tehona 6,6 MW:a, mutta YVA-selostuksessa on esitetty, että voimaloiden teho on 6–10 MW. Valintaa on perusteltu sillä, että voimaloiden päästöt eivät juurikaan eroa tehosta riippumatta, mutta suurempi voimalatyyppi tarkoittaa massiivisempia rakennelmia, joka tarkoittaa suurempia kasvihuonekaasupäästöjä. Materiaalit ovat yleensä tuulivoimahankkeiden suurin yksittäinen päästölähde.

Kasvihuonekaasupäästölaskennassa tulisi siis käyttää myös suurimman mahdollisen voimalatyypin materiaali- ja tuoteselosteita mahdollisuuksien mukaan.

YVA-selostuksessa ja liitteessä puhutaan myönteisistä ja kielteisistä ilmastovaikutuksista. Näitä termejä ei ole kuitenkaan avattu, vaan käsitteissä mainitaan sekä hiilijalanjälki että kasvihuonekaasut. Myönteisistä ja kielteisistä ilmastovaikutuksista puhuminen on siis harhaanjohtavaa, ja olisi parempi käyttää vakiintuneita ja yksiselitteisiä termejä kuten hiilijalanjälkilaskenta tai kasvihuonekaasupäästölaskenta. Myönteisillä ilmastovaikutuksilla puolestaan viitataan yleensä hiilikädenjälkilaskentaan ja tätä lienee tarkoitettu. Kasvihuonekaasupäästölaskenta on myös jo paremmin tutkittua ja vakiintuneempaa kuin hiilikädenjälkilaskenta, minkä vuoksi jälkimmäiseen tulisi suhtautua varovaisuudella.

Yhteysviranomainen katsoo, että hiilikädenjälkilaskennan osalta on turhaa vertailla tuulivoimalla tuotetun sähkön päästöjä eurooppalaiseen sähköntuotannon keskiarvoon tai fossiilisen energian päästöihin. Suomessa tuotettu sähkö ei korvaa keskimääräistä eurooppalaista sähköntuotantoa, vaan sähkönvienti rajoittuu tällä hetkellä Ruotsiin ja Viroon, joissa sähköntuotannon päästöt ovat pienemmät kuin muualla Euroopassa. Vertailu kahteen muuhunkin tuotantomuotoon ontuu, sillä tarkat tiedot Suomen keskimääräisestä sähköntuotannon ominaispäästökertoimesta saa Tilastokeskukselta. Esimerkiksi vuonna 2022 Suomen sähköntuotannon ominaispäästökerroin oli 66 gCO₂e/kWh eli huomattavasti vähemmän kuin YVA-selostuksessa esitetty 98 gCO₂e/kWh. Sähköntuotannon päästökertoimen ennuste ei myöskään perustu kotimaisiin lähteisiin ja arvioksi esitetty 46 gCO₂e/kWh tuotannon ajaksi jättää epäileväksi, josko seuraavat kolme vuosikymmentä päästökerroin on noin korkea.

Energiateollisuuden oma arvio on, että vuonna 2035 sähköntuotannon päästökerroin Suomessa on 14 gCO₂e/kWh, joka on todennäköisesti lähempänä totuutta. Tällöin vuotuiseksi päästöhyödyksi saadaan n. 8 900 tCO₂e, jolla tuulivoimahanke "kompensoisi" omat päästönsä noin 20 vuodessa, ei 1–7 vuodessa kuten YVA-selostuksessa on esitetty. YVA-selostuksessa on myös esitetty, että sähköntuotanto hankkeessa alkaa aikaisintaan vuonna 2026, jolloin pienempi sähköntuotannon ominaispäästökerroin koko hankkeen elinkaaren ajaksi (n. 2026–2056) on perusteltu. Energiateollisuus puolestaan arvioi, että vuonna 2050 sähköntuotannon ominaispäästökerroin on Suomessa jo lähellä nollaa. Koska hiilijalanjälkilaskennassakin oli puutteita, todennäköistä on, että hankkeen ilmastovaikutus suuntaan tai toiseen on vähäinen, eli hankkeella tuskin on myönteisiä tai kielteisiä ilmastovaikutuksia ja kokonaisuutena lopputulos on lähellä neutraalia.

Ilmastomuutoksen vaikutukset hankkeeseen

Yhteysviranomainen on lausunnossaan Kuorinki-Vinsanmaan YVA-ohjelmasta pyytänyt toimijaa arvioimaan myös ilmastomuutoksen vaikutuksia tuulivoimahankkeeseen. YVA-selostuksessa ei ole kuvattu hankealueen nykyisiä ilmasto-olosuhteita eikä siinä ole myöskään selvitetty tulevaa ilmastomuutosta hankealueella. Ilmastovaikutusten osalta on yleisesti lueteltu ilmastomuutokseen liittyviä riskejä, mutta näitä ei ole huomioitu osana hankkeen suunnittelua tai

hankkeeseen vaikuttavia ympäristöriskejä. Myöskään sään äärevöitymistä ei ole otettu huomioon.

Yhteysviranomaisen toteaa, että vaikka YVA-selostus on puutteellisesti laadittu sekä ilmastovaikutusten että hankkeeseen kohdistuvien ilmastomuutoksen vaikutusten osalta, ilmastovaikutukset tuskin tulevat olemaan hankkeessa merkittäviä.

Yhteysviranomaisen haluaa kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, että YVA-selostuksessa esitetty ilmastovaikutusten arviointi tulisi tehdä mahdollisimman hyvin huomioiden laskentaan kohdistuvat epävarmuudet ja suhtautumalla varovaisesti liian positiivisiin väittämiin tuulivoimahankkeen hyödyistä. Alati muuttuvassa ilmastossa suhteellisen pitkän elinkaaren omaavien tuulivoimahankkeiden osalta on myös pystyttävä paremmin arvioimaan niihin kohdistuva rasite ja riskit ilmastomuutoksen myötä.

Vaikutukset liikenteeseen

YVA-selostuksessa hankealueen sijainti suhteessa ympäröivään maantieverkkoon ja nykytila on kuvattu. Maantiet tienumeroineen hankealueen ympäristössä on merkitty kartalle, samoin kyseisten teiden keskimääräiset vuorokausiliikennemäärät. Erikoiskuljetusreittivaihtoehdot ja vaihtoehdoiset tulotiet hankealueelle on kuvattu ja havainnollistettu kartalla, johon on merkitty myös sillat ja painorajoitetut sillat.

Käytönaikaisten vaikutusten vähäisyyden vuoksi vaikutusten arviointi on rajattu koskemaan lähinnä vain rakentamisaikaista liikennettä ja hankkeen purkamisen on arvioitu aiheuttavan samankaltaista hetkellistä liikennettä tieverkolla kuin rakentamisen. Myös yhteisvaikutuksia on arvioitu. Liikenteeseen kohdistuvien vaikutusten osalta vaihtoehtojen välillä arvioidaan olevan vain vähäisiä eroja.

Yhteysviranomaisen toteaa, että alustavat laskennalliset tuotantoalueelle sen ulkopuolelta saapuvien kuljetusten (erikoiskuljetukset) ja sisäisten kuljetusten määrät on kuvattu taulukossa 20.1. Yhteysviranomaisen katsoo, että taulukosta olisi tullut ilmetä myös pääkuljetusreittien nykyinen liikenne ja arvioitu liikenteen lisäys sekä kpl/vrk että prosentteina, jotta vaikutuksia voidaan kunnolla vertailla. Liikenteen lisäys tulisi arvioida myös vaihtoehdolle, jossa maa-ainekset kuljetetaan hankealueen ulkopuolelta huomioon ottaen paluuliikenne tyhjänä ajettaessa. Arviointia tulee tältä osin tarkentaa ja ottaa huomioon jatkosuunnittelussa.

Kuten Traficom tuo lausunnossaan esille, arviointiselostuksessa on mainittu Kemi-Tornion lentoasemasta johtuvan korkeusrajoituksen olevan 309 metriä merenpinnasta. Ristiriitaisesti kerrotaan kuitenkin suunniteltavien voimaloiden ulottuvan jopa 370 metrin korkeudelle merenpinnasta. Korkeusrajoitus on olemassa lentoaseman lentomenetelmien suojaamiseksi. Lentoesteluprosessissa Traficom voi joutua rajoittamaan voimaloiden korkeuksia.

Yhteysviranomaisen pitää muilta osin YVA-selostuksen liikennevaikutusten arviointia riittävänä. Erikoiskuljetusreiteistä osa kulkee Kemin kaupungin alueella katuja pitkin. Näiltä osin kuljetus vaatii kaupungin suostumuksen.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin, virkistyskäyttöön ja terveyteen sekä elinkeinoelämään

Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimahankkeen merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat muun muassa visuaaliseen maisemakuvaan ja ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Yhteysviranomainen katsoo, että ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten arviointiin käytetyt menetelmät ja niistä johdetut vaikutusarviot ovat riittävät. Arvioinnin aiheistona ja lähtötietona on käytetty mm. YVA-ohjelmasta saatua palautetta, kartta-aineistoja, tämän hankkeen vaikutusarvioinnin muiden osioiden tuloksia sekä asukaskyselyä, yleisötilaisuudesta ja metsästäjätapaamisesta saatuja palautteita.

Ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvat vaikutukset on arvioitu merkittävyydeltään kohtalaisen kielteiseksi. Toiminnanaikaisista vaikutuksista merkittävimpinä on pidetty muutoksia maisemassa ja äänimaisemassa sekä kielteisiä vaikutuksia alueen virkistyskäyttöön kuten metsästyksen. Yhteysviranomainen toteaa, että suurin osa alueista palautuu alkuperäiseen käyttöönsä tuulivoimapuiston valmistuttua, mutta tuulivoimaloiden melu ja välke, yhtenäisen metsän pirstoutuminen ja maiseman muuttuminen vaikuttavat alueen käytön houkuttelevuuteen sekä asumisen että virkistyskäytön osalta. Teiden parantamisella ja uusien huoltoteiden rakentamisella on myös myönteisiä vaikutuksia.

Arviointiselostuksesta annetussa palautteessa ja yleisötilaisuuksissa on esitetty huoli tuulivoimaloiden sijoittumisesta liian lähelle asutusta, kuten Arpelan, Sattajärven ja Korpijärven kyliä. Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnin tulosten perusteella yksistään Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen meluvaikutukset tai välkevaikutukset eivät ylitä vertailuarvoina käytettyjä ohjearvoja asutukseen käytettävillä alueilla, mutta tiettyä epävarmuutta jää yhdessä muiden tuulivoimahankkeiden kanssa aiheutuviin vaikutuksiin sekä melun että välkkeen suhteen. Hankkeen jatkosuunnittelussa on varmistuttava, että yhteisvaikutukset lähialueilla toteutettavien tuulivoimahankkeiden kanssa eivät asutukseen käytettävillä alueilla ylitä melulle ja välkkeelle annettuja ohjearvoja.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen toteuttamiskelpoisuuden arvioinnin kannalta on välttämätöntä, että hankkeen jatkosuunnittelussa esitetään vaihtoehto tai vaihtoehtoja, joissa voimaloita on selkeästi vähemmän. Tuulivoimaloiden etäisyyttä asutuksesta tulee jatkosuunnittelussa pyrkiä kasvattamaan huomioon ottaen myös peltoaukeat, puuston mataluus ja järvinäkymät, mikä vähentäisi tuulivoimaloista koettua häiriötä.

Vaikutukset poronhoitoon

Suunnittelualue sijoittuu pääosin Palojärven paliskunnan alueelle, paliskunnan lounaisosaan, poronhoitoalueen rajalle. Rajalla ei ole esteitä. Alueella voi laiduntaa myös Lohijärven paliskunnan poroja. Alue on arviointiselostuksen mukaan suhteellisen rauhallinen ja porot laiduntavat siellä talven yli vapaasti ilman lisäruokintaa, mikä tekee alueesta laitumena arvokkaan. Arviointiselostuksen mukaan alueen merkitys poronhoidolle on viime vuosina korostunut. Lisäksi vaikutusten suuruuteen vaikuttaa hankkeen vähintään 30 vuoden toiminta-aika. Myös hankkeen

voimajohto sijoittuisi porojen talvilaitumille poronhoitoalueelle sijoituessaan. Hankealueelle ei sijoitu poronhoidon rakenteita, mutta sen vaikutusalueella on siirtoaitapaikkoja ja erotusaita. Hankkeella on haitallisia vaikutuksia porolaitumiin ja porojen laidunnukseen sekä poronhoitoon muuttuvan laidun- ja toimintaympäristön myötä.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen vaikutuksia ja vaikutusten merkittävyyttä on arvioitu kattavasti ja yhteistyössä Palojärven ja Lohijärven paliskuntien kanssa. Arviointiselostuksessa on kuvattu hankealueen nykytilaa riittävästi, sekä sanallisesti, kartoin että taulukoin. Arvioinnissa on käytetty hyväksi paikkatietoaineistoja ja vertaisarvioitua tieteellistä tutkimusta ja paliskuntien kokemuksia maankäytön vaikutuksista. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostus on poronhoidon osalta riittävä ja tehty laadukkaasti, riittävän monipuolisin menetelmin ja paliskuntia osallistaen. Arvioinnissa on kuitenkin joitakin puutteita, esimerkiksi sen osalta, mistä hankkeen vaatiman maa-aines otettaisiin ja miten otto vaikuttaisi porolaitumiin ja poronhoitoon (esimerkiksi sijainti, ottamisen ajankohta). Hankkeen jatkosuunnittelussa on varmistuttava, että näistäkin vaikutuksista ollaan selvillä ja haittoja ehkäistään ja lievennetään.

Palojärven paliskuntaan sijoittuva Varevaaran tuulivoimatuotantoalue on ollut tuotannossa vuodesta 2013 lähtien. Arviointiselostuksen mukaan porojen talviajan laidunkiertoreitti suuntautuu nykyisin Varevaaran sijaan enemmän Kuorinki-Vinsanmaan hankealueen suuntaan ja Varevaaran tuotantoalueen tiestön on koettu hankaloittaneen porojen paimennusta. Yhteysviranomaisen katsoo, että Kuorinki-Vinsanmaan hankkeesta voi aiheutua yhteisvaikutuksia Varevaaran tuulivoimatuotantoalueen kanssa. Palojärven paliskunnan alueelle on myös suunnitteilla useita muita tuulivoimahankkeita ja Rajapalojen kaivoshanke. Arviointiselostuksessa todetaan, että kaikkien hankkeiden toteutuminen ei ole voimassa olevan maakuntakaavan ohjauksen mukaista ja että kaikkien hankkeiden toteutuminen aiheuttaisi erittäin merkittäviä kielteisiä vaikutuksia poronhoidolle. Yhteysviranomaisen yhtyy em. yhteisvaikutuksia koskeviin päätelmiin kuten myös Paliskuntain yhdistys on lausunnossaan tehnyt.

Arvioinnissa esitettyjen vaihtoehtojen vähäisten erojen vuoksi niiden vaikutuksissa ei arvioinnissa ilmene suuria eroja poronhoidon näkökulmasta. Yhteysviranomaisen katsoo, että poronhoidon kannalta suositeltavinta on mahdollisimman vähäinen voimalamäärä ja että voimalat sijoitettaisiin mahdollisimman tiiviisti. Sähkönsiirron osalta tulee pyrkiä vaihtoehtoon, jossa uutta johtokäytävää tulee rakennettavaksi mahdollisimman vähän. Hankealueen tuloteiden osalta tulisi käyttää teitä, jotka eivät ohjaa poroja valtatie 4:lle ja rautatielle. Haittoja voidaan vähentää esimerkiksi ennallistamalla ja suojelemalla laidunalueita. Myös hankkeen aiheuttamia välillisiä vaikutuksia kuten porojen laidunalueelta siirtymisestä aiheutuvien vahinkojen syntymistä sekä lisääntynyttä poronhoitotyötä voidaan lieventää ja kompensoida.

Arviointiselostuksessa esitettyt haittojen lieventämistoimenpiteet ovat oikeanlaisia, mutta niiden toteuttamismahdollisuuksiin liittyy osittain epävarmuutta. Esimerkiksi alueiden ennallistaminen laidunalueiksi tai aitaaminen vaativat sopimisen maanomistajan kanssa. Haittojen kompensatiokeinoista ei myöskään ole sovittu paliskunnan ja hankkeesta vastaavan kesken, kuten yhteysviranomaisen on

lausunnossaan YVA-ohjelmasta edellyttänyt. Tarve kirjalliselle sopimiselle on kuitenkin tunnistettu arviointiselostuksessa. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee toteuttaa haittojen lieventämistoimenpiteitä ja sopia paliskunnan kanssa jäljelle jäävien haittojen kompensoimisesta.

Maakuntakaavamääräysten mukaan poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueidenkäyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Turpeenottoaluetta (EOT) koskevan maakuntakaavamääräyksen mukaan turvetuotantoalueen jälkikäyttöä suunniteltaessa poronhoitoalueella tulee pyrkiä turvaamaan alueen poronhoidon edellytykset ja turvetuotannon suunnitteluun soveltuvaa aluetta (eot) koskevan maakuntamääräyksen mukaan turvetuotantoalueen jälkikäyttöä suunniteltaessa poronhoitoalueella tulee turvata alueen poronhoidon edellytykset.

Yhteysviranomainen katsoo, että yleiskaavoituksessa tulee varmistaa maakuntakaavamääräysten toteutuminen. Hankkeita yksinään ja kaikkien hankkeiden yhteisvaikutuksia tulee jatkosuunnittelussa tarkastella erityisen tarkasti maakuntakaavan ohjauksen toteuttamiseksi. Hankkeiden vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia tulee estää ja lieventää ja huolehtia, että poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset turvataan, eikä poronhoidolle aiheudu kohtuutonta haittaa kaavojen toteuttamisesta. Yhteisvaikutusten ehkäisemisessä yhteistyö hankkeista vastaavien ja paliskuntien välillä on tärkeää.

Arviointiselostuksessa esitetään, miten poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia voidaan seurata. Yhteysviranomainen toteaa, että esitetyt keinot ovat oikeanlaisia, mutta selostuksesta jää epäselväksi aiotaanko esitettyä seuranta toteuttaa, sillä selostuksen mukaan seurantaan liittyvistä asioista tulisi sopia kirjallisesti hankkeesta vastaavan ja paliskunnan kesken.

Vaikutukset viestintäyhteyksiin

Arviointiselostuksessa todetaan, että tuulivoimaloiden rakentamisvaiheessa vaikutusta viestintäyhteyksiin ei ole, mutta tuotantovaiheessa tuulivoimalat voivat aiheuttaa haittaa antenni-TV:n vastaanottoon radio- ja lähetyksasemaan nähden tuulivoimaloiden takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa ja tuotantoalueen taakse jää useita kyliä ja asutuskeskittymiä. Koska lähetinsignaali on voimakas, hankkeella ei kuitenkaan arvion mukaan todennäköisesti ole vaikutusta TV-kuvan näkymiseen eikä radiolähetyksen kuuluvuuteen.

Yhteysviranomainen toteaa, että erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan TV- ja radiolähetyksaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa TV-signaalin eteneminen estyy kokonaan. Myös alueen asukkaat ovat esittäneet huolensa hankkeen vaikutuksista viestintäyhteyksiin. Tuulivoimalat tulee sijoittaa alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-TV:n vastaanotolle ei aiheudu.

Hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä tai telekaapelointeja. Toteutuessaan tuulivoimahanke haittaa ja voi jopa estää radiotietä käyttävien viestiyhteyksien rakentamista. Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahanke voi

aiheuttaa häiriöitä viestintäyhteyksiin yksin ja yhteisvaikutuksena muiden hankkeiden kanssa. Kaavoituksen edetessä hankkeesta vastaavan on esitettävä suunnitelma tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi ennen rakennuslupien myöntämistä. Mikäli suunnitelman laatiminen ei ole mahdollista rakennuslupan hakemusvaiheessa, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan suunnitelma viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä. Häiriön poistokeinoja suunniteltaessa on otettava huomioon myös alueen muut tuulivoimahankkeet.

Arviointiselostuksen mukaan tuulivoimalat saattavat myös heikentää poronhoitajien viestintään käyttämien matkapuhelinten ja porojen GPS-paikannuspannoissa käytettävän Digitan langattoman LoRaWAN-verkon kuuluvuutta. Jatkosuunnittelussa tulee myös huomioida hankkeen mahdolliset vaikutukset viranomaisverkon (VIRVE) toimintaan.

Vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan

Arviointiselostuksen mukaan Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeesta vastaava Myrsky Energia Oy on teettänyt VTT:llä tutkaselvityksen ja Puolustusvoimilta on saatu tammikuussa 2022 lausunto, jonka mukaan Puolustusvoimat ei vastusta hankkeen toteuttamista. Arvioinnissa tukeudutaan Puolustusvoimilta saatua lausuntoon, eikä hankkeella arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia Puolustusvoimien tutkien toimivuuteen tai Puolustusvoimien muuhun toimintaan.

Puolustusvoimat ei ole antanut yhteysviranomaiselle lausuntoa YVA-selostuksesta. Yhteysviranomaisen on YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa todennut, että hankkeesta vastaava on saanut 21.1.2022 Puolustusvoimilta lausunnon, jonka mukaan Puolustusvoimat ei vastusta hankkeessa suunniteltujen 26 tuulivoimalan, joiden kokonaiskorkeus on 300 metriä, rakentamista Tervolan ja Tornion Kuorinki-Vinsanmaan alueelle. Puolustusvoimien hyväksyntää ei siten ole esitettylle VE3:lle, jossa voimaloita on 28.

Yhteysviranomaisen toteaa, että Puolustusvoimien yleisen linjauksen mukaan, mikäli toteutettavien tuulivoimaloiden korkeus kasvaa yli 10 metriä, voimaloiden määrä kasvaa tai sijoittelu poikkeaa enemmän kuin 100 metriä niistä tiedoista, joilla Puolustusvoimien Pääesikunnan operatiivinen osasto on antanut lausunnon hankkeen hyväksyttävyydestä, tulee hankkeesta vastaavan hakea Pääesikunnalta uusi lausunto hankkeen hyväksyttävyydestä. Yhteysviranomaisen katsoo, että yli 26 voimalan toteutusvaihtoehto ja mahdolliset sijaintimuutokset edellyttävät uutta lausuntoa ja hyväksyntää Puolustusvoimilta. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että kunta ei voi hyväksyä tuulivoimayleiskaavaa ilman Puolustusvoimien hyväksyntää.

Vaikutukset yleiseen turvallisuuteen ja arvio ympäristöriskeistä

Arviointiselostuksessa hankkeen yleistä turvallisuutta on arvioitu vertaamalla hankkeen teknisiä suunnitelmia ja voimaloiden etäisyyksiä riskialttiisiin kohteisiin ja tarkistettu toteutuvatko yleisesti esitetyt turvaetäisyydet tuulivoimahankkeen toteutuksessa. Lisäksi on tunnistettu muut hankkeeseen liittyvät ympäristö- ja

turvallisuusriskit ja mahdolliset häiriötapaukset koko hankkeen elinkaaren aikana sekä arvioitu niiden todennäköisyyttä poikkeustilanteet huomioiden.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen turvallisuus- ja ympäristöriskit on kuvattu YVA-selostuksessa riittävästi. Selostuksessa on tunnistettu tuulivoimahankkeeseen liittyviä ympäristöriskejä koko elinkaaren ajalla ja myös toiminnan päättymisen jälkeiset riskit, sekä kuvattu toimenpiteitä turvallisuusriskien estämiseksi ja/tai lieventämiseksi. Myös riskien todennäköisyyksiä sekä vaikutusten suuruutta on arvioitu riittävästi.

Yhteisvaikutukset

Yhteysviranomaisen on arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa huomauttanut, että yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa ovat todennäköisesti merkittäviä ja arviointi tulee tehdä erityisen huolellisesti. Yhteysviranomaisen on edellyttänyt, että mm. maisema- ja näkemäanalyysissä tulee tuoda esiin kaikki lähialueen rakennetut, rakenteilla olevat ja suunnitteluvaiheessa olevat hankkeet, koska lukuisten samalle alueelle keskittyvien hankkeiden vaikutukset mm. ihmisten hyvinvointiin, maisemaan, elämistöön, erityisesti linnustoon, sekä perinteisiin elinkeinoihin ovat yksittäistä hanketta laajempia ja merkittävämpiä. Yhteysviranomaisen on myös kannustanut hankkeesta vastaavaa suunnittelemaan sähkönsiirtoa yhteisissä voimajohdoissa muiden hankkeiden kanssa.

Arviointiselostuksen mukaan alle 30 kilometrin säteellä Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoima-alueesta sijaitsee kaksi tuotannossa olevaa tuulivoima-aluetta, kaksi kaavoitettua tuulivoimatuotannon aluetta sekä kahdeksan kaavoituksessa olevaa hanketta. Arviointiselostuksen mukaan alle 10 kilometrin etäisyydellä Kuorinki-Vinsanmaan tuotantoalueesta on kaksi suunnitteluvaiheessa olevaa (Martimo ja Kolopetäjä-Rovavaara) sekä yksi kaavoitettu (Löylyvaara) tuulivoimatuotannon alue. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että em. arviointiselostuksen tekstistä puuttuvat hankealueesta alle tai noin 10 km:n päässä sijaitsevat Haapamaan ja Vitsakankaan hankkeet, jotka kuitenkin on esitetty asianmukaisesti kuvassa 9.1 ja taulukossa 9.1.

Arviointiselostuksessa yhteisvaikutuksia on arvioitu maankäytön ja yhdyskuntarakenteen, melun, välkkeen, maiseman, kulttuuriympäristön, poronhoidon, ihmisten elinolojen ja viihtyvyyden, viestintäyhteyksien, luonnonvarojen, maa- ja kallioperän, pohjavesien, pintavesien, linnuston sekä ilmaston osalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeiden yhteisvaikutukset korostuvat erityisesti maisemaan, meluun, välkkeeseen, poronhoitoon, viestintäyhteyksiin, sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Yhteysviranomaisen on edellä käsitellyt yhteisvaikutuksia vaikutustyypeittäin. Muita hankkeita on käsitelty edellä myös kohdassa ”Liittyminen muihin hankkeisiin”.

Kuten edellä on todettu, arviointiselostuksessa on useassa kohtaa virheellisesti mainittu Kuorinki-Vinsanmaan ja Kolopetäjä-Rovavaaran tuulivoimahankkeen tuotantoalueiden välisen etäisyyden olevan pienimmillään noin 5–6 kilometriä. Kuvan 9.1 perusteella ja myös taulukossa 9.1. todetaan, että hankealueiden etäisyys toisistaan on noin kaksi (2) kilometriä, jolloin lähimpien voimaloiden väli on noin 3,5

km. Mikäli vaikutuksia on arvioitu tämän virheellisen tiedon nojalla, muodostavat ne epävarmuustekijän yhteisvaikutusten arvioinnin tulosten osalta.

Arviointiselostuksen luku 31 käsittää vaikutusten yhteenvedon ja vaihtoehtojen vertailun. Yhteysviranomainen toteaa, että loppuyhteenvedossa ei ole tuotu esiin hankkeen yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa, eikä vaikutustyyppikohtaisten arvioiden yhteenvedoissa tai vaikutusten suuruutta kuvaavista taulukoissa yhteisvaikutuksia ole esitetty. Tämän vuoksi yhteisvaikutukset eivät havainnollistu myöskään vaikutustyyppikohtaisesti.

Toiminnan päätyminen

Arviointiselostuksessa on yleisellä tasolla kuvattu tuulivoimaloiden purkaminen ja tuotu esille osien ja materiaalien kierrätysmahdollisuuksia. Kokonaiskuva jätteiden määrästä koko elinkaaren aikana jää kuitenkin puutteelliseksi. Yhteysviranomainen katsoo, että selostuksessa olisi voitu tarkemmin kuvata purkamisessa syntyvät eri jättejakeet ja niiden määrät hankkeen kokonaisjättemäärän hahmottamiseksi.

Yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että arviointiselostuksessa on tuotu esiin myös mahdollinen betoniperustusten poistaminen kokonaan maaperästä. Selostuksessa olisi ollut hyvä avata tarkemmin eri perustamistavoilla toteutettavien teräsbetoniperustuksien ja voimaloiden välisten maakaapeleiden poistamista maaperästä sekä arvioida poistamisen ja maa-ainestäyttötöy (maisemointityön) vaikutuksia. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että poistettua betonia on mahdollista hyödyntää maanrakentamisessa valtioneuvoston asetusta 843/2017 (ns. MARA-asetusta) noudattaen.

Suomessa ei ole voimassa erityislainsäädäntöä koskien tuulivoimalan purkamista. Ympäristöministeriö on teettänyt vuonna 2023 selvityksen lainsäädännön muutostarpeista. Selostuksessa todetaan yleisesti, että purkutöissä ja materiaalien kierrättämisessä noudatetaan sen hetkistä lainsäädäntöä. Arviointiselostuksessa olisi ollut hyvä tuoda esiin purkamisen eri tahojen vastuut tämänhetkisen lainsäädännön näkökulmasta (hankkeesta vastaava, maaomistaja, kunta, valtio). Huoli purkuvaiheesta aiheutuvista kustannuksista ja purkuvastuusta sekä purkamisesta ympäristölle aiheutuvista vaikutuksista on tullut esille myös muun muassa menettelyn yhteydessä pidetyissä yleisötilaisuuksissa.

Vaihtoehtojen vertailu

Arviointiselostuksen luku 31 käsittää vaikutusten yhteenvedon ja vaihtoehtojen vertailun. Eri vaikutustyyppien arvioituja vaikutuksia tarkastellaan ja eritellään kullekin vaikutustyyppille ominaisimmalla tavalla. Vaihtoehtojen vertailusta on laadittu yhteenvedo sekä sanallisena että taulukkomuodossa. Kutakin vertailtavaa vaihtoehtoa verrataan vaikutustyypeittäin sekä nykytilanteeseen ja sen kehitykseen, että muihin hankevaihtoehtoihin. Yhteysviranomainen katsoo, että erittelevä menetelmä on sopiva esittämään vaihtoehtojen eroja.

Hankkeen toteuttamatta jättämisen lisäksi arviointiselostuksessa on esitetty kolme vaihtoehtoa, joissa tuulivoimaloita on joko 25 (VE2), 26 (VE1) tai 28 (VE3). Kaikissa vaihtoehtoissa voimaloiden yksikköteho on enintään 10 MW ja kokonaiskorkeus

enintään 300 m. Vaihtoehtoa, jossa voimalat olisivat alle 300 metriä korkeita, ei ole esitetty. Arviointiselostuksessa on esitetty neljä sähkönsiirron vaihtoehtoa; VE A ja VE B, joissa liittyttäisiin valtakunnan verkkoon Keminmaan sähköasemalla, sekä VE A 2 ja VE B 2, joissa liittyttäisiin valtakunnan verkkoon Viitajärvelle rakennettavalla sähköasemalla.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arvioidut hankevaihtoehdot VE1, VE2 ja VE3 ovat tuulivoimaloiden määrän suhteen hyvin lähellä toisiaan. Yhteysviranomaisen yhtyy arviointiselostuksesta annettuun palautteeseen siitä, että hankkeen vaihtoehdoissa olisi tullut esittää selkeämmin eroja, jotta niitä olisi voinut vertailla vaihtoehtojen ympäristövaikutusten, vaikutusten lieventämisen ja hankkeen toteuttamiskelpoisuuden näkökulmasta. Esimerkiksi maisemavaikutusten osalta vaihtoehdot eivät tarjoa todellisia vaihtoehtoja, joita vertailemalla voitaisiin arvioida vaihtoehtojen ympäristövaikutuksia ja toteuttamiskelpoisuutta. Lisäksi arviointiselostuksen yhteenvedossa olisi tullut kuvata yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa.

Hankealueen lähimmät asutukselle osoitetut kyläalueet sijaitsevat hieman yli kahden kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimalasta kaikkien vaihtoehtojen osalta, joka täyttää yhteysviranomaisen antaman suosituksen kahden kilometrin suojaetäisyydestä. Arvioinnissa esitetyillä vaihtoehdoilla ei ole juurikaan eroja ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuviin vaikutuksiin. Välkeseelvityksen mukaan vaihtoehdossa VE3 välkevaikutusta voidaan havaita viidessä vakituksessa asunnossa ja yhdessä vapaa-ajan asunnossa, vaihtoehdossa VE2 välkevaikutusta havaitaan yhdessä vakituksessa asunnossa ja yhdessä vapaa-ajan asunnossa ja vaihtoehdossa VE1 väkettä ei kohdistuisi yhteenkään tuulipuiston lähiympäristön asuntoon.

Yhteysviranomaisen toteaa, että vaihtoehtoa, jossa voimaloita olisi vähemmän suhteessa lähimpiin kyliin, kuten Arpelaan, Sattajärveen ja Korpijärveen, ei ole esitetty. Useissa lausunnoissa ja mielipiteissä on nostettu esiin, että tuulivoimaloiden ja asutuksen välisen ns. suojaetäisyyden tulisi olla vähintään kolme kilometriä, mielellään enemmän, ja että tuulivoimaloiden sijoittamista esteettömälle alueelle 2–5 km etäisyydelle asutuksesta ja loma-asutuksesta tulisi harkita uudelleen, huomioiden peltoaukeat, puuston mataluus ja järvinäkymät. Yhteysviranomaisen näkee välttämättömänä, että hankkeen jatkosuunnittelussa, erityisesti Tornion kaupungin puolella vireillä olevan tuulivoimayleiskaavan valmisteluaineistossa, esitetään vaihtoehto tai vaihtoehtoja, joissa tuulivoima-alueen lähivaikutusalueella voimaloita on selkeästi vähemmän. Erityistä huomiota voimaloiden vähentämisessä ja niiden sijoittamisessa tulee kiinnittää näkymiin suhteessa Arpelan, Korpijärven ja Sattajärven kyliin.

Yhteysviranomaisen muistuttaa, että yli 26 voimalan toteutusvaihtoehto ja mahdolliset sijaintimuutokset edellyttävät uutta lausuntoa ja hyväksyntää Puolustusvoimilta.

Yhteysviranomaisen toteaa, että kaikki vaihtoehdot käsittävät valtakunnallisesti arvokkaalle moreenimuodostumalle sijoittuvia voimalapaikkoja. Yhteysviranomaisen katsoo, että lähtökohtaisesti voimaloita ei tule sijoittaa valtakunnallisesti arvokkaille

geologisille kohteille, sillä vaikutuksia kohdistuu sekä muodostumien geologisiin että maisemallisiin arvoihin. Yhteysviranomaisen yhtyy arviointiselostuksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että vaikutuksia voidaan lieventää voimaloiden rakentamatta jättämisellä sekä sähkönsiirron osalta pylvässiijoittelulla. Hankkeen jatkosuunnittelussa edellä todettu tulee ottaa huomioon ja yhteysviranomaisen kehottaa harkitsemaan valtakunnallisesti arvokkaan Rajakumpu – Iso Kuoringinjängän moreenimuodostuman jättämistä voimalarakentamisen ulkopuolelle.

Metsähallitus on lausunnossaan korostanut hankevaihtoehto VE2:n suunnittelemista siten, ettei sen toteuttamisesta aiheudu heikennystä luonnonsuojeluun varatuille alueille.

YVA-selostuksessa arvioidut vaihtoehdot eivät juurikaan eroa toisistaan myöskään poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten osalta, sillä erot esitettyjen vaihtoehtojen tuulivoimaloiden määrissä ovat vähäisiä. Muita vaihtoehtoja hieman vähemmän haittaa poronhoidolle aiheutuisi vaihtoehdosta VE2, jossa on vähiten voimaloita. Sähkönsiirron vaihtoehtojen osalta VE B aiheuttaisi olevan voimajohtojen varteen sijoittuvana johtoaukean laajennuksena poronhoidolle pienimmän haitan.

YVA-selostuksessa esitettyjen voimajohtolinjausvaihtoehtojen lähtökohtana on ollut uuden voimajohtojen sijoittaminen mahdollisimman suurelta osin nykyisten voimajohtojen yhteyteen. Yhteysviranomaisen pitää tätä lähtökohtaa hyvänä. Arviointiselostuksen mukaan sähkönsiirron vaihtoehdoissa VE B ja VE B 2 muutokset vaikuttavat jonkin verran haitallisesti pohjavedestä riippuvaiseen lähteikköön. Yhteysviranomaisen katsoo, että tätä tulee mahdollisuuksien mukaan välttää ja muistuttaa, että mikäli luonnontilaisen lähteeseen kohdistuu haitallisia vaikutuksia, tulee luonnontilan vaarantamisesta hakea poikkeamista Pohjois-Suomen aluehallintovirastosta. Yhteysviranomaisen katsoo lisäksi, että Taka-Kuoringin ja Pakkamaan pohjavesialueet tulee ottaa huomioon sähkönsiirron pylvässiijoittelua suunniteltaessa siten, että pylväiden sijoittamista pohjavesialueelle vältetään.

Haitallisten ympäristövaikutusten välttäminen, ehkäiseminen, rajoittaminen tai poistaminen

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhtenä tarkoituksena on selvittää mahdollisuuksia ehkäistä ja lieventää hankkeesta syntyviä haittoja (YVA-asetus 4 § (177/2017)).

Arviointiselostuksen luvun 32 yhteenvedossa hankkeen haitallisten vaikutusten vähentäminen on esitetty kohdistettavan linnustoa lukuun ottamatta pelkästään teknisiin, tuulivoimaloihin kohdistuviin seikkoihin. Yhteenvedossa olisi ollut tarpeen kuvata koostetusti kaikki arviointiselostuksessa esiin nostetut keinot ympäristövaikutusten välttämiseksi, ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi ja poistamiseksi. Omana kappaleenaan haitallisten vaikutusten ehkäiseminen ja lieventäminen on esitetty useimpien vaikutustyyppien osalta ja vaikutustyypeittäin lieventämiskeinoja on pääsääntöisesti esitetty laajasti ja hankkeen eri vaiheet huomioiden. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että arviointiselostuksessa on tuotu esille monia keinoja lieventää haitallisia ympäristövaikutuksia, mutta selostuksen perusteella jää ainakin osittain epäselväksi, aiotaanko niitä toteuttaa. Yhteisvaikutusten vähentämiseen kohdistuvia keinoja ei ole esitetty.

Yhteysviranomainen on tarpeen mukaan ottanut lieventämistoimiin kantaa vaikutustyypeittäin edellä. Kuten myös edellä on jo todettu, yhteysviranomainen on jo lausunnossaan YVA-ohjelmasta pitänyt tärkeänä, että hankkeella on erilaisia vaihtoehtoja muun muassa hankkeesta aiheutuvien haittojen lieventämiseksi. Hankkeen vaihtoehdoissa olisi tullut esittää selkeämmin eroja, jotta niitä olisi voinut vertailla myös vaikutusten lieventämisen näkökulmasta. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vaikutuksia erityisesti ihmisten hyvinvointiin, maisemaan, kulttuuriympäristöön, poronhoitoon, viestintäyhteyksiin ja luontoarvoihin voidaan vähentää voimaloiden tarkalla sijoittelulla ja/tai voimaloita vähentämällä. Maisemahaittojen lieventämiskeinona lentoestevalojen tutkaohjausjärjestelmän käyttöä tulee jatkosuunnittelussa edelleen selvittää ja mahdollisuuksien mukaan myös toteuttaa.

Haitallisten vaikutusten välttämisen, ehkäisemisen, rajoittamisen ja poistamisen kannalta on olennaista, että vuoropuhelua lähialueen vakituisten ja loma-asukkaiden, matkailuyritysten, paliskuntien, metsästysseurojen ja muiden toimijoiden kanssa jatketaan. Yhteysviranomainen katsoo, että haitallisten ympäristövaikutusten ehkäisemiseen ja rajoittamiseen tulee varautua ennakoivasti jatkuvan seurannan periaatetta noudattaen tarkoituksenmukaisilla ja tilanteeseen sopivilla seurantajärjestelyillä ja -menetelmillä sekä riskien tunnistamisella ja niihin varautumisella sekä nopealla reagoinnilla havaittuihin muutoksiin. Oleellista on riskien tunnistaminen ennakoivasti siten, että voidaan ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin ennen kuin haitallisten ympäristövaikutusten riskit realisoituvat.

Seurantajärjestelyt

YVA-selostuksessa seurantajärjestelyt on esitetty erittäin puutteellisesti. Selostuksessa vain viitataan riskienhallintaan liittyvän vedenlaadun ja linnuston seurantaan, mutta arviointiselostuksessa varsinaisia seurantajärjestelyjä on esitetty enemmälti vain poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten osalta. Selostuksessa vaikutusten seuranta koskevassa luvussa 34 todetaan vain yleisesti seurannan tarkoituksesta ja tuulivoimaloiden teknisen kunnon seuraamisesta. Joissakin arviointiselostuksen vaikutustyyppikohtaisissa liitteissä on vaikutusten seuranta nostettu esiin lähinnä otsikkotasolla, mutta varsinaiset seurantajärjestelyt ovat jääneet esittämättä. Ehdotusta seurantaohjelmaksi ei ole laadittu.

Yhteysviranomainen toteaa, että poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa esitetyt seurannan keinot ovat tarkoituksenmukaisia. Seurannasta ei kuitenkaan arviointiselostuksen mukaan ole sovittu Palojärven paliskunnan kanssa ja arviointiselostuksesta jää epäselväksi aiotaanko sitä toteuttaa. Yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että tuulivoimaloiden rakentamiseen liittyvässä toiminnassa myös maa-aineisten oton ja kalliolouhinnan alueiden vaikutukset poronhoitoon ja laitumiin huomioidaan. Poronhoidon alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamiseksi jatkuva yhteistyö paliskuntien kanssa on tärkeää niin jatkosuunnittelussa kuin rakentamis- ja toiminta-aikanakin. Yhteysviranomainen huomauttaa, että yhteistyöllä ja tiedottamisella turvataan myös poronhoitajien turvallisuus hankkeen eri vaiheissa. Seurantasuunnitelmaa on erityisen tärkeää toteuttaa koko hankkeen elinkaaren ajan. Mikäli hankkeen omistajuuteen tukee muutoksia, tukee seurantatyö yhteistyön ja sovittujen toimenpiteiden jatkuvuutta.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan laadittavaan seurantaohjelmaan tulisi kirjata ympäristöministeriön ohjeen 4/2014 mukaisia melumittauksia.

Yhteysviranomaisen myös katsoo, että hankkeen toteutuessa olisi hyvä suorittaa uusi asukaskysely 1-3 vuoden kuluessa tuotannon käynnistymisestä, jonka avulla selvitetään lähialueen asukkaiden käytännön kokemuksia tuulipuiston vaikutuksista.

Arviointiselostuksen mukaan Taka-Kuoringin pohjavesialueelle tulee kohdistumaan sekä sähkönsiirron että tienparantamiseen liittyviä toimenpiteitä, joten yhteysviranomaisen suosittelee, että Taka-Kuoringin pohjavesialueella sijaitseviin lähteisiin kohdistetaan hankkeen rakentamistöiden aikana sekä määrällistä että laadullista seurantaa.

Kuten Luonnonvarakeskus tuo lausunnossaan esille, on tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme toistaiseksi vain vähän tietoa. Vaikutusten mitta saattaa poiketa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävimmiksi. Tervolan riistanhoitoyhdistys nostaa lausunnossaan esille erityisesti metsäalueiden pirstoutumisen vaikutuksen metsäkanalintuihin ja kyseisen asian huomioon otamisen tärkeyden. Paikallisia metsästysseuroja on osallistettu hankkeen suunnitteluun ja myös seurannan järjestämisestä on syytä suunnitella alueen riistanhoitoyhdistyksen ja metsästysseurojen kanssa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee toteuttaa seurantajärjestely ja laatia seurantaohjelma. Laadittavassa seurantaohjelmassa tulee huomioida YVA-selostuksesta saatava palaute ja perusteltu päätelmä. Seurantaohjelma tulee esittää kaavaselostuksen liitteenä.

Osallistumisen järjestäminen

YVA-menettelyn osapuolet on tunnistettu. Viranomaiset on osallistettu YVA-lain 8 §:n mukaisessa ennakkoneuvottelussa 27.1.2022 jo YVA-ohjelmaa valmisteltaessa, joskaan ennakkoneuvottelusta ei ole mainintaa arviointiselostuksessa. Ennakkoneuvottelussa on keskusteltu hankkeesta ja sen suunnittelusta.

YVA-menettelyn tueksi koottu seurantaryhmä on kokoontunut 27.9.2022. Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu on järjestetty 6.9.2023 ja poronhoitolain 53 §:n kaltainen neuvottelu 11.1.2024. YVA-ohjelmasta on järjestetty yleisötilaisuus Tervolassa 22.11.2022. YVA-selostuksesta järjestettiin yleisötilaisuus sekä Tervolassa 11.6.2024 että Tornion puolella Arpelassa 12.6.2024. Yleisötilaisuuksiin on voinut osallistua myös etäyhteydellä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen YVA-menettelyssä on järjestetty riittävästi mahdollisuuksia osallistua hankkeen suunnitteluun niin viranomaisille kuin kansalaisillekin. YVA-menettelyn tavoite lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia on toteutunut YVA-menettelyssä hyvin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että vuoropuhelua alueella toimivien ja alueen asukkaiden kanssa tulee jatkaa ja YVA-selostuksesta annettuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin tulee jatkosuunnittelussa kiinnittää edelleen huomiota.

Arviointiselostuksen laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys

Arviointiselostuksen laatijoiden pätevyys

YVA-lain 33 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on varmistettava, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan.

Arviointiselostuksen on laatinut Sitowise Oy Myrsky Energia Oy:n toimeksiannosta. Työhön osallistuneet asiantuntijat, heidän koulutuksensa ja kokemuksensa on ilmoitettu. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan asiantuntijat ovat koulutettuja ja heitä on riittävän monipuolisesti.

Yhteysviranomaisen pätevyys

Yhteysviranomainen on käyttänyt perustellun päätelmän laatimiseen asiantuntijatiimiä, johon ovat osallistuneet kaikki Lapin ELY-keskuksen vastualueet ja ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen kaikki yksiköt. Yhteysviranomainen katsoo, että sillä on ollut riittävä asiantuntemus perustellun päätelmän antamiseen. Perustellun päätelmän ratkaisija on Leena Ruokanen (FM, suunnittelumaantiede) ja esittelijä ylitarkastaja Hannu Raasakka (YAMK, maanmittaustekniikka). Perustellun päätelmän valmisteluun ovat osallistuneet seuraavat yhteysviranomaisen asiantuntijat: hydrogeologi Anne Lindholm (FM, maantiede, pohjavedet, luonnontilaiset lähteet, maa- ja kallioperä), ylitarkastaja Heli Lehvola (FM, biologia, luonnonsuojelu, Natura, maisema), ylitarkastaja Olli-Pekka Vieltojärvi (FM, biofysiikka, melu, välke ja ympäristönsuojelu), ylitarkastaja Jussa Liikkanen (FM, suunnittelumaantiede, maankäyttö ja yhdyskuntarakenne), ylitarkastaja Riku Tapio (HTM, julkisoikeus, rakennettu kulttuuriympäristö), vesitalousasiantuntija Anna Kurkela (MTI, YAMK, vesistöt), ylitarkastaja Pekka Räinen (FM, biologia, vesistö, vesienhoito), ilmastoasiantuntija Juuso Puurula (AMK, ympäristösuunnittelija, ilmastovaikutukset), ympäristövastaava Tarmo Oikarinen (MTI, liikenne) ja porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen (FM, maantiede, poronhoito).

Yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antaman lausunnon huomioon ottaminen

YVA-asetuksen (277/2017) mukaan arviointiselostuksessa tulee esittää selvitys siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon. Arviointiselostuksessa on esitetty YVA-ohjelmassa tarkastellut vaihtoehdot ja YVA-ohjelman jälkeiset muutokset. Arviointiselostuksen liitteessä 16 on esitetty, miten YVA-selostuksessa on huomioitu yhteysviranomaisen lausunto YVA-ohjelmasta. Liitteessä on asiakohdittain esitetty yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta antaman lausunnon sisältö ja yhteysviranomaisen esittämät vaatimukset ja lausunnon huomioon ottaminen.

Muualta perustellusta päätelmästä ilmenevät seikat, joita yhteysviranomaisen lausunnosta ei ole otettu huomioon.

Tiivistelmä arviointiselostuksen sisällöstä

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (YVA-asetus) 4 §:n mukaan arviointiselostuksessa tulee esittää tarpeellisissa määrin mm. yleistajuinen ja havainnollinen tiivistelmä 4 §:n 1-15 kohdissa esitetyistä tiedoista.

Ympäristövaikutusten arviointiselostus sisältää tiivistelmän, jossa on kuvattu hanketta, sen tarkoitusta ja tavoitteita, esitetty yleiskartta hankealueen sijainnista sähkönsiirtovaihtoehtoineen, YVA-menettelyssä arvioitavia vaihtoehtoja, hankkeen ympäristövaikutuksia ja tiivistetysti arvioinnin tuloksia, sekä arvioitua rakentamisen ja sähköntuotannon aloittamisen aikataulua.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksen tiivistelmä on suppea, eikä siinä ole esitetty kaikkia YVA-asetuksen 4 §:n edellyttämiä tietoja, mutta tiivistelmästä saa yleiskuvan hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista.

YHTEYSVIRANOMAISEN PERUSTELTU PÄÄTELMÄ

Johtopäätökset hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista

Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä perustuu YVA-lain 19 §:ssä ja YVA-asetuksen 4 §:ssä annettuihin arviointiselostuksen sisällöstä säädettyyn, YVA-selostuksessa esitettyyn arviointiin sekä saapuneisiin lausuntoihin ja mielipiteisiin.

Yhteysviranomaisen on tarkastanut arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostus on puutteistaan huolimatta laadittu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisesti ja yhteysviranomaisen voi tehdä perustellun päätelmän.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen suunnittelu on vielä kesken. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointia voidaan täydentää kaavoituksessa ja että kaavoituksessa päivittyvän ja tarkentuvan arvioinnin pohjalta hankkeesta on todennäköisesti mahdollista muodostaa toteuttamiskelpoinen vaihtoehto. Hankkeen jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon tässä perustellussa päätelmässä esille tuodut seikat. Lisäksi yhteysviranomaisen huomauttaa, että YVA-lain 27 § mukaan lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Yhteysviranomaisen voi lupaviranomaisen pyynnöstä esittää näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeessa aiheutuu merkittäviä ympäristövaikutuksia ja ympäristövaikutusten arviointiin liittyy epävarmuutta. Yhteysviranomaisen esittää perustelluna päätelmänään tuulivoimahankkeen merkittävistä sekä muista erityisesti hankkeen jatkosuunnittelussa huomioon otettavista tai kuulemisen aikana erityisesti esiin nousseista vaikutuksista seuraavaa:

Ihmisten elinolot ja viihtyisyys, sekä virkistyskäyttö

Arviointiselostuksessa esitettyyn arvioon yhtyen yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeella on ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvia kohtalaisen kielteisiä vaikutuksia, joita tarvittaessa voidaan jatkosuunnittelussa vähentää tuulivoimaloiden tarkalla sijoittelulla tai voimaloiden lukumäärää vähentämällä. Hankealueen lähimmät asutukselle osoitetut kyläalueet sijaitsevat hieman yli kahden kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimalasta kaikkien vaihtoehtojen osalta, joka täyttää yhteysviranomaisen YVA-ohjelmalausunnossa antaman suosituksen kahden kilometrin suojaetäisyydestä. Lausunnoissa ja mielipiteissä on nostettu esiin, että suojaetäisyyden tulisi olla vähintään kolme kilometriä, mielellään enemmän, mikä tulee ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa.

Tuulivoimaloiden etäisyyttä asutuksesta tulee jatkosuunnittelussa pyrkiä kasvattamaan huomioon ottaen myös peltoaukeat, puuston mataluus ja järvinäkymät, mikä vähentäisi tuulivoimaloista aiheutuvia melu-, välke- ja maisemavaikutuksia, sekä koettua viihtyisyyshaittaa. Lähtökohtana uudessakin voimalasijoittelussa tulee olla, ettei melu- ja välkevaikutuksia asutukselle aiheudu. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan laadittavaan seurantaohjelmaan tulisi kirjata ympäristöministeriön ohjeen 4/2014 mukaisia melumittauksia, mikäli alueen asukkaat kokevat toistuvaa häiritsevää melua.

Tuulivoimapuiston toiminnanaikaiset vaikutukset liittyvät muun muassa virkistys- ja metsästyskäyttöön. Suurin osa alueista palautuu alkuperäiseen käyttöönsä tuulivoimapuiston valmistuttua, mutta tuulivoimaloiden melu ja välke, yhtenäisen metsän pirstoutuminen ja maiseman muuttuminen vaikuttavat alueen käytön houkuttelevuuteen sekä asumisen että virkistyskäytön osalta. Teiden parantamisella ja uusien huoltoteiden rakentamisella on myös myönteisiä vaikutuksia. Paikallisia metsästysseuroja on osallistettu hankkeen suunnittelussa ja osallistamista on syytä jatkaa hankkeen jatkosuunnittelussa.

Tuulivoimahankkeen suunnittelussa ja toiminnassa haittoja lieventävien toimenpiteiden on perustuttava parhaaseen tietoon ja ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia on pyrittävä lieventämään tehokkaasti. Ajantasainen seurantatieto ja siitä viestintä myös paikallisille on välttämätöntä. Asukkaiden palautteenantomahdollisuutta on hyvä tarkentaa hankkeen jatkosuunnittelussa. Yhteysviranomaisen myös katsoo, että hankkeen toteutuessa olisi hyvä suorittaa uusi asukaskysely 1-3 vuoden kuluessa tuotannon käynnistymisestä, jonka avulla selvitetään lähialueen asukkaiden käytännön kokemuksia tuulipuiston vaikutuksista.

Yhteysviranomaisen näkee hankkeen toteuttamiskelpoisuuden arvioinnin kannalta välttämättömänä, että hankkeen jatkosuunnittelussa, erityisesti Tornion kaupungin puolella vireillä olevan tuulivoimayleiskaavan valmisteluaineistossa, esitetään vaihtoehto tai vaihtoehtoja, joissa voimaloita on selkeästi vähemmän ja kauempana asutuksesta. Erityistä huomiota voimaloiden vähentämisessä ja niiden sijoittamisessa tulee kiinnittää suhteessa lähikyliin, kuten Arpelaan, Korpijärveen ja Sattajärveen.

Keminmaan kunnan esiin nostama ulkoilureitti Kalli-Korteniva tulee ottaa huomioon voimajohdon suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Maisema

Yhteysviranomainen katsoo, että maisemaan kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on selvitetty riittävällä tarkkuudella hankkeen vaikutuksia eri etäisyysvyöhykkeittäin aina noin 25 km etäisyydelle saakka. Myös lentoestevalojen vaikutuksia on arvioitu ja havainnollistettu. Lisäksi sähkönsiirron vaikutuksia maisemakuvaan on arvioitu erikseen. Maisemavaikutusten arvioinnin tulokset on perusteltu yleisellä tasolla varsin laajasti ja arvioinnissa on nostettu yksittäisempiä herkempiä alueita tarkemmin esille. Arvioinnin tuloksia ja siitä tehtyjä johtopäätöksiä on YVA-selostuksessa johdonmukaista seurata, vaikkakin suuremmassa mittakaavassa pienemmät maisemakohteet jäävät helpommin vähemmälle huomiolle ja niiden merkitys saattaa heiketä arvioinnin johtopäätöksiä tehdessä.

Edellä todetuista arvioinnin puutteista huolimatta yhteysviranomainen katsoo, että maiseman nykytilaa on kuvattu ja muutosta havainnollistettu riittävällä tavalla, jotta maisemaan kohdistuvien vaikutusten arviointi on riittävän luotettavalla tavalla mahdollista. Yhteysviranomainen on arvioinnissa esitetystä johtopäätöksestä vaikutusten merkittävyyden osalta muutoin yhtä mieltä, mutta eri hankkeiden yhteisvaikutukset maisemakuvaan voivat olla paljon arvioitua suuremmat.

Yhteysviranomainen yhtyy sekä lausunnoissa että mielipiteissä esitettyihin näkemyksiin havainnollistamisaineiston täydentämistarpeesta hankkeen jatkosuunnittelussa, jossa havainnollistamiseen tulee voimakkaasti panostaa. Havainnekuvien laadinnassa tulee ottaa huomioon lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyjä havainnekuvien ottoipaikkoja. Näkemäalueanalyysit tulisi laatia myös yhteisvaikutuksista muiden tuulivoimahankkeiden kanssa ja myös ilman puuston peittävää vaikutusta.

Yhteysviranomainen katsoo, että sekä maiseman että kulttuuriympäristön kuvausta ja arviointia myös paikallisesti merkittävien kohteiden ja alueiden osalta tulee jatkossa tarkentaa. Jatkosuunnittelussa näkemäalueanalyysien tuloksia tulisi Tornionlaakson museon esille nostaman mukaisesti havainnollistaa myös karttasovitteilla, joissa on yhdistetty näkemäalueet sekä maiseman ja kulttuuriympäristön alueet ja kohteet, joihin arviointi kohdistuu.

Yhteysviranomainen tuo vielä esille, että ympäristöministeriön opas maisemavaikutusten arvioimiseksi on juuri päivitetty (Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa. Päivitys 2024. Ympäristöministeriön julkaisuja 2024:29.)

Melu- ja välkevaikutus

Arviointiselostuksen mukaan yksistään Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeen melu- tai välkevaikutukset eivät ylitä vertailuarvoina käytettyjä ohjearvoja asutukseen käytettävillä alueilla, mutta tiettyä epävarmuutta jää yhdessä muiden tuulivoimahankkeiden kanssa aiheutuviin vaikutuksiin sekä melun että välkkeen suhteen. Hankkeen jatkosuunnittelussa on varmistuttava, että yhteisvaikutukset lähialueilla toteutettavien tuulivoimahankkeiden kanssa eivät asutukseen käytettävillä alueilla ylitä melulle ja välkkeelle annettuja ohjearvoja.

Kuten arviointiselostuksessa on tunnistettu, tarvittaessa varjovälkkeestä aiheutuvaa haittaa pystytään ehkäisemään pysäyttämällä välkettä aiheuttavat voimat kriittiseksi ajaksi, mikäli voimaloihin on asennettu välkevaikutusten hallintajärjestelmä. Kuten Meri-Lapin ympäristöterveys on noston lausunnossaan esille, niin hallintajärjestelmän asentaminen olisi suositeltavaa, vaikka sitä ei ole katsottu arviointiselostuksessa tarpeelliseksi.

Vaikutukset maa- ja kallioperään

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa on tunnistettu hankkeen keskeisiä maa- ja kallioperään kohdistuvia vaikutuksia. Arviointiselostuksessa on myös tuotu esiin valtakunnallisesti arvokkaille geologisille kohteille hankkeen toteuttamisesta aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia. Yhteysviranomainen katsoo, että valtakunnallisesti arvokkaita moreenimuodostumia ei kuitenkaan ole otettu huomioon vaihtoehtotarkastelussa, sillä kaikki vaihtoehdot käsittävät valtakunnallisesti arvokkaalle moreenimuodostumalle sijoittuvia voimalapaikkoja. Yhteysviranomainen katsoo, että lähtökohtaisesti voimaloita ei tule sijoittaa valtakunnallisesti arvokkaille geologisille kohteille, sillä vaikutuksia kohdistuu sekä muodostumien geologisiin että maisemallisiin arvoihin.

Yhteysviranomainen yhtyy arviointiselostuksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että vaikutuksia voidaan lieventää voimaloiden rakentamatta jättämisellä sekä sähkönsiirron osalta pylvässijoittelulla. Yhteysviranomainen pyytää hankkeesta vastaavaa ottamaan hankkeen jatkosuunnittelussa edellä lausutun huomioon ja kehottaa harkitsemaan valtakunnallisesti arvokkaan Rajakumpu - Iso Kuoringinjängän moreenimuodostuman jättämistä voimalarakentamisen ulkopuolelle.

Happamien sulfaattimaiden osalta yhteysviranomainen katsoo, että arviointi on tehty yleisellä, joskin riittävällä tavalla ja arviointiselostuksessa on myös esitetty toimenpiteitä, joilla happamien sulfaattimaiden esiintymiseen voidaan varautua. Yhteysviranomainen kuitenkin katsoo, että happamien sulfaattimaiden esiintymistä tulee hankkeen jatkosuunnittelussa selvittää ennen rakentamistoimenpiteiden aloittamista. Alueille, joille tuulivoimaloita, uutta tiestöä ja maakaapelin kaivuuta suunnitellaan, tulee tehdä tarkempi tutkimus maastossa ja esimerkiksi kairaamalla selvittää, onko alueella hapanta sulfaattimaata. Lisää tietoa sulfaattimaista ja niiden huomioimisesta löytyy muun muassa julkaisusta Happamien sulfaattimaiden kansallinen opas rakennushankkeisiin.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa on tunnistettu yleisimpiä maa-ainesten ottoon liittyviä ympäristövaikutuksia, mutta hankealueen osalta vaikutuksia ei kuitenkaan ole pystytty arvioimaan tarkemmin, koska alueella ei ole tehty esimerkiksi pohjatutkimuksia, joiden avulla olisi voitu saada tarkempaa tietoa alueella olevan maa- ja kiviaineksen hyödynnettävyydestä. Lisäksi esimerkiksi kallionottoalueen sijoittamisesta hankealueelle aiheutuu aina esimerkiksi alueen vesitalouteen ja kasvillisuuteen kohdistuvia vaikutuksia. Yhteysviranomainen katsoo, että maa-ainesten ottoa koskevien suunnitelmien ollessa vielä avoimia jää maa-ainesten oton vaikutusten arviointikin varsin suppeaksi.

Luontoympäristö

Natura-alueet ja muut suojelualueet

Lapin ELY-keskus antaa Vinsanmaan lettojen Natura-alueen Natura-arvioinnista lausunnon, joka on perustellun päätelmän liitteenä.

Hankkeen läheisyyteen ei sijoitu muita Natura-alueita tai luonnonsuojelualueita. Yhteysviranomaisen katsoo, ettei hankkeesta tule kohdistumaan muihin Natura-alueisiin tai luonnonsuojelualueisiin merkittäviä vaikutuksia.

Kasvillisuus ja luontotyytit

Yhteysviranomaisen pitää kasvillisuuteen ja luontotyypeihin kohdistuvan vaikutusten arvioinnin tulosta luotettavana. Arvioinnissa on tunnistettu oleelliset vaikutusmekanismit. Arviointi on myös toteutettu kuvaillen vaikutukset ja johdettu tästä perusteltu johtopäätös vaikutusten merkittävydestä. Yhteysviranomaisen on yhtä mieltä arvioinnissa esitetystä johtopäätöksestä sekä sähkönsiirron että tuotantoalueen osalta.

Linnusto

Linnustovaikutusten arvioinnin tulokset on johdettu selvityksissä saaduista havainnoista, asiaan liittyvistä tieteellisistä tutkimuksista sekä osin myös toisen tuulivoimahankkeen selvitysten pohjalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että arvioinnissa on huomioitu erilaiset vaikutusmekanismit hyvin ja ne on eritelty selkeästi hankkeen vaiheen ja tuotantoalueen sekä sähkönsiirron osalta. Arviointia on johdonmukaista seurata ja sen loppupäätelmään on lukijankin esitetyillä kriteereillä mahdollista päätyä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointi on kokonaisuutena arvioiden varsin hyvin laadittu. Yhteysviranomaisen huomauttaa kuitenkin, että havaitut puutteet pöllö- ja muuttolinnuston selvityksissä heikentävät aina selvitysten ja siten myös arvioinnin luotettavuutta. Toisaalta havaittujen puutteiden voidaan katsoa olevan luonteeltaan vähäisiä ja selvityksissä sekä arvioinnissa on käytetty lisäksi myös muita tietolähteitä, mikä vähentää epävarmuutta. Yhteysviranomaisen katsoo, että linnustoon kohdistuvien vaikutusten arviointi on laadittu hyvin, se on selkeä ja sen johtopäätökset ovat kokonaisuutena luotettavia. Yhteysviranomaisen näkemys hankkeen linnustovaikutusten merkittävydestä on yhteneväinen arvioinnissa esitetyn kanssa.

Eläimistö

Viitasammakon ja lepakoiden osalta vaikutusten arviointi perustuu hankkeen alueella tehtyihin selvityksiin, joita voidaan pitää yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan viitasammakoselvityksessä havaituista pienistä puutteista huolimatta riittävän luotettavina. Vaikutusten arvioinnin tulokset ja johtopäätökset on esitetty selkeästi ja perustellen. Yhteysviranomaisen katsoo, ettei hankkeesta tule todennäköisesti kohdistumaan merkittäviä vaikutuksia viitasammakoihin tai lepakoihin.

Yhteysviranomaisen katsoo, että suurpetoihin ja muuhun eläinlajistoon kohdistuvia vaikutusmekanismeja on kuvattu riittävällä tarkkuudella, joskin varsinainen vaikutusten arviointi jää suppeaksi ja yleispiirteiselle tasolle. Lähtöaineistojen perusteella alueella ei ole tuoreita havaintoja suurpedoista tai niiden reviiireitä, mutta asianmukaisella maastonselvityksellä olemassa oleviin tietoihin olisi tullut lisää varmuutta, jonka pohjalta myös varsinainen vaikutusten arviointi olisi ollut luotettavampi suurpetojen osalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että lähtötietojen havaintojen vähyyden ja tuulivoimahankkeen sijoittumisen vuoksi hankkeen vaikutusten ei kuitenkaan katsota nousevan todennäköisesti merkittäviksi suurpetojen tai muun eläinlajiston osalta.

Pohjavedet ja luonnontilaiset lähteet

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on tunnistettu keskeisimpiä pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia ja vaikutusmekanismeja. Yhteysviranomaisen katsoo, että varsinaiseen vaikutusten arviointiin jää kuitenkin jonkin verran epävarmuutta, sillä arviointiselostuksen mukaan pohjaveden pinnantaso, virtaussuunta tai paineellisuus eri voimaloiden paikoilla ja tuotantoalueen pohjavesialueilla ei ole tiedossa. Vaikutuksia ei siten ole voitu arvioida perusteellisesti. Lisäksi epävarmuutta aiheutuu siitä, että esimerkiksi maa-ainesten ottoapaikoista tai louhintasyvyydestä ei ole tietoja. Sähkönsiirtoreittien varrella sijaitsevien asuinrakennusten ja loma-asuntojen kaivoihin kohdistuvia mahdollisia vaikutuksia ei myöskään ole voitu luotettavasti arvioida kaivotietojen puuttuessa. Yhteysviranomaisen toteaa, että edellä mainittuja epävarmuuksia on arviointiselostuksessa tunnistettu, mutta katsoo, että epävarmuuksien vuoksi hankkeen jatkosuunnitteluun jää melko paljon lisäselvitystarpeita.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa on esitetty toimenpiteitä, joilla vaikutuksia voidaan ehkäistä tai vähentää. Yhteysviranomaisen pyytää kuitenkin ottamaan hankkeen jatkosuunnittelussa huomioon edellä mainitut epävarmuudet. Yhteysviranomaisen korostaa huolellisen suunnittelun ja toimintakulttuurin tärkeyttä, jotta haitallisia pohjaveden määrään tai laatuun kohdistuvia vaikutuksia voidaan ehkäistä. Yhteysviranomaisen korostaa lisäksi pohjavesivaikutusten seurannan tärkeyttä rakentamistoimenpiteiden yhteydessä.

Poronhoito

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostus on poronhoidon osalta riittävä ja tehty laadukkaasti, monipuolisin menetelmin, tieteelliseen tietoon perustuen sekä paliskuntia osallistaen. Arviointiselostuksessa on tunnistettu ja arvioitu keskeisimpiä poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia. Arvioinnin mukaan vaikutus poronhoidolle paliskunnan eteläosassa olisi kohtalainen kielteinen ottaen huomioon hankkeen pitkän toiminta-ajan sekä alueen merkityksen poronhoidolle arvokkaana talvilaidunalueena. Vaikutus koko Palojärven paliskunnalle sekä Lohijärven paliskunnalle olisi vähäinen kielteinen. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointi on kuitenkin puutteellinen maa-ainesten oton tai mahdollisen kalliolouhinnan poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten osalta. Yhteysviranomaisen on yhtä mieltä vaikutusten arvioinnin tuloksista muuten, mutta katsoo, että haitta Palojärven paliskunnalle olisi kokonaisuudessa kohtalainen kielteinen, sillä arvokkaalla

laidunalueella paliskunnan yhdessä osassa tapahtuvien muutosten vaikutukset heijastuvat koko paliskunnan poronhoitoon.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa on esitetty tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä, joilla haitallisia vaikutuksia poronhoidolle voidaan ehkäistä ja lieventää. Myös vaikutusten seurantaan on esitetty keinoja, jotka ovat oikeanlaisia. Epäselväksi jää, aiotaanko seurantaa ja haittojen ehkäisemisen keinoja toteuttaa.

Paliskuntain yhdistys ja paliskunnat on osallistettu hankkeen seurantaryhmään. Paliskuntien kanssa on käyty poronhoitolain 53 §:n mukaiset ja poronhoitolain 53 §:n kaltaiset neuvottelut YVA-menettelyn aikana. Yhteysviranomainen korostaa, että neuvotteluita on syytä järjestää myös YVA-menettelyn jälkeen. Neuvotteluiden tulee olla oikea-aikaisia, jotta niiden vaikutusmahdollisuudet toteutuvat. Yhteysviranomainen korostaa, että hankkeesta vastaavan ja paliskunnan tulee sopia poronhoidolle kohdistuvien haittojen lieventämisen keinoista ja kompensatioista sekä seurannasta ja toteuttaa niitä sovitusti.

Hankkeen jatkosuunnittelussa on huolehdittava siitä, että poronhoidon alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset turvataan ja poronhoidolle tärkeät alueet otetaan huomioon voimassa olevan maakuntakaavan ohjauksen mukaisesti. Tämä koskee Kuorinki-Vinsanmaan hankkeen suunnittelun ja toteutuksen lisäksi myös yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Arviointiselostuksessa todetaan, että kaikkien paliskunnan eteläosaan sijoittuvien, tällä hetkellä tiedossa olevien tuulivoimahankkeiden ja kaivoshankkeiden toteutuminen ei olisi Länsi-Lapin maakuntakaavan ohjauksen mukaista, sillä alueella ei todennäköisesti voitaisi jatkaa poronhoidon harjoittamista. Yhteysviranomainen yhtyy näkemykseen. Hankkeiden yhteisvaikutuksia tulee ehkäistä ja lieventää ja poronhoidon edellytykset turvata.

Yhdyskuntarakenne, maankäyttö ja liikenne

Yhteysviranomainen yhtyy YVA-selostuksessa esitettyyn näkemykseen, että hankkeella on vähäisiä kielteisiä vaikutuksia maankäyttöön. Maankäyttöön kohdistuvat suurimmat vaikutukset ilmenevät tuulivoima-alueen ja sähkönsiirtoreitin lähiympäristössä.

Yhteysviranomainen korostaa, että yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon (MRL 39 §). Maakuntakaavassa hankealuetta ei ole osoitettu Länsi-Lapin maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi, eikä tuulivoimatuotannon suunnitteluun soveltuvaksi alueeksi. Kunta ei voi hyväksyä maakuntakaavan vastaista yleiskaavaa ja yhteysviranomainen kehottaa ottamaan tämän huomioon yleiskaavoituksessa.

Erikoiskuljetuksilla sekä kiviaines-, betoni- ja materiaalikuljetuksilla on rakentamisen aikana negatiivisia vaikutuksia liikenteen sujuvuuteen ja liikenneturvallisuuteen. Liikennemäärään suhteutettuna vaikutukset ovat vähäisiä, mutta erikoiskuljetusten osalta hetkelliset vaikutukset voivat olla suuria. Toiminnanaikaiset liikennevaikutukset ovat hyvin vähäisiä.

Vaikutukset Puolustusvoimien toimintaan

Hankkeesta vastaava on saanut 21.1.2022 Puolustusvoimilta lausunnon koskien hankkeessa suunniteltujen 26 tuulivoimalan, joiden kokonaiskorkeus on 300 metriä, rakentamista Tervolan ja Tornion Kuorinki-Vinsanmaan alueelle. Yhteysviranomainen toteaa, että Puolustusvoimien hyväksyntää ei siten ole esitettylle VE3:lle, jossa voimaloita on 28. Yhteysviranomainen katsoo, että yli 26 voimalan toteutusvaihtoehto ja tuulivoimaloiden mahdolliset yli 100 metrin sijaintimuutokset siihen nähden, mistä Puolustusvoimat on aiemmin lausunut, edellyttävät uutta lausuntoa ja hyväksyntää Puolustusvoimilta. Yhteysviranomainen muistuttaa, että kunta ei voi hyväksyä tuulivoimayleiskaavaa ilman Puolustusvoimien hyväksyntää.

Vaikutukset Kemi-Tornion lentoaseman toimintaan

YVA-selostuksessa on mainittu Kemi-Tornion lentoasemasta johtuvan korkeusrajoituksen olevan 309 metriä merenpinnasta, mutta ristiriitaisesti kerrotaan suunniteltavien voimaloiden ulottuvan jopa 370 metrin korkeudelle merenpinnasta. Korkeusrajoitus on olemassa lentoaseman lentomenetelmien suojaamiseksi. Lentoestelupaprosessissa Traficom in voi joutua rajoittamaan voimaloiden korkeuksia. Yhteysviranomainen katsoo, että Kemi-Tornion lentoaseman toimintaedellytykset tulee turvata.

NATURA-ARVIOINTI

Natura-arviointi on tehty YVA-menettelyn yhteydessä. Arviointi kohdistuu Vinsanmaan lettojen Natura 2000-verkoston lukeutuvaan alueeseen. Perusteltu päätelmä sisältää liitteinä Lapin ELY-keskuksen ja Metsähallituksen Natura-arviointilausunnot kokonaisuudessaan pois lukien salassa pidettävät osuudet lausunnoista (JulKL 24 § kohta 14). Muilta maanomistajilta tai -haltijoilta ei saapunut lausuntoja.

Natura-alue

Vinsanmaan lettojen Natura-alue (SAC/FI1301905) sijoittuu kokonaan Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoima-alueen sisälle. Tuulivoimaloita on suunniteltu lähimmillään noin 120 metrin etäisyydelle ja uusi tie noin 85 metrin etäisyydelle Natura-alueen rajasta. Natura-alueen pohjoispuolelle suunnitellun laajan maa-ainesten ottoalueen etäisyys Vinsanmaan lettojen Natura-alueesta on lähimmillään noin 30 metriä.

Vinsanmaan lettojen Natura-alue on hyväksytty Natura 2000-verkoston luontodirektiivin mukaisena alueena eli alueen suojeluperusteena voivat olla luontodirektiivin liitteen I luontotyytit ja liitteen II lajit. Natura-tietolomakkeen mukaan Vinsanmaan lettojen Natura-alueen suojeluperusteena on kolme luontotyyppiä; boreaaliset luonnonmetsät, puustoiset suot ja letot. Alueen suojeluperusteena on myös EU:n luontodirektiivin II- ja IV-liitteen salassa pidettävä laji. Natura-alueen tila-arvioinnin myötä tietoja on päivitetty ja luontodirektiivin luontotyyppeihin on lisätty luontotyyppi vaihettumissuot ja rantasuot. Vinsanmaan lettojen Natura-alue tullaan valtion maiden osalta perustamaan myös muuksi luonnonsuojelualueeksi Länsi-Lapin luonnonsuojelualueita koskevan säädösvalmistelun yhteydessä (Metsähallitus 2022).

Alueen rajaus poikkeaa Natura-alueen rajauksesta, ulottuen pääosin Natura-aluerajaukseen laajemmalle.

Lapin ELY-keskuksen Natura-lausunnon yhteenveto perusteltuun päätelmään

Natura-arvioinnissa todettiin, että hankkeeseen vaadittavien maa-ainesten ottoalueen hyödyntäminen suunnitellussa laajuudessaan Vinsanmaan alueella voisi mahdollisesti aiheuttaa välillisiä vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleviin luontotyyppisiin ja salassa pidettävään lajiin. Hankkeesta aiheutuvia mahdollisesti merkittäviä vaikutuksia ei voitu sulkea arvioinnissa pois. Välilliset vaikutukset muodostuisivat maa-ainesten oton aiheuttamasta muutoksesta maaperän hydrologisissa olosuhteissa ja voisi ilmetä luontotyyppien ja elinympäristöjen kuivumisena. Hankkeen muista toiminnoista ei arvioitu aiheutuvan vaikutuksia. Arvioinnissa esitettiin lieventävänä toimenpiteenä maa-ainesten oton rajoittamista Vinsanmaan pohjoispuoliselle rinteelle korkeintaan syvyyteen +50 metriä mpy. Arvioinnin mukaan tällä rajoituksella maa-ainesten oton mahdolliset haitalliset vaikutukset voidaan estää eikä merkittäviä kielteisiä vaikutuksia suojelun perusteena oleviin luonnonsuojelun arvoihin muodostu. ELY-keskus toteaa, että esitetyn lieventävän toimenpiteen kanssa suunniteltu toiminta ei yksin tai yhdessä muun toiminnan kanssa vaikuta haitallisesti alueen koskemattomuuteen.

Metsähallituksen Natura-lausunnon yhteenveto perusteltuun päätelmään

Vinsanmaan lettojen Natura-alueen isompi itäinen osa-alue on Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa (kiinteistöt 851-415-45-1 ja 845-407-7-197), ja alue tullaan hieman Natura-rajauksesta poikkeavalla rajauksella perustamaan valtion luonnonsuojelualueeksi parhaillaan käynnissä olevassa Länsi-Lapin säädösvalmisteluprosessissa.

Metsähallitus katsoo, että pohjatiedot Natura-arvioinnille ovat olleet riittävät ja Natura-arvioinnissa on tunnistettu alueiden suojeluperusteina olevat lajit ja luontotyypit asianmukaisesti.

Natura-alueen tuntumaan suunnitelluista rakenteista on arvioinnin perusteella vaikea saada selkoa. Kartat ovat niin suurimittakaavaisia, että teiden ja muiden rakenteiden sijoittuminen suhteessa Natura-alueeseen jää osin epäselväksi. Natura-arvioinnissa ei esitetä Vinsanmaan lettojen Natura-alueen suojeluperusteena olevia luontotyyppisiä kartalla. Toimintojen sijoittumista luontotyyppisiin nähden on vaikea hahmottaa, mikä hankaloittaa vaikutusten merkittävyyden arvioimista.

Rakennettavaksi suunnitellun uuden tien ja Natura-alueen välisellä alueella on luonnonsuojelutarkoituksiin varattua valtionmaata, joka tullaan perustamaan lakisääteiseksi luonnonsuojelualueeksi. Natura-alueen reunavyöhykkeen käyttö tulee jatkossa kehittymään luontaisen sukkession myötä kangasmetsäksi, joka suojaaa Natura-aluetta reunavaikutukselta. Vaikuttaisi siltä, että suunniteltu uusi tie on linjattu kulkemaan tulevilla luonnonsuojelualueella. Pieni Natura 2000 -alue on nykyisellään rankasti ympäröivän maankäytön kuormittama, ja Metsähallitus edellyttää, että Natura 2000 -aluetta reunavaikutukselta suojaava suojelualue tullaan hankkeen jatkosuunnittelussa huomioimaan rakenteiden sijoittelussa.

Kuorinki-Vinsanmaan tuulivoimahankkeessa on suunniteltu laajaa maa-ainestenottoaluetta Vinsanmaan lettojen Natura 2000 -alueen länsipuoliselle kivennäismaaharjanteelle. Metsähallitus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, jonka mukaan ottoalueen toteutuminen todennäköisesti aiheuttaisi määrällisiä ja laadullisia muutoksia Vinsanmaan lettojen luonnolliseen vesitasapainoon ja mahdollisesti pysyviä vaikutuksia suojeluperusteisiin. Metsähallitus toteaa, että maa-ainesten otto suunnitellulla alueella heikentäisi Vinsanmaan lettojen Natura-alueen suojeluperusteita merkittävästi, eikä luvan myöntäminen em. suunnitelmalle ole luonnonsuojelulain 39 § mukaan mahdollista. Lieventävänä toimenpiteenä arvioinnissa esitetään maa-ainesten ottoalueen rajaamista Vinsanmaan harjanteen pohjoispuoliselle sivustalle Natura-alueeseen nähden vedenjakajan toiselle puolelle. Metsähallitus yhtyy Natura-arvioinnin käsitykseen siitä, että maanottoalueen rajaamisella arvioinnissa esitetyllä tavalla riskiä Natura-alueelle haitallisesti kohdistuville muutoksille voidaan merkittävästi vähentää.

HANKKEEN JATKOKÄSITTELYSSÄ HUOMIOITAVAA

Hanketta koskeviin lupahakemuksiin on liitettävä arviointiselostus ja tämä yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Hankkeesta vastaava voi tarvittaessa pyytää ennen lupa-asian vireille tuloa yhteysviranomaisesta esittämään näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Ajantasaistamisen tarvetta voidaan joutua tarkastelemaan esimerkiksi, jos hanke on muuttunut tai arvioinnista on kulunut pitkä aika.

Lupaviranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on asianmukaisesti otettava huomioon arviointiselostusta koskevien kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

PERUSTELLUN PÄÄTELMÄN TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomainen toimittaa perustellun päätelmän sekä kopiot arviointiselostuksesta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Perusteltu päätelmä toimitetaan tiedoksi myös lausunnon antajille ja mielipiteiden esittäjille sekä hanketta käsitteleville ja muille asianomaisille viranomaisille sekä Tervolan ja Keminmaan kunnalle sekä Tornion kaupungille.

Perusteltu päätelmä on nähtävillä ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/kuorinkivinsamaantuulivoimahankeYVA.

Kuulutus perustellusta päätelmästä julkaistaan viranomaisen verkkosivuilla 30 päivän ajan osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset. Kuulutus julkaistaan myös Tervolan ja Keminmaan kunnan sekä Tornion kaupungin verkkosivuilla.

SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Suoritemaksu on 11 000 euroa. Yhteysviranomaisen perustellusta päätelmästä perittävä maksu on määriteltä tavanomaisen hankkeen mukaisesti. Maksu määräytyy ELY-keskusten maksullisista suoritteista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että perustellusta päätelmästä perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän perustellun päätelmän antamispäivästä. Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje on liitteenä (vain hankkeesta vastaavalle).

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017).

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 4 §.

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 §.

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA) maksullista suoritteista vuonna 2024 (1215/2023) 2 §.

MERKINTÄ SÄHKÖISESTÄ HYVÄKSYNNÄSTÄ

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallinta-järjestelmässä. Perustellun päätelmän on esitellyt ylitarkastaja Hannu Raasakka ja ratkaissut yksikön päällikkö Leena Ruokanen. Merkintä sähköisestä hyväksynnästä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

LIITTEET

Liite 1: Lapin ELY-keskuksen lausunto Natura-arvioinnista

Liite 2: Metsähallituksen lausunto Natura-arvioinnista

Liite 3: Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje (vain hankkeesta vastaavalle).

JAKELU

Hankkeesta vastaava

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö
Lausunnon antaneet ja mielipiteen esittäneet
Tervolan kunta
Tervolan kunta, rakennusvalvontaviranomainen
Rovaniemen kaupungin ympäristövalvonta
Tornion kaupunki

Tornion kaupunki, rakennusvalvontaviranomainen
Keminmaan kunta
Meri-Lapin ympäristönsuojelu
Energiavirasto
Maanmittauslaitos
Suomen ympäristökeskus

Tämä asiakirja LAPELY/1871/2022 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/1871/2022 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Raasakka Hannu 12.09.2024 15:21

Ratkaisija Ruokanen Leena 12.09.2024 15:31